

ПРОМЯНА НА СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР НА СДРУЖЕНИЕ
„МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ХИСАРЯ" СЪГЛАСНО ДОПЪЛНИТЕЛНО
СПОРАЗУМЕНИЕ № РД 50-36/10.10.2024 г. ПРИЛОЖЕНИЕ № 3
СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР

на Местна инициативна група Хисаря

1. Описание на МИГ:

Сдружение „Местна инициативна група Хисаря" е юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност. Организацията е учредена на 16.08.2016 г. от 33 учредителя, от които 4 представители на публичния сектор, 14 представители на нестопанския сектор (2 НПО и 12 читалища на територията на община Хисаря) и 15 представители на стопанския сектор (11 регистрирани юридически лица и 3 физически лица регистрирани като земеделски производители). Органи на сдружението са общото събрание (ОС), състоящо се към момента от 33 души и Управителният съвет (УС), състоящ се от 5 души. В периода от учредяването си до момента, членският състав на ОС на МИГ не се е променял и съставът на Управителния съвет остава постоянен - пет члена, които са представители на трите основни сектора в състава на сдружението - публичен, нестопански и стопански. Съставът на ОС и УС на МИГ отговаря на условията на нормативната уредба, свързана с прилагането на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие" от ПРСР 2014 - 2020 г., а именно: нито един от трите сектора да не надвишава 49 на сто от правата на глас.

МИГ „Хисаря" е създадена в изпълнение на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД 50-211/ 07.12.2015 г. по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности" на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони 2014 - 2020 г. Договорът е на стойност 58 674,90 лева, а периодът му на изпълнение е от 07 декември 2015 г. до 07 септември 2016 г. Договорът е сключен с община Хисаря, като представител на публичния сектор на територията и партньори в реализацията на проекта Кооперация „Агрокомерс-98" - представител на стопанския сектор и Народно читалище „Иван Вазов - 1904 г." - представител на нестопанския сектор. При изпълнението на същия договор е изготвена и стратегията за Водено от общностите местно развитие за територията на МИГ „Хисаря".

1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:

- *списък на общините, обхванати от*

Община Хисаря, област Пловдив.

МИГ;

*- списък на населените места,
обхванати от МИГ;*

*- брой жители на териториите,
обхванати от МИГ.*

гр.Хисаря
с.Беловица
с.Красново
с.Кръстевич
с.Мало Крушево
с.Михилци
с.Мъгеница
с.Ново Железаре
с.Паничери
с.Старо Железаре
с.Старосел

с.Черничево	
гр. Хисаря	6 574
с. Беловица	293
с. Красново	685
с. Кръстевич	379
с. Мало Крушево	141
с. Михилци	184
с. Мътеница	80
с. Ново Железаре	271
с. Паничери	866
с. Старо Железаре	484
с. Старосел	985
с. Черничево	402
Общо община	11 344
Хисаря	

1.2. Карта на територията:

Местна инициативна група (МИГ) - Хисаря е юридическо лице с нестопанска цел, включващо представители на стопанския, нестопанския и публичния сектор от община Хисаря.

Териториалното покритие на МИГ обхваща цялата територия на община Хисаря и всички населени места, включени в нея, а именно: гр. Хисаря, с. Михилци, с. Черничево, с. Старосел, с. Мътеница, с. Старо Железаре, с. Ново Железаре, с. Паничери, с. Беловица, с. Мало Крушево, с. Красново, с. Кръстевич.

Община Хисаря се намира в Горнотракийската низина, разположена е върху южните склонове на Среда гора. Общината се намира в Южния централен район за планиране на страната и отстои на около 40 километра северно от областния център град Пловдив. Общата площ на общината възлиза на 549 кв. км, от които 13 кв. км. са населени места, а 206 кв. км. - горски фонд. Община Хисаря представлява 9,18% от територия на Пловдивска област. Северната и североизточната граница е с община Карлово, принадлежаща към област Пловдив. На запад Хисаря граничи с община Копривщица, която е част от Софийска област. На юг и югоизток общината е ограничена от общините Съединение (Пловдивска област) и община Калояново (Пловдивска област).

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания):

В процеса на подготовка на стратегията беше ангажирана местната общност и заинтересованите страни (представители на бизнеса, неправителствения сектор, икономически субекти и граждани), като за всяко събитие своевременно беше публикувана информация на интернет страницата на общината, а в последствие и на разработената за целите на проекта интернет страница на МИГ „Хисаря“ (на електронен адрес <http://mig-hisaria.com>). Покани за събитията бяха поставяни и на информационните табла в общината и бяха изпращани по електронна поща на заинтересованите страни. Поради постъпили нови заявления и проявен интерес към други мерки и програми,

допустими за прилагане на чрез подхода Водено от общностите местно развитие, през 2017 г. се наложи актуализация и допълване на стратегията. С цел по-бързо и по-лесно достъпното информиране на обществеността се създаде и интернет страница във Facebook: <https://www.facebook.com/МИГ-Хисаря-1257142094355497/>.

През 2016 г. и 2017 г. бяха проведени две **анкетни проучвания** за идентифициране на потенциални бенефициенти и проектни предложения, за оценка на МИГ и за мнения относно съдържанието и насочеността на стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ „Хисаря“. Анкетните карти бяха разпространени на хартиен носител на присъстващите на информационните срещи и конференции, изпратени бяха и на електронен носител до фирми, организации и институции от територията. Респонденти в проучването са 101 анкетирани лица през 2016 г. и 125 анкетирани лица през 2017 г. В процеса на разработване на стратегията бяха проведени общо 14 информационни срещи, семинари и конференции - 8 през 2016 г. и 6 през 2017 г. Те бяха проведени в общинския център, в офиса на МИГ „Хисаря“ и малките населени места на територията на община Хисаря, както следва:

- Информационна конференция - 2 бр. на 3 август 2016 г. - в гр. Хисаря и в с. Старосел
- Информационен ден - 3 бр. на 4 август 2016 г. - проведени в с. Паничери, с. Старосел и в с. Красново
- Информационна среща - 3 бр. на 5 август 2016 г. - проведени в гр. Хисаря
- Информационна кампания - 2 бр. на 18 и 19 март 2017 г. - в гр. Хисаря
- Информационна среща - 2 бр. на 25 март 2017 г. и 10 април 2017 г. - в гр. Хисаря
- Информационна конференция - 2 бр. на 7 април 2017 г. и 25 април 2017 г. - в гр. Хисаря

На събитията бяха представени подробни презентации с информация за подхода ВОМР, изискванията и особеностите на стратегията през периода 2014 - 2020 г., както и допустимите мерки и възможностите за кандидатстване по различните оперативни програми: "Иновации и конкурентоспособност"; „Наука, образование и интелигентен растеж“; „Околна среда“; „Развитие на човешките ресурси“, „Морско дело и рибарство“ и „Програмата за развитие на селските райони“. По време на тези срещи бяха раздавани анкетни карти за идентифициране на нуждите и потенциалните бенефициенти и беше провеждана дискусия с местната общност за възможностите за реализация за проекти към стратегията.

При изработване на стратегията бяха проведени 6 консултативни срещи с общинското ръководство, участниците в МИГ, идентифицираните заинтересованите страни и широката общественост, на които бяха представени стратегическата рамка и бюджет на стратегията и неговото разпределение, изготвени на базата анкетно проучване и информационни срещи, а също и максималните прагове на проектите във финансовата рамка. Срещите се проведоха както следва:

- Работна среща за консултиране с общински служители и ръководство на обхванатите общини и с партньорите по проекта - 2 бр. на 15 август 2016 г. - с. Старосел и с. Паничери.
- Информационна среща за консултиране с местната общност и заинтересованите страни- 4 бр. на 16 август 2016 г. - в гр. Хисаря.

Бяха проведени 2 двудневни и 1 еднодневно обучение през месец август 2016 г. за екипа на МИГ, на които взеха участие и кметове на села, представители на публични организации, председатели на читалища и активни неправителствени организации, представители на бизнеса на територията на

общината и др. и през април 2017 г., 2 еднодневни обучения на екипа на МИГ, вкл. представители на МИГ и 2 еднодневни на местните лидери с цел придобиване на умения за прилагане на подхода ВОМР. Обученията се проведеха както следва:

- Обучение на екипа на МИГ, вкл. представители на партньорите (еднодневно и двудневно) проведени са 2 на 8-9 август 2016 г. в гр. Хисаря и 1 на 18 август 2016 г. отново в гр. Хисаря;
- Обучение на местни лидери (двудневно) проведени са 3 на 8-9 август 2016 г. в гр. Хисаря;
- Обучение на екипа на МИГ, вкл. представители на партньорите - 2 бр. еднодневни на 23 април 2017 г. и 24 април 2017 г. - в гр. Хисаря;
- Обучение на местни лидери - 2 бр. еднодневни на 8 април 2017 г. и 9 април 2017 г. - в гр. Хисаря.

Бяха проведени 3 обществени обсъждания през 2016 г. - две в общинският център на община Хисаря и едно в с. Красново, на които бяха представени стратегическата рамка и бюджет с разпределение на мерките. Обществените обсъждания се проведеха както следва:

- 2 обществени обсъждания на 19 август 2016 г. в с. Красново и в гр. Хисаря и
- 1 обществено обсъждане на 31 август 2016 г. в гр. Хисаря

Поради наложилата се актуализация в стратегията през 2017 г. се проведеха още 3 обществени обсъждания, преди тя да бъде внесена за приемане от Общото събрание на МИГ „Хисаря“.

Представителите на заинтересованите страни одобриха проекта на стратегия и приеха разпределението на мерките. Обществените обсъждания се проведеха както следва:

- 1 обществено обсъждане на 22 април 2017 г. в гр. Хисаря
- 1 обществено обсъждане на 30 април 2017 г. в гр. Хисаря
- 1 обществено обсъждане на 13 май 2017 г. в гр. Хисаря

В допълнение се проведеха следните срещи:

На 26.04.2017 г., в гр. Хисаря, се проведе среща с представители на уязвими групи (лица и деца с увреждания и самотноживеещи стари хора) на МИГ Хисаря. Целта на срещата бе информиране, консултиране и обсъждане на СВОМР със заинтересовани страни. На 14.05.2017 г., в гр. Хисаря, се проведе среща с представители на граждани на територията на МИГ Хисаря, включително младежи на възраст от 18-29 години. Целта на срещата бе информиране, консултиране и обсъждане на СВОМР със заинтересовани страни.

На 15.05.2017 г., в гр. Хисаря, се проведе среща с представители на малцинствата от територията на МИГ Хисаря. Целта на срещата бе информиране, консултиране и обсъждане на СВОМР със заинтересовани страни.

На 24.06.2017 г., в с. Черничево, се проведе среща на ромската общност в община Хисаря, на която беше представена стратегията за водено от общностите местно развитие. Ромската общност прие с радост представените възможности и излъчи Атанас Куковски да представлява интересите на местната общност в общото събрание на МИГ Хисаря.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

Стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е разработена с широко обществено участие, като за целта още в началния етап на подготовка на стратегията бяха идентифицирани групите заинтересовани страни, които взеха активно участие в проведените анкетни проучвания, срещи и информационни събития, като споделиха своите виждания за проблемите и нуждите на територията на обхванатите

общини и представиха идеите и предложенията си за основните приоритети, към които следва да бъде насочена стратегията, и мерките, които да включва.

В началния етап на разработване на стратегията, въз основа на извършените анализи и проучване на мнението на местната общност, бяха идентифицирани основните групи заинтересовани страни, посочени в т. 3.2 по-долу, които имат отношение към стратегията за ВОРМ като потенциални бъдещи бенефициенти на проекти и/или партньори в подготовката на същата в качеството си на лица и организации, които най-добре познават проблемите на територията на МИГ и необходимостта от конкретни действия за тяхното решаване и които могат да предоставят адекватна изходна информация за нейното разработване. Всички тези групи бяха обхванати в анкетното проучване и в проведените срещи и обсъждания, като същите допринесоха активно за изготвянето на стратегията със своите мнения, идеи и коментари по основните проблеми и нужди и предложения за обхват на мерките и дейностите, които да бъдат предвидени за тяхното преодоляване, адекватното бюджетно разпределение на мерките и критериите за оценка на проектите. Част от работните срещи бяха проведени в два работни панела с представители на различни групи заинтересовани страни - един с представители на стопанския сектор и един с представители на нестопанския и публичния сектор на територията на МИГ с цел обсъждане на конкретните мерки и дейности, приложими за съответния сектор, с техните специфики и параметри на финансиране. Групите заинтересовани страни, присъствали на проведените срещи и взели участие в разработване на стратегията са: От стопанския сектор

1. Производители и преработватели на селскостопанска продукция
2. Представители на икономическия сектор извън селското стопанство (микропредприятия; малки и средни предприятия)

От нестопанския сектор

3. Културни организации (вкл. читалища)
4. Неправителствени организации в други сфери (туристически сдружения, спортни клубове, еко-организации, местни поделения на вероизповеданията и др.)

От публичния сектор

5. Публични органи (община, кметства)
6. Образователни и обучителни организации, организации в областта на социалното включване и маргинализираните общности.

Представители на гражданите от територията

7. Местни лидери, излъчени от гражданите на територията, включително пенсионери, учащи се, безработни лица, роми и др.

На проведените срещи са взели участие 100 % от идентифицираните групи заинтересовани страни.

3. Описание на ситуацията в района към момента на кандидатстване: 3.1.

Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

Географско местоположение, климат, природни дадености, инфраструктура, транспорт, сграден фонд.

Територията на МИГ „Хисаря“ има благоприятно географско положение от гледна точка на климат и природни дадености (почви, води, въздух и др.), както и от гледна точка на достъпност до транспортни коридори и свързаност с по-големи центрове в страна. Характерът на климата в съчетание с термоминералното находище благоприятстват в Хисарската котловина да се развият

спортно - рекреационна и балнеолечебна дейност. На територията на МИГ се наблюдава голямо разнообразие от представители на животинския и растителния свят, което представлява потенциал за развитието ѝ както като център за извършване на научна дейност, така и за туристически любителски посещения. На територията на МИГ Хисаря се срещат видове, чието състояние е оценено като „неблагоприятно - лошо" и „неблагоприятно - незадоволително" и е необходимо да се реализират на проекти, които ще повлияят положително на тяхното развитие. Околната среда на територията на МИГ „Хисаря" е в много добро състояние, като се забелязва тенденция за намаляване на количеството на генерираните отпадъци. Общината в много висока степен поддържа сметосъбирането и сметоизвозването, с което се поддържа чистотата на околната среда.

Наблюдават се случаи на безконтролно изхвърляне на строителни отпадъци от страна на строителните фирми в земеделските земи, както и на битови отпадъци на нерегламентирани места, превърнати в сметища. Предвид значителния потенциал на територията за развитието на туристически и рекреационни дейности, въпросът със събирането и най-вече преработката на отпадъците на територията на МИГ трябва да бъде приоритетен както за община Хисаря, така и за местната инициативна група. Налице е необходимост от провеждане на различни разяснителни дейности за населението на територията, с цел намаляване и изчезване на нерегламентираните сметища.

На територията на МИГ има развита транспортна мрежа, като транспортните услуги покриват напълно нуждите на населението. Автобусният парк е амортизиран и в тази насока е необходимо да се предприемат действия за неговата постепенно обновяване, с предоставянето на безопасни и качествени условия за пътуване.

По-голямата част от пътищата и улиците на територията на МИГ са в добро състояние. Въпреки това около 35% от уличната мрежа е неблагоустроена и има необходимост от допълнителни инвестиции в това направление. Водоснабдителната мрежа на територията на общината е изградена на 90%, канализационната мрежа в гр. Хисаря е изградена на 96%. В основната си части те са строени преди голям период от време и са амортизирани. В последните години общината е изпълнила проекти за подмяна и модернизация на водоснабдителната мрежа, но остават и участъци, които се нуждаят от ремонт и обновяване.

Основен проблем на общината се явява недостатъчната енергийна ефективност на обществените сгради и частния жилищен фонд. Основната част на жилищните сгради - 95,1 % е построена преди 30 и повече години. Значителна част от тях - 22 % са построени преди около 70 и повече години, поради което съществува необходимост от обновяване на сградния фонд, особено по отношение на енергийната му ефективност.

В последните години се забелязва тенденция на значително увеличение на броя на необитаемите жилища. Свободният жилищен фонд има потенциал да се използва като база за развитие на туризма като отрасъл. Множеството необитавани сгради могат да се реновират и адаптират за семейни хотели, леглова база за отдих, или социални жилища за маргиналните групи. Съществуващият сграден фонд в община Хисаря, който не представлява интерес като жилищна или туристическа инфраструктура има потенциал да бъде използван ефективно като база, в която да се развиват микропредприятия за производство и преработка на суровини, еко и биопродукция и бутикови стоки, както и фирмите в сферата на търговията и услугите, като се ситуират сходни дейности в логистични и производствени бази и по този начин да не се нарушава качеството на средата в града.

Демографски картина, образование, безработица, социални и здравни услуги.

На територията на МИГ е налице застаряване на населението, което е по-засилено при жените. Наблюдава се равностойно представителство и на двата пола до възрастовата граница 55 - 59 години, след което женското население започва да преобладава, което се явява пряко следствие от съществуващата разлика в средната продължителност на живота в полза на жените.

Миграцията от и към територията за последните години е неравномерна. Върху нейния тренд оказва влияние и броят на чужденците и българите от други региони, които се установяват на територията. Трудовата миграция на жители в трудоспособна възраст е сериозен проблем за територията на МИГ „Хисаря“. Тя е свързана с напускане територията на цели семейства и води до отлив както на настоящи участници в трудовия пазар, така и на бъдещи кадри. Това е рисков фактор за бъдещия трудов пазар на територията на МИГ и с цел предотвратяването на бъдещи сривове, съществува ясна необходимост от насочване на концентрирани усилия в запазване на трудоспособното население. По-ясно изразена е изселническата нагласа при жените в активна трудоспособна възраст. Тя е резултат от проблемите с намирането на подходяща работа в селищата на общината. Изселванията на част от по-младото женско население е неблагоприятен фактор за процеса на възпроизводство и бъдещото демографско развитие на населението на територията на МИГ.

В следствие на редица фактори, един от които миграцията, броят на децата и младежите в под трудоспособна възраст е над два пъти по-малък от броя на населението което напуска пазара на труда. Това е тревожен факт, който създава рискове от гледна точка на бъдещата устойчивост на пазара на труда в региона поради много ниският брой на лицата, които навлизат в трудовия пазар. Очертава се ясна необходимост от предприемането на спешни и адекватни действия за задържане на територията на населението в трудоспособна и под трудоспособна възраст, в противен случай ще бъде необходимо „внасянето на работна ръка“ отвън, което ще постави бизнеса на територията в затруднено положение.

Територията на МИГ „Хисаря“ се характеризира с относително хомогенно българско етническо население, като по-голяма представителност от около 4% на малцинствените групи има само тази на ромите. Не се наблюдават компактни групи от ромско население, които да са изолирани от обществения живот, тъй като община Хисаря полага усилия за тяхното пълно интегриране. Този процес е продължителен и сложен и е необходимо да се търси подкрепа (професионална и финансова) и извън усилията, които се полагат от общината.

Образователното ниво на жителите на територията на МИГ „Хисаря“ е близко до средното за област Пловдив и страната като цяло. Образоваността и уменията на населението са тясно свързани с развитието на местния икономически потенциал, поради което е необходимо постоянно да се полагат усилия за тяхното подобряване и надграждане. Към момента на територията на общината все още има потенциал от кадри за развитие на разнообразни икономически дейности. Съществува необходимост да се обърне внимание и на подкрепата на малцинствените етноси в процеса за повишаване на тяхното образователно ниво с цел пълната им интеграция в обществото. Неблагоприятното демографско състояние на територията на МИГ се отразява и в тенденция за намаляване на учениците. В някои населени места има риск от закриване на училища. Все още намаляването не е с високи темпове и може да бъде овладяно. Това е обвързано с необходимостта от подобряване на социално - икономическото състояние на територията на МИГ, част от което е и изпълнението на стратегия за водено от общностите местно развитие. Броят на местата в детските

градини на територията на МИГ е по-голям от броя на децата с около 70%. В учебните заведения в община Хисаря са създадени всички предпоставки за учебен процес напълно отговарящ на съвременните образователни изисквания. За децата и учениците са създадени добри условия за обучение и възпитание. Това показва, че има наличен потенциал за увеличаване на броя на децата на територията на МИГ, ако се създадат условия за увеличаване на раждаемостта и привличане на нови жители от други региони и области. В учебните заведения на територията на МИГ „Хисаря“ има стремеж да се създадат всички предпоставки за учебен процес напълно отговарящ на съвременните образователни изисквания. Необходимо е за децата и учениците да се създадат още по-добри условия за обучение и възпитание, като по този начин територията да използва потенциала си да стане притегателно място и за хора от други региони. Основните идентифицирани нужди са подобряване на достъпа и повишаване на качеството на предучилищното и училищното образование, вкл. професионалното образование.

Територията на МИГ значително изостава по показателя равнище на безработица от стойностите за област Пловдив и за страната като цяло. Забелязва се ясна нужда от много прецизно насочени и програмирани дейности, които да подпомогнат реално намаляването на безработицата на територията и като абсолютна стойност и като относителен дял, като се има предвид, че този параметър на развитие има връзка и с образоваността и уменията на населението. Безработните на възраст под 29 г. са значително по-малко на брой в сравнение с останалите възрастови групи, като най-много те са в групата на възраст над 50 години, към която е необходимо да се подходи със специално внимание. Необходимо е да се обърне особено внимание към една голяма част от безработните на територията на МИГ, които са трайно безработни и дори обезкуражени относно навлизането си на пазара на труда. Въпреки намаляването на броя на трайно безработните лица, техният дял в общия брой безработни се увеличава, както се случва и с увеличаване на дела на високообразованите лица в общия брой безработни на територията на МИГ. Това са хора с потенциал да допринесат за развитието на територията на МИГ и това следва да се използва. Оставането на тези хора извън трудовия пазар на територията и задълбочаването на констатираните тенденции за увеличаване на дела им би се отразило негативно не само върху тяхната личностна реализация, но и върху цялостното развитие на територията на МИГ „Хисаря“. Поради неблагоприятното демографско състояние потенциалът за увеличаване на икономически активното население на територията на МИГ „Хисаря“ е много ограничен. Очертава се ясно изразена нужда от политика, съсредоточена върху развитието на човешките ресурси на територията на МИГ за чието реализиране трябва да се търсят всички възможни варианти.

Здравните услуги на територията на МИГ „Хисаря“ са развити на добро ниво и отговарят на нуждите на населението. Капацитетът на здравните услуги е достатъчен за обслужване на нуждите на населението. Това следва да се използва като предпоставка и потенциал за развитие на територията на МИГ от гледна точка на поддържане на добър здравен статус на населението, но и с цел привличане на постоянно пребиваващи хора от други региони. Предвид особеностите на територията на МИГ и отличните възможности, което тя предлага за развитие на здравен и рекреационен туризъм, този потенциал трябва да бъде използван за нейното по-нататъшно успешно развитие в здравословен, социален и икономически аспект.

Социалните услуги на територията на МИГ „Хисаря“ са добре развити и обхващат широк диапазон от дейности. Въпреки това има необходимост за по-нататъшно развитие на този род дейности, тъй като нуждаещите се от тях се увеличават непрекъснато. Предвид демографската

картина на територията на местната инициативна група, все повече ще се увеличава броя на населението, което ще има нужда от социална подкрепа. Това е едно от основните предизвикателства и нужди, които следва да бъдат приоритетни пред развитието на територията на МИГ „Хисаря“.

Икономика.

Основните икономически отрасли на територията на МИГ „Хисаря“ от 2012 г. насам са селското, горското и рибно стопанство, преработващата промишленост, хотелиерството и ресторантьорството и търговията. Произведената от икономиката на територията на МИГ „Хисаря“ продукция е била най-голяма през 2012 г., след което се забелязва лек спад и през 2014 г. отново увеличение, което обаче не достига до нивото от началото на разглеждания период. При приходите от икономическите дейности на територията на МИГ, за разлика от производството, се забелязва тенденция на постоянно намаление.

Броят на предприятията на територията на МИГ „Хисаря“ се запазва постоянен за периода 2010 - 2014 г. с леко увеличение на броя на микропредприятията през 2010 - 2012 г., което се запазва до края на разглеждания период. Забелязва се плавно повишение в броя на наетите лица в предприятията на територията на МИГ за периода 2012 - 2014 г. Тези факти показват потенциал за по-добро представяне на икономическите субекти от територията на МИГ в бъдеще. На територията на МИГ „Хисаря“ преобладават микропредприятията, които са над 90% от общия брой предприятия. Броят им остава относително постоянен за периода 2012 - 2014 г. Малките предприятия са единствения вид предприятия, чийто брой бележи постоянен ръст за разглеждания период и повишаването на броя на заетите на територията на МИГ отчасти се дължи на тях. Средните предприятия през 2013 г. са се увеличили с 1, но в следствие в 2014 г. отново намаляват на равнището от 2012 г. В по-голямата си част предприятията на територията на МИГ са с амортизирано оборудване, неотговарящо на съвременните изисквания. Почти всички фирми, поради липса на пазари и свито потребителско търсене, работят с непълнен капацитет на производствените си мощности. Необходимо е осигуряването на подкрепа за предприятията, желаещи модернизирани и разширяване на своя производствен капацитет и имащи намерение да назначат допълнителен персонал. Необходимо е и оказването на подкрепа за въвеждането на иновативни практики в производствения процес, които да допринасят за неговото оптимизиране.

Над половината от територията на местната инициативна група 56% се използва за нуждите на селското стопанство. Въпреки намалението на производството и приходите в селското стопанство, броят на предприятията, които работят в отрасъла се увеличава. Увеличението на броя на предприятията за периода 2010 - 2014 г. е с повече от два пъти. Това е една от причините за регистрираното увеличение на заетите на територията на местната инициативна група лица, като голяма част от тях са заети именно в селското стопанство. Предвид благоприятните географски, климатични, почвени и водни ресурси на територията селското стопанство (и растениевъдството, и животновъдството) има изключително голям потенциал за развитие. Към момента на изготвяне на настоящия анализ селското стопанство на територията на МИГ „Хисаря“ не използва ефективно потенциала, с който разполага, основно поради следните причини:

- разпокъсана собственост на земеделската земя, което затруднява обработването и отдаването ѝ под наем или аренда и води до неефективното ѝ използване. Огромната част от

стопанствата на територията на МИГ „Хисаря“ са с размер на използваемата земеделска площ под 10 дка;

- лошо състояние на техниката, модернизирането на производството и конкуренцията. Финансовите ограничения оказват влияние на развитието на отрасъла, както и фактът, че част от земеделските стопани създават маломерни овощни градини, различни по видове и сортове. Трайно изоставени са част от сливовите насаждения на територията на МИГ „Хисаря“. Пустеещите земи възлизат на 74 833 дка. Тази стойност е резултат от лошото финансово състояние на частните земеделски кооперации, фалита на част от тях и намаления интерес от страна на собствениците на земеделска земя.

- в значителен процент от частните ферми, животните се отглеждат при неподходящи санитарно - хигиенни условия, налице е ниска степен на механизация на производствените процеси. Племенно подобрителната работа не е развита. Липсата на достатъчно съвременни познания, остарялата техника, пренебрегването на оптимизираното хранене, породния състав и санитарните изисквания води до незадоволителна продуктивност при отделните животни.

Необходимо е полагането на усилия и подкрепа за целенасоченото развитие на селското стопанство. По този начин може да се реализира значителният потенциал на територията за няколкократно увеличение на обема на произвежданата селскостопанска продукция, което от своя страна би довело до увеличаване на заетостта на територията, както и подобряване на икономическия статус на нейните жители. За реализирането на този потенциал е необходимо преодоляване на силната раздробеност на земеделската земя, драстично намаляване на пустеещите земи и модернизация на стопанствата.

Предоставяните на територията на МИГ услуги не се различават от тези, които се предоставят в по-големите областни градове и столицата София.

Предвид уникалното си разположение и дадености, територията на МИГ „Хисаря“ предоставя възможности както за почивка, така и за лечение. Потенциалът за развитие на тези дейности далеч надхвърля извършваното досега. На територията преобладава легловата база в медицинските центрове, която е 25% от общата леглова база на територията на МИГ. Специфичните свойства на минералните води, разкрити на територията на МИГ „Хисаря“ успешно се използват за лечение на бъбречни, жлъчни, урологични, стомашно - чревни, чернодробни болести и заболявания на опорно-двигателния апарат. Заетостта на действащата база е 59%. Част обзавеждането на легловата база е морално остаряло и не отговаря на съвременните изисквания. Поради причини от различно естество не функционират 10 балнеолечебни сгради с 1480 легла, в т.ч. е и легловата база на Красновски минерални бани. Туристическата база на територията на МИГ е добре изградена с 2262 легла и е посещавана от хиляди туристи. Въпреки това средната заетост на легловата база през 2013 г. е едва 40%. Наблюдава се по-слаб и затихващ зимен туристически сезон, но силни летен, пролетен и есенен. Забелязва се положителната тенденция на увеличаване на броя на туристите и средната продължителност на техния престой на територията на МИГ. Необходимо е да се направят стъпки в посока на привличане на по-голям брой чуждестранни туристи, които имат повече от два пъти по-дълъг престой на територията от българските, тъй като въпреки нарастването на броя им за 2013 г. те са 8% от общия брой туристи, посетили територията на МИГ „Хисаря“. За тази цел е необходимо да се подкрепи модернизацията на легловата база с цел привличането на туристи от по-висок сегмент и увеличаване на приходите от дейността. Освен мерките за увеличаване на броя на чуждестранните туристи, е необходимо да се направят стъпки за привличане и задържане на

българските туристи за по-дълъг период на пребиваване на територията на МИГ от регистрирания среден от близо 3 дни. За постигане на по-големи резултати е необходимо и по-добро позициониране на територията на МИГ „Хисаря“ на българския и международния туристически пазари чрез съответната рекламна и маркетингова кампания.

За по-интензивното развитие на туризма на територията на МИГ „Хисаря“ и за превръщането му в значителен икономически двигател, е необходимо и по-пълното използване на нейния културно - исторически потенциал. Съчетанието на този потенциал с възможностите за оздравяване и възстановяване правят територията на МИГ „Хисаря“ уникално място не само в национален, но и в международен мащаб. Както беше казано по-

горе необходимо е това да бъде широко представяно на различни туристически форуми по начин, предполагащ фокусиране на сериозен интерес от страна на български и международни туристически оператори.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

Съгласно Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за Водено от общностите местно развитие „Заинтересована страна“ е група лица с общ интерес и възможности, свързани с реализиране на стратегия за ВОМР, включително и като потенциални получатели на финансова помощ и ползватели на резултати от нейното изпълнение.

Въз основа на това определение още в началния етап на разработване на стратегията да ВОМР на МИГ „Хисаря“ бяха идентифицирани основните групи заинтересовани страни, които бяха обхванати напълно в целия процес на нейната подготовка. Заинтересованите групи бяха идентифицирани на базата на извършен анализ, мнението на местната общност и ролята им при изготвянето и потенциалното бъдещо изпълнение на стратегията:

- потенциални бъдещи бенефициенти на проекти към стратегията (имайки предвид допустимите бенефициенти по мерките, които могат да бъдат включени от ПРСР и от другите участващи в подхода ВОМР програми). Те допринесоха със своите опит, познания, мнения и предложения относно основните нужди и проблеми на територията, приоритетите и мерките, които да бъдат включени в стратегията, както и потенциала за реализиране на проекти по всяка мярка от стратегията;

- партньори в подготовката на стратегията, които в качеството си на местни лидери и активни жители предоставиха изходна информация за нейното разработване и участваха в дискусиите с обсъждане на проблемите и нуждите на територията и даваха мнения и предложения по съдържанието на мерките, предложени за включване в стратегията, без да бъдат потенциални преки бенефициенти на проекти, а по-скоро ползватели на постигнатите по проектите на стратегията резултати.

На територията на МИГ „Хисаря“ бяха идентифицирани следните заинтересовани страни:

	Роля в изготвянето на Стратегията
Основна заинтересована група	Стопански сектор
1. Производители и преработватели на селскостопанска продукция	Потенциални бенефициенти (по ПРСР)
2. Представители на икономическия сектор извън селското стопанство (<i>микропредприятия; малки и средни предприятия</i>)	и МСП по ОПИК, вкл. по ОПРЧР)
Потенциални бенефициенти (микропредприятия по ПРСР)	
	Нестопански сектор
3. Културни организации (вкл. читалища)	Потенциални бенефициенти (по ПРСР и ОПРЧР)

4. Неправителствени организации в други сфери
(туристически сдружения, спортни клубове, еко-
Потенциални бенефициенти (по ПРСР, ОПРЧР и ОПОС)

организации, местни подразделения на вероизповеданията и др.)	
Публичен сектор	
5. Публични органи (община, кметства и други публични органи)	Потенциален бенефициент (по ПРСР, ОПОС, ОПРЧР и ОПНОИР)
6. Образователни и обучителни организации, организации в областта на социалното включване и маргинализираните общности.	Потенциални бенефициенти (по ОПРЧР и ОПНОИР)
Представители на гражданите от територията	
7. Местни лидери, излъчени от гражданите на територията, включително пенсионери, учащи се, безработни лица, роми и др., проявяващи интерес при изготвянето и изпълнението на стратегия за ВОМР и инициатива за пряко и непряко участие при подпомагане на развитието на територията на МИГ „Хисаря“.	Партньори и потенциални ползватели на резултатите по проектите

Всички групи заинтересовани страни бяха напълно обхванати в процеса на изготвяне на стратегията чрез участие в проведените анкетни проучвания, информационни и консултативни срещи и обществени обсъждания. Местните институции участваха в процеса чрез предоставяне на актуална статистическа информация, необходима за изготвяне на анализа към стратегията. Собствениците и стопанисващите гори също бяха идентифицирани като заинтересована страна, но като част от другите основни групи заинтересовани страни.

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

SWOT анализът на територията на МИГ „Хисаря“ е разработен в резултат от проведеното социално - икономическо проучване. Той отразява силните страни и възможностите за развитие на територията, както и слабите страни и заплахите, които следва да бъдат преодолени и за които следва да се търсят мерки за преодоляване чрез настоящата стратегия. Всички изводи от SWOT анализа са взети предвид и служат за отправна точка при разработване на стратегическата рамка на стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“.

Силни страни

Слаби страни

- Благоприятно географско и транспортно - географско местоположение - близост до областния център Пловдив и лесна достъпност от главни национални пътни артерии (автомагистрала А1);

- Наличие на множество минерални извори, подходящи за развитие на спа туризъм и балнеолечение;

- Природно - климатичната характеристика на територията е предпоставка за доброто развитие на двата подотрасъла на селското стопанство - растениевъдство и животновъдство;

- Мек умереноконтинентален климат, подходящ за развитие на селското стопанство;

- Наличие на добър природо - туристически потенциал, включително добре развита мрежа от защитени територии, резервати и зони с голямо биологично и ландшафтно разнообразие;

- Спрямо показателя грамотност община Хисаря се определя с едни от най- високите стойности за областта;

- Добра обезпеченост със социална, здравна и образователна инфраструктура;

- Преобладаващ дял на населението в трудоспособна възраст;

- Настоящата демографска и образователна структура на населението е предпоставка за развитие на бизнеса;

- Тенденция към намаляване на безработицата за последните три статистически години;

- Традиции и природни дадености, които са предпоставки за интензифициране на селското стопанство по отношение на броя на заетите, приходите и инвестиционната активност;

- Транспортните услуги от частен характер покриват всички населени места;

- Електроразпределителната мрежа на територията на община Хисаря е в добро състояние;

- Добра система за управление на отпадъците - наличие на регионално депо за битови отпадъци, отговарящо на съвременните изисквания; организирано

- Сравнително ниска концентрация на полезни изкопаеми;

- Разпокъсването на земеделските земи води до неефективното ѝ използване и е проблем при обработването, отдаването под наем или аренда;

- Лошо финансово състояние на частните земеделски кооперации, фалит на част от тях и намален интерес от страна на собствениците на земеделска земя, който води до пусане на земята;

- Основен пропуск в сектора на растениевъдството и животновъдството е състоянието на техниката, модернизирването на производството, неподходящи санитарно-хигиенни условия и липсата на достатъчно съвременни познания;

- Висок процент на необитаваните жилища на територията на общината;

- Високо ниво на безработица в общината в сравнение с това на областта, като се наблюдават високи стойности по отношение на безработните хора с висше образование;

- Трайно безработните лица са 45% от общия брой регистрирани безработни;

- В община Хисаря не функционират големи предприятия, а основно развиват дейност микропредприятия;

- Състоянието на спортните съоръжения и площадки на територията на цялата община е недобро, неатрактивно, и не отговаря на съвременните изисквания за експлоатация в режим спорт и възстановяване;

- Нестабилно развитие на икономиката на МИГ през периода 2012 - 2014 г. с наблюдаван спад в стойностите на произведена продукция, приходи от дейността и брой нефинансови предприятия;

- Предприятията на територията масово са с амортизирано оборудване, неотговарящо на съвременните изисквания;

- Автобусният парк на фирмите в общината е амортизиран и морално остарял;

- На територията на МИГ има голям

3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива:

При разработването на стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ са изследвани основните групи хора в риск на територията на общината и техните потребности, с цел формулиране на подходящи мерки, които биха могли да доведат до удовлетворяване на техните потребности. Настоящата стратегия за ВОМР има за цел да окаже въздействие върху цялата територия и население и да бъде в съответствие с общинските секторни политики в областта на социалните услуги и интеграционните дейности.

В процеса на разработване на настоящата стратегия не е установено наличието на малцинствени етнически групи с големи концентрации на територията на МИГ „Хисаря“, а са идентифицирани следните основни уязвими и малцинствени групи, характерни за общината:

1. Уязвими групи:

- *Лица и деца с увреждания;*
- *Семейства с деца с увреждания;*
- *Самотноживеещи и стари хора.*

Общият брой лица с увреждания на територията на МИГ „Хисаря“ към 30.06.2015 г., по данни от Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Пловдив 2016 - 2020 г., е

1 714, разпределени в следните групи:

Лица с увреждания	Общ брой
<u>Деца с увреждания</u>	43
Лица с увреждания	1 671
	1 714
	125
Общ брой лица с увреждания - МИГ	Общ брой
Брой лица с увреждания, ползващи социални услуги	268
Лица от уязвими групи	648
Самотно живеещи стари хора	
Лица, получаващи социални помощи	

Към 2015 г. на терито

рията на МИГ „Хисаря“ действат следните социални услуги:

Социална услуга	Вид услуга	Заетост 2015	Чакащи ползватели	Целева група	Доставчик на услугата	Източник на финансиране
Дневен център за стари хора - гр. Хисаря	Услуга в общността	80 лица	0 лица	Републикански бюджет,	Община Хисаря	заплащани от потребителите
Над 61 години	Услуга в общността	40 лица	0 лица	такси,	Община Хисаря	такси, заплащани от потребителите
Дневен център за стари хора - с. Старосел	Услуга в общността			Републикански бюджет,	Община Хисаря	такси, заплащани от потребителите
Над 61 години				дарения,		

Център

3

а

обществена
подкрепа - гр.

От 0 до 18

години, от

всички

Републикански

бюджет

Услуг 40 лица 0 лица
а в
общнос

Общи
на
Хисар
я

Хисаря	гта			етнически групи		
Домашен социален патронаж	Услуга в общността	65 лица	15 лица	От 19 до над 61 години	Община Хисаря	Общински бюджет, такси, заплащани от потребителите
Личен асистент	Услуга в общността	25 лица	63 лица	От 0 до над 61 години, от всички етнически групи.	Община Хисаря в партньорство с АСП - Хисаря по проект	Финансиране по програми
Дом за стари хора „Св. Иван Рилски“ - с. Старосел	Специализирана институция	26 лица	7 лица	Над 61 години, от всички етнически групи	Община Хисаря	Републикански бюджет, дарения, такси, заплащани от потребителите
Приемна грижа	Услуга в общността	4 лица	0 лица	От 0 до 3 години, от всички етнически групи	Община Хисаря	Проектно финансиране
Личен асистент по национална програма „Асистенти на хора увреждания“*	Услуга в общността	7 лица	0 лица	Хора, които са в пълна невъзможност за самообслужване	ДСП - Хисаря	Републикански бюджет

Основни ползватели на услугите са лица с 90% и над 90% трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ; деца до 18 години с трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане с определена чужда помощ; лица или деца, изведени от специализирана институция за лица с увреждания на територията на община Хисаря.

• Безработни лица.

През 2015 г. безработните лица на територията на МИ „Хисаря“ са общо 481, като равнището на безработица е 11,34%, по-високо от средното равнище на безработица за страната за същата година (9.10%), което превръща безработните лица на територията на общината в уязвима група, за която следва да се търсят начини за интегрирането им на пазара на труда. Една голяма част от безработните на територията на МИГ (217 души, или 45%) са трайно безработни и дори обезкуражени. Към тази група лица следва да бъдат насочени големи усилия от страна на МИГ „Хисаря“ при разработката на стратегията за Водено от общностите местно развитие.

2. Малцинствени групи

Населението на територията на МИГ „Хисаря“ е почти хомогенно, като съгласно данните от проведеното Национално преброяване през 2011 г., 95% от самоопределилите се лица по етнически

признак са се определили като етнически българи. Едва 1% от отговорите са с турска принадлежност, а 4% от населението на МИГ е от ромски произход, като представителите и на двете етнически групи спрямо общото население са по-ниски от средните данни за страната (съгласно таблицата по-долу). Представената ромска етническа общност на територията на МИГ „Хисаря“ се определя като маргинализирана или рискова. В населените места на общината няма наличие на големи концентрирани ромски общности, но се идентифицира ясна нужда от мерки за интегриране и подобряване на условията на живот, достъп до образование, достъп до социални и здравни услуги, мерки за ограмотяване на населението, заетост и др. Турската етническа общност не се определя като маргинализирана, а като напълно интегрирана.

Етническа структура на територията на МИГ съгласно последното преброяване на населението

Район	Общо отговорили	Етническа принадлежност (на отговорилите)				
		Българи	Турци	Роми	Други	Не са се самоопределили
МИГ „Хисаря“	11 863	11 268	83	471	13	28
% от отговорилите		95%	1%	4%	0%	0%
Република България	6 680 980	5 664 624	588318	325 343	49 304	53 391
% от отговорилите		85%	9%	5%	1%	1%

Настоящата стратегия се явява естествен приемник на общинския план за действие на община Хисаря по отношение на изпълнение на интеграционните политики 2015 - 2017 г., насочени към изпълнение на следните приоритети, идентифицирани като необходими за интегрирането на лицата от рисковите етнически групи в пълноценния живот на общността:

- Подобряване на образователния статус;
- Подобряване на здравния статус;
- Подобряване на жилищните условия;
- Подкрепа за увеличаване на заетостта и социалното включване;
- Осигуряване на върховенство на закона и недискриминация;
- Подобряване на условията за култура, спорт и достъпност до медии.

Тези приоритети съвпадат с нуждите и потребностите на етническите групи, живеещи на територията на МИГ „Хисаря“.

Идентифицирани нужди на уязвимите и малцинствени групи на територията на МИГ „Хисаря“:

- Домът за стари хора, с. Старосел, е разкрит през 2007 г. по проект, финансиран от Социално инвестиционния фонд, след което не са реализирани други проекти - инфраструктурни или за осъществяване на дейности, а даренията са инцидентни. Налице са благоприятни условия като местоположение, материална база и голям парцел, благоприятни географски дадености, добри управленски практики при организиране на услугата, добро разпознаване и приемане от местната общност на този модел за дългосрочна грижа за възрастни и стари хора за разгръщане на модерен комплекс за социални услуги_около ДСХ Старосел, включващ резидентни услуги - Център за настаняване или Защитено жилище, съвместяване или

обединяване с двата дневни центъра за стари хора в общината. Тези условия не са използвани пълноценно и е от първостепенна необходимост това да се случи възможно най-скоро, с цел подобряване на условията за живот на старите хора.

- За услугата домашен социален патронаж - с решение № 195/18.11.2008 г. на Общински съвет на община Хисаря е прието увеличаването на капацитета с още 50 места за селата Старосел, Красново, Паничери и Мътеница. Към момента услугата не се предоставя в тези села, тъй като няма изградена база и финансиране. Това е въпрос, който трябва да бъде решен възможно най-скоро в следващите години.
- Към м. август 2016 г. по проект „Нови възможности за грижа" по Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното изключване" на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020" г. се предлага услугата личен асистент. Проектът е приключен, а броят на лицата, които чакат предоставянето на услугата е почти двойно по-голям от обхванатите към момента (данните, предоставени в таблицата по-горе). Община Хисаря полага усилия за предоставяне на услугата със собствени средства, но същите са недостатъчни, поради което от страна на общинска администрация Хисаря, вкл. по време на консултативните срещи в процес на разработване на настоящата стратегия за ВОМР, е идентифицирана ясна необходимостта от търсенето на източници на финансиране за продължаване на услугата през следващите години поради големия брой заинтересовани лица и чакащи ползватели.
- Подобряване на условията за достъп за лица с увреждания, като по този начин да се допринесе за подобряване на условията и качеството им на живот.
- Провеждането на обучения за безработни лица, с цел намаляване на високите нива на безработица в общината и осигуряване на по-добри условия за намиране на работа за тези лица.
- Подкрепа за трайно безработните и обезкуражени лица на територията за улесняване на достъпа им до пазара на труда.
- Подобряване на интеграцията на ромското малцинство в обществото и подобряване на условията за образование, професионална реализация и живот.
- Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на предучилищното и училищното образование на малцинствата.

Една от основните цели на стратегията за Водено от общностите местно развитие е осигуряването на адекватна подкрепа за задоволяване на основните идентифицирани нужди на уязвимите и малцинствени групи на територията на МИГ „Хисаря". С оглед на гореизложените нужди, изграждането на модерен комплекс за социални услуги или филиали на домашен социален патронаж в селата Старосел, Красново, Паничери и Мътеница ще бъде подкрепено чрез реализацията на проекти по настоящата стратегия за

ВОМР с т.нар. „меки мерки" с финансиране от ОПРЧР.

За развитието на наличните и включването на нови и иновативни социални услуги ще се подкрепи чрез реализацията на мярка „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост" по ОПРЧР.

Всички инфраструктурни проекти в рамките на стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря" ще бъдат реализирани в съответствие със ЗУТ и условията за осигуряване на достъп за лица с увреждания, като по този начин стратегията ще допринесе за подобряване на условията и качеството им на живот.

Чрез изпълнение на мерките, които предвиждат финансиране от ОПРЧР и ОПНОИР, стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е насочена и към удовлетворяване на нуждите и потребностите на уязвимите и етнически рискови групи, посочени от заинтересованите страни по време на проведените срещи и консултации:

- Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица на възраст от 30 и 54 г. вкл.;
- Увеличаване броя на безработните младежи извън образование или обучение на възраст до 29 г. (вкл.) с основна или по-ниска образователна степен, които са завършили обучение или са включени в заетост;
- Увеличаване броя на заетите лица над 54 г. с придобита и/или подобрена професионална квалификация и/или ключови компетентности;
- Увеличаване на броя на лицата от уязвими етнически общности, включени в заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги с фокус върху ромите, мигранти, участници с произход от други държави;
- Увеличаване на броя на членове на семейства с деца /включително с увреждания/, които са започнали да търсят работа или са в заетост, след предоставени интегрирани мерки за социално включване;
- Увеличаване на броя на хората с увреждания, които са започнали да търсят работа или са заети, чрез предоставяне на социални и здравни услуги, вкл. чрез интегрирани мерки за хора с увреждания и техните семейства.
- Повишаване броя на успешно интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализираните общности, включително роми.

Изпълнението на избраните цели в стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ ще допринесе за подобряването на качеството и средата на живот на цялото население на общината, в това число всички социални рискови и етнически групи.

В стратегията за ВОМР е включена мярка 11 „Интеграция на маргинализираните общности“ и мярка 13 „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в община Хисаря“ - Осигуряване на достъп до качествено образование на маргинализирани групи от община Хисаря, като предвидените дейности покриват по-голямата част от посочените приоритети от общинските планове за интеграционни политики. Приоритет в изпълнение на проектите по мярката ще се дава на дейности, насочени към ромите, които са оценени като високо-рискова етническа група на територията на МИГ.

Също така, приоритет в изпълнение на някои от мерките по стратегията ще се дава на проекти, които включват като целева група представители на ромското население като по-многобройна етническа група в общината и такава, която традиционно в страната има нужда от подкрепа за развитие и облагородяване на условията за живот. За решаване на проблемите на безработните лица, освен тяхното обучение и подготовка, по всички мерки на стратегията, предвиждащи инвестиции в икономически дейности, е предвидено откриването на работни места.

Маргинализираната група е определила г-н Атанас Куковски да представлява интересите на местната общност в общото събрание на МИГ Хисаря.

4. Цели на стратегията: (не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

В съответствие с идентифицираните нужди и потребности и характеристика на територията на МИГ „Хисаря“, стратегията за ВОМР си поставя следната обща стратегическа цел за развитие:

Устойчиво възходящо развитие на територията на „Местна инициативна група Хисаря“ пълно оползотворяване на местния потенциал и нейната идентичност чрез стимулиране на традиционните отрасли на местната икономика (селско стопанство и туризъм), подобряване на средата и качеството на живот и повишаване капацитета на човешките ресурси.

Постигането на общата цел е предвидено да бъде осъществена чрез изпълнението на следните **приоритети** за развитие на територията, в рамките на които са дефинирани конкретните мерки от стратегията за Водено от общностите местно развитие:

Приоритет 1 - Устойчиво развитие на местната икономика, чрез стимулиране на традиционните отрасли.

Първият приоритет е насочен към развитие на местната икономика. На територията на общината е идентифициран потенциал и сериозен капацитет и интерес от страна на потенциалните бенефициенти към стратегията, както в областта на селското стопанство, развитие на земеделието и преработването на селскостопанска продукция, така и за развитие на бизнеса извън сектора на земеделието и повишаване капацитета на микропредприятията на територията на МИГ, особено в областта на туризма. Приоритетът включва реализацията на 2 специфични цели и 5 мерки. Три от мерките са с финансиране от ПРСР и две от ОПИК.

Приоритет 2 - Подобряване средата на живот чрез инвестиции в обновяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура, в това число туристическа инфраструктура и съхранение на местната идентичност, културно-историческото наследство и опазване на биологичното разнообразие.

Вторият приоритет е насочен към обновяването на дребно мащабна общинска инфраструктура (образователна, социална, културна, пътна и др.), както и туристическа инфраструктура, което се очаква да окаже положително въздействие върху повишаване на привлекателността на общината като туристическа дестинация и подобряване качеството на живот на населението. Инвестициите в публичната инфраструктура са от особена важност за съживяването на населените места, най-вече извън общинския център, където обикновено инфраструктурата е остаряла и амортизирана, а финансовите възможности за нейното подобряване са най-малки. Приоритетът предвижда и реализацията на дейности за укрепване и съхранение на местната идентичност чрез организиране и провеждане на фестивали, възстановки на събития, обичаи, честване на традиционни празници, организиране на сбирки, изготвяне на сборници, каталози и др. дейности за опазване и популяризиране на културно-историческото и природно наследство на територията на МИГ „Хисаря“. Този приоритет е насочен и към запазването и развитието на духовния и културния живот на населението, което е от важно значение за развитието на района. Културно-историческото развитие обуславя богато културно наследство, което се запазва и съхранява в различни обекти с религиозно значение, църкви и храмове. По този начин се позволява да се запази културната идентичност и традиции, да се привлекат туристи, както и да се повиши качеството на живот на хората, живеещи на територията на МИГ. Приоритетът е ориентиран и към подобряване на състоянието на околната среда и запазване на уникалните растителни и животински видове на територията на МИГ „Хисаря“. Приоритетът включва изпълнението на 3 специфични цели и 4 мерки с финансиране от ПРСР и ОПОС.

Приоритет 3 - Развитие на човешкия капитал чрез подобряване достъпа до заетост, намаляване на бедността и осигуряване на съвременни социални услуги за лица от уязвими групи на територията на МИГ „Хисаря“.

Третият приоритет е насочен към изпълнението на т.нар. „меки мерки“ за повишаване капацитета и уменията на безработните лица за по-лесно намиране на работа и адаптация на пазара на труда с цел борба с безработицата на територията на МИГ, повишаване и разнообразяване на компетенциите на заетите лица с цел увеличаване на тяхната ефективност и производителност, както и подкрепа за развитие на иновативни и специфични за региона социални услуги, насочени към насърчаване на социалното включване на лица от уязвими групи. Приоритетът е насочен към подпомагането на децата и учениците, произхождащи от етническите малцинства да се изградят като пълноценни граждани и за успешната им професионална, социална и творческа реализация, както и ще доведе до намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено образование. Приоритетът включва изпълнението на 3 специфични цели и 4 мерки с финансиране от ОПРЧР и ОПНОИР.

4.2. Специфични цели:

Всеки един от приоритетите за развитие на територията ще бъде реализиран чрез изпълнението на следните специфични цели, в рамките на които са разработени конкретните мерки от стратегията за ВОМР: **В рамките на Приоритет 1:**

Специфична цел 1.1 — Стимулиране устойчивото развитие на селското стопанство на територията на МИГ „Хисаря“.

Специфичната цел е насочена към устойчиво развитие на селското стопанство в общината, където потенциалът от изграждане и обновяване на съществуващи конкурентоспособни стопанства е много голям. Земеделието, наред с преработващата промишленост и хотелиерството, е един от секторите с най-голям потенциал за бъдещо развитие в икономиката на територията на МИГ, поради което за него е идентифициран и най-голям очакван интерес за изпълнение на качествени и устойчиви проекти. Идентифицирани са нужди от оптимизиране на стопанствата и повишаване на конкурентоспособността чрез въвеждане на нови технологии в селскостопанското производство и преработката на селскостопански продукти. Целта ще се реализира посредством две мерки - подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства и подкрепа за преработката, предлагането на пазара и/или развитието на селскостопански продукти, предвидени за финансиране от ПРСР. По двете мерки по време на проведените информационни срещи, обществени обсъждания и дискусии беше отчетен най-голям интерес от заинтересованите страни и потенциалните бенефициенти за реализиране на проекти на територията на МИГ.

Специфична цел 1.2 — Диверсификация на местната икономика чрез развитието на неземеделски дейности в сферата на туризма и услугите и стимулиране на иновативните идеи и технологичното обновление на малкия и среден бизнес на територията на МИГ „Хисаря“.

Втората специфична цел от Приоритет 1 е насочена към изпълнение на дейности за диверсификация на икономиката на територията на МИГ чрез стимулиране развитието на туризма - секторът с най-голям потенциал за развитие на територията на МИГ и други услуги и производства в различни области извън селското стопанство посредством изпълнението на една мярка, която ще се финансира от ПРСР. Преработващата промишленост и хотелиерството и ресторантьорството са двата сектора, които имат основен принос в развитието на икономиката на територията на общината. Специфичната цел ще се реализира и посредством още две мерки, предвидени за финансиране от ОПИК, които са насочени към повишаване конкурентоспособността и подкрепа за развитието на малките и средни

предприятия на територията на общината чрез изпълнението на дейности по модернизация на наличните машини и оборудване, внедряване на стандарти и развитие на иновативни технологии. На територията на МИГ има сериозен потенциал за изпълнение на проекти в областите, финансирани от ОПИК, обусловен от големия брой допустими потенциални бенефициенти от преработващата промишленост, която носи най-голяма добавена стойност в икономиката на МИГ. По време на проведените информационни срещи, обществени обсъждания и дискусии беше отчетен и високи интерес от страна на бизнеса, който се потвърждава и от данните от извършения анализ на територията.

В рамките на Приоритет 2:

Специфична цел 2.1 — Стимулиране развитието на територията на МИГ „Хисаря“ чрез обновяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура.

В рамките на целта е предвидено изпълнението на една мярка, насочена към обновяване и модернизация на културна, образователна, социална, улична и др. вид общинска инфраструктура на територията на МИГ „Хисаря“. Подобряването облика на населените места и осигуряване на модерна и отговаряща на съвременните изисквания, вкл. за безопасност и опазване на околната среда, инфраструктура е предпоставка за повишаване качеството на живот на населението и стимулиране привличането на нови инвестиции на територията на МИГ.

Специфична цел 2.2 — Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ „Хисаря“ чрез обновяване на инфраструктура за отдих и туризъм и инвестиции, свързани с поддържане и възстановяване на културното и природното наследство.

Специфичната цел обхваща изпълнението на две мерки, с финансиране от ПРСР. Едната мярка има за цел осигуряване на предпоставки за успешно продължаващо развитие на туризма в община Хисаря чрез обновяване и модернизация на туристическата инфраструктура и съхранение на местната идентичност на територията на МИГ, обусловена от наличието на богато културно-историческо наследство. По втория компонент на мярката, който включва т.нар. меки мерки, ще се стимулират дейности за организиране и провеждане на културни мероприятия и събития, фестивали, възстановка на обичаи, честване на традиционни празници, организиране на сбирки, изготвяне на сборници, каталози и други дейности за опазване и популяризиране на културно-историческото и природно наследство на територията на МИГ „Хисаря“, които могат да бъдат изпълнявани самостоятелно или в допълнение към инвестиции за обновяване на инфраструктурата за отдих. Посредством другата мярка ще бъдат осигурени инвестиции, които съхраняват и запазват различни обекти с религиозно значение, църкви и храмове. Предвидените по мярката интервенции ще позволят да се запази и развие културната идентичност и традиции в района и да се повиши качеството на живот на хората, като същевременно се създадат условия за привличане на туристи от други региони.

Специфична цел 2.3 — Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Натура 2000.

Тази цел е насочена към подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Натура 2000 на територията на МИГ „Хисаря“, докладвани в „неблагоприятно - незадоволително състояние“, съгласно резултатите от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“ и НПРД. По този начин се цели запазване и развитие на уникалните растителни и животински видове на територията на МИГ, като съхранената екосистема да бъде ползвана за научни и туристически цели.

В рамките на Приоритет 3:

Специфична цел 3.1 — Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места чрез обучения на безработни и заети лица.

Целта е насочена към изпълнение на дейности за стимулиране на заетостта, борба с безработицата и предотвратяване отпадането на лица от трудовия пазар на територията на МИГ. В рамките на тази цел ще бъде реализирана една мярка, предвидена за финансиране от ОПРЧР, насочена към обучение на безработни лица и създаване на стимули на бизнеса за тяхното дългосрочно наемане на работа, обучение на заети лица с цел повишаване конкурентоспособността и ефективността на предприятията-работодатели. ***Специфична цел 3.2 — Насърчаване на социалното включване на лица от маргинализирани групи, лица с увреждания, самотно-живеещи лица и др. уязвими общности.***

Тази специфична цел обхваща изпълнението на две мерки, предвидени за финансиране от ОПРЧР, насочени към предоставяне на специфични и иновативни социални услуги и дейности за предотвратяване социалното изключване на маргинализирани общности, вкл. ромите, лица с увреждания, самотно-живеещи лица, трудни за обслужване, и други

социални групи в риск, чийто брой и дял от населението на територията на МИГ се увеличава в последните години и които имат нужда от получаването на допълнителни социални услуги и дейности, специфично насочени към техните нужди и потребности, за да водят пълноценен и равностоен на съгражданите си начин на живот.

Специфична цел 3.3 — „Стимулиране на образователната среда за активно социално приобщаване“.

Тази цел ще се реализира посредством мярка от финансирана от ОПНОИР 2014 - 2020 г. Има за цел да подпомогне децата и учениците, произхождащи от етническите малцинства да се изградят като пълноценни граждани и за успешната им професионална, социална и творческа реализация.

Взаимовръзката между мерките, специфичните цели и приоритетите от стратегията за ВОМР е представена в таблицата по-долу:

ОБЩА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ			
<i>Устойчиво възходящо развитие на територията на „Местна инициативна група Хисаря“ пълно оползотворяване на местния потенциал и нейната идентичност чрез стимулиране на традиционните отрасли на местната икономика (селско стопанство и туризъм), подобряване на средата и качеството на живот и повишаване капацитета на човешките ресурси.</i>			
Специфична цел	Мярка	Очаквани резултати	Съответствие с мярка/ос на финансиращата програма
Приоритет 1 - Устойчиво развитие на местната икономика, чрез стимулиране на традиционните отрасли.			
Специфична цел 1.1 - Стимулиране	<i>М1 „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства“</i>	Подобренa ефективност и конкурентоспособност на земеделските стопанства	ПРСР/ мярка 4.1
устойчивото развитие на селското стопанство на територията на МИГ „Хисаря“.	<i>М2 „Подкрепа за инвестиции в преработката, предлагането на пазара и/или развитието на селскостопански продукти“</i>	Добавена стойност към земеделските продукти чрез инвестиции в тяхната преработка	ПРСР/ мярка 4.2
1.2 - Диверсификация на местната икономика чрез развитието на неземеделски дейности в сферата на туризма и услугите и стимулиране на	<i>М3 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“</i>	Повишена конкурентоспособност на микропредприятията и развити нови услуги в секторите извън земеделие и модернизация на туризма	ПРСР/ мярка 6.4
	<i>М4 "Подкрепа за разработване и внедряване на</i>	Повишен иновационен капацитет на малките и средни предприятия и	ОПИК/ ос 1, ИП 1.1

иновативните идеи и технологичното обновление на малкия и среден бизнес на територията на МИГ "Хисаря"	<i>иновации в МСП"</i>	увеличен дял на бизнеса, който самостоятелно разработва, внедрява и разпространява иновации	
	<i>М5 "Технологично обновление и внедряване на стандарти в МСП"</i>	Повишена конкурентоспособност на малките и средни предприятия чрез модернизирано производствено оборудване	ОПИК/ ос 2, ИП 2.2
Приоритет 2 - Подобряване средата на живот чрез инвестиции в обновяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура, в това число туристическа инфраструктура и съхранение на местната идентичност, културно- историческото наследство и опазване на биологичното разнообразие.			
2.1 - Стимулиране развитието на територията на МИГ „Хисаря“ чрез обновяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура	<i>М 6 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура"</i>	Подобрена среда и качество на живот на населението и повишена привлекателност на територията на МИГ чрез инвестиции в публична инфраструктура.	ПРСР/ мярка 7.2
2.2 - Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ "Хисаря" чрез обновяване на инфраструктура за отдих и туризъм и инвестиции, свързани с поддържане и възстановяване на културното и природното наследство	<i>М 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ-Хисаря "</i>	Повишена туристическа привлекателност на община Хисаря чрез подобряване и развитие на туристическата инфраструктура. Съхранени и опазени традиционни елементи на местната идентичност и популяризирано културно- историческо и природно наследство на територията на МИГ.	ПРСР/ мярка 7.5 ЕЗФРСР
	<i>М8 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата"</i>	Подобрено състояние на сгради с религиозно значение. Допринасяне за съхранението на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ.	ПРСР/ мярка 7.6 ЕЗФРСР

<p>2.3 - Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитанията от мрежата Natura 2000</p>	<p><i>M9 „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Natura 2000 чрез подхода ВОМР“</i></p>	<p>Подобрено природозащитно състояние на видове от мрежата Natura 2000 докладвани в неблагоприятно-незадоволително състояние на територията на МИГ.</p>	<p>ОПОС, ПО 3</p>
<p>Приоритет 3 - Развитие на човешкия капитал чрез подобряване достъпа до заетост, намаляване на бедността и осигуряване на съвременни социални услуги за лица от уязвими групи на територията на МИГ „Хисаря“.</p>			
<p>3.1 - Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места чрез обучения на безработни и заети лица</p>	<p><i>M 10 "Достъп до заетост на икономически неактивни и безработни лица и инвестиции повишаване квалификацията на заетите лица на територията на МИГ-Хисаря"</i></p>	<p>Намален брой на безработните лица и повишена ефективност на заетите лица в следствие проведените обучения</p>	<p>ОПРЧР/ ос 1, ИП 1, 3 и 6</p>
<p>3.2 - Насърчаване на социалното включване на лица от маргинализирани групи, лица с увреждания, самотно-живеещи лица и др. уязвими общности</p>	<p><i>M11 „Интеграция на маргинализираните общности“</i></p> <p><i>M 12 „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и подобрата пригодност за заетост“</i></p>	<p>Подобрени условия за живот на маргинализираните общности чрез улеснен достъп до социални и здравни услуги и пазара на труда</p> <p>Неактивни и безработни участници, които са започнали да търсят работа или имат работа, включително като самостоятелно заети лица, след осигурена грижа за дете; Деца, вкл. с увреждания, получаващи социални и здравни услуги; Участници с увреждания над 18 г., които са започнали да търсят работа или имат работа, включително като самостоятелно заети лица; Участници с увреждания над 18 г.,</p>	<p>ОПРЧР/ ос 2, ИП 1</p> <p>ОПРЧР/ ос 2, ИП 2</p>

		получаващи услуги; Неактивни или безработни участници; Деца, вкл. с увреждания; Хора с <u>увреждания над 18 г.</u>	
3.3 - Стимулиране на образователната среда за активно социално приобщаване <i>M 13</i>	<i>„ Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в община Хисаря " - Осигуряване на достъп до</i>	<i>качествено образование на маргинализирани групи от община <u>Хисаря</u> —</i> Повишен брой на успешно интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализираните	общности, включително роми ОПНОИР/ос 3, ИП 9П

4.3. Връзка между стратегията за ВОМР с характеристиките на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:

Целта на стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е въз основа на информацията, получена от анализа и проучването на територията на МИГ „Хисаря“ да предложи решения на основните идентифицирани проблеми, като използва нейните силни страни и потенциал. Това може да се реализира чрез много ясна и логическа свързаност на включените в стратегията мерки и дейности спрямо конкретните нужди на територията и очакванията на населението.

Стратегията отговаря напълно на основните цели на подхода ВОМР, а именно:

1. насърчаване на социалното приобщаване и намаляването на бедността;
2. развитие на интегриран подход към околната среда чрез съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, включително на дейности за превенция и управление на риска и за използване на потенциала на културното наследство;
3. фокусиране върху иновациите чрез насърчаване на въвеждането им в практиката;
4. насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила;
5. повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация, алтернативни дейности и устойчиво производство на аквакултури;
6. подобряване на качеството на образованието и да повиши квалификацията на населението.

Стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е разработена в пълно съответствие със законодателството на Република България и по-специално:

- Конституцията на Република България; - Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове;
- Закона за местното самоуправление и местната администрация;
- Закона за юридическите лица с нестопанска цел;
- Закон за устройство на територията.

Стратегията е съобразена със следните основни стратегически документи на национално, областно и общинско ниво:

- Национална програма за развитие: България 2020;
- Национален план за управление на отпадъците 2014 - 2020 г.;
- Областна стратегия за развитие на област Пловдив 2014 - 2020 г.;

- Общински план за развитие на община Хисаря за периода 2014 - 2020 г.

Стратегията е в съответствие с приоритетите и целите на следните програмни документи:

- Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014 - 2020 г.;
- Програмата за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.;
- Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014 - 2020 г.;
- Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси" 2014 - 2020 г.;
- Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж" 2014 - 2020 г.;
- Оперативна програма „Околна среда" 2014 - 2020 г., като ги съобразява с местните

характеристики и особености така, че максимално да допринасят за развитието на територията на МИГ „Хисаря".

Стратегията напълно съответства на Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за водено от общностите местно развитие.

В процеса на съгласуване на настоящата стратегия общинския съвет на община Хисаря гарантира съответствието на документа с приоритетите за развитието на общината през следващите години, като подборна информация е представена в следващата таблица:

Общински план за развитие на община Хисаря 2014 - 2020 г.		Стратегия за ВОМР на МИГ „Хисаря"
Стратегическа цел	Приоритет	Мярка
СЦ 1 Развитие на конкурентоспособна икономика основана на модерните технологии	Приоритет 1.1: Развитие на модерна и конкурентноспособна икономиката чрез използване на местния потенциал	<ul style="list-style-type: none"> • М 3 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности" • М 4 "Подкрепа за разработване и внедряване на иновации в МСП" • М 5 "Технологично обновление и внедряване на стандарти в МСП"
	Приоритет 1.2: Развитие на модерно и печелившо земеделие	<ul style="list-style-type: none"> • М 1 „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства" • М 2 „Подкрепа за

		инвестиции в преработката, предлагането на пазара и/или развитието на селскостопански продукти"
	Приоритет 1.3: Развитие на конкурентноспособен туризъм	<ul style="list-style-type: none"> • М 3 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности" • М 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ- Хисаря"
СЦ 2 Опазване и съхранение на околната среда и инфраструктурно развитие на общината	Приоритет 2.1: Развитие на инфраструктурата	<ul style="list-style-type: none"> • М 4 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура" • М 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ- Хисаря" • М 8 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата"
	Приоритет 2.2.: Съхранение, опазване и подобряване на околната среда	<ul style="list-style-type: none"> • М 9 „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Natura 2000 чрез подхода ВОМР"
СЦ 3 Социално развитие и напредък чрез подобряване на здравните, образователните и социалните услуги	Приоритет 3.2.: Достъпно и качествено образование (мярка 3.2.3.: Обучения на младото поколение към професии от местно значение и професии с трудова реализация)	<ul style="list-style-type: none"> • М 10 „Достъп до заетост на икономически неактивни и безработни лица и инвестиции в повишаване квалификацията на заетите лица на територията на МИГ-Хисаря" • М 13 „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в община Хисаря" - Осигуряване на достъп до качествено образование на маргинализирани групи от община Хисаря

	<p>Приоритет 3.3: Интегриране на групи в социална изолация и подобряване качеството на социалните услуги</p>	<ul style="list-style-type: none"> • М 11 „Интеграция на маргинализираните общности" • М 12 „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост" • М 13 „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в община Хисаря"- Осигуряване на достъп до качествено образование на маргинализирани групи от община Хисаря
	<p>Приоритет 3.4: Разнообразяване на културния календар на общината</p>	<ul style="list-style-type: none"> • М 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ- Хисаря"

Стратегията се основава изцяло на характеристиките на територията и отразява местните потребности и потенциал. По този начин тя се явява като мост между програмните цели и приоритети на национално и областно ниво и тези на местно ниво - на територията на МИГ „Хисаря". Стратегията транспонира основните политики и интервенции, залегнали в тях (включително за десегрегация и деинституционализация), на местно ниво и гарантира тяхното прилагане на територията на местната инициативна група. Това става при отчитане на всички специфични за територията на МИГ условия, нужди, потенциал и заплахи за развитието ѝ.

Детайлното адресиране на националните и областни приоритети е отразено във всички части на стратегията, като чрез нея се цели разрешаването на характерни за територията въпроси и задоволяването на характерни местни потребности и нужди, като основните от тях са:

- подобряване на състоянието на околната среда като чрез стратегията за ВОМР се подкрепят провеждането на различни информационни и разяснителни дейности, включващи населението на територията, с цел намаляване и изчезване на нерегламентираните сметища и опазването на уникалните за територията на МИГ животински и растителни видове;
- подобряване на условията за живот на територията на МИГ чрез извършване на подобрения в инфраструктурата, включително туристическа, културна, спортна и подкрепа за запазването и развитието на културно - историческото наследство;
- подкрепа за трансформирането на неизползваемия сграден фонд в подходяща материална база за развитие на туризъм и други икономически дейности;
- подобряване на условията за професионална реализация на територията и преустановяване на икономическата миграция от територията на МИГ към други региони на страната;

- намаляване на темповете на обезлюдяване на територията на МИГ, чрез комплексни мерки за задържане на младото население;
- увеличаване на подкрепата за уязвимите и малцинствени групи;
- подкрепа за намаляване на безработицата, чрез комплексни мерки при реализирането на проектите по стратегията, свързани с извършването на частни инвестиции и откриването на работни места;
- подкрепа за всички сектори на икономиката на територията на МИГ „Хисаря“, особено за традиционните: туризъм, селско стопанство, лека промишленост.

Връзката на стратегията с изброените до тук нормативни и програмни документи отразява и негативните тенденции на национално и областно ниво, тъй като те са присъщи и за територията на МИГ „Хисаря“. Тези тенденции за територията на МИГ се характеризират със значително по-голяма интензивност и стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“, основавайки се на местните характеристики и потенциал и с подкрепата на местната общност, има амбициозната цел да ги минимизира до степен, която да превърне територията на местната група в привлекателно и желано място за посещение и за живот.

4.4. Описание на иновативните характеристики на стратегията:

Съгласно т. 27 Допълнителна информация от Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за водено от общностите местно развитие иновативност на стратегия за ВОМР е включването в стратегията за ВОМР на нов подход, метод или средства за реализирането ѝ, които не са прилагани на територията на местната общност чрез:

- а) възможност за създаване на нов за територията продукт или услуга, и/или
- б) включване на дейности/мерки, които предоставят възможност за нова за територията форма на използване на природните ресурси и/или културно-историческото наследство, и/или
- в) нов метод и/или начин за решаване на местните проблеми и слабости на територията, и/или;
- г) определяне на критерии за оценка на проектите, свързани с иновативност на проектите.

Настоящата стратегия за ВОМР на сдружение „Местна инициативна група Хисаря“ представлява интегриран многосекторен подход за решаване на належащите проблеми на територията. Прилагането на стратегия за ВОМР е изцяло иновативен подход, включващ финансиране и изпълнение на дейности по пет различни програми, предоставящи подкрепа от Европейския съюз, а именно: 1. Програмата за развитие на селските райони, 2. Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, 3. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, 4. Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ и 5. Оперативна програма „Околна среда“. Изпълнението на многофондова стратегия за ВОМР е иновативен подход не само за територията на МИГ, но и за страната като цяло и тя обхваща изцяло цитираните по-горе компоненти.

Заложените в стратегията за водено от общностите местно развитие на сдружение с нестопанска цел МИГ „Хисаря“ мерки имат за цел извършването на различни по същество и вид инвестиции, които са интегрирано свързани помежду си и водят до подобрене на цялостната екологична и социално-икономическа картина на територията. Изпълнението на стратегията е обвързано с висока добавена стойност, която да бъде от полза за положителното развитие на

територията на МИГ. По този начин всички жители на територията на местната инициативна група са преки и косвени заинтересовани страни от изпълнението на стратегията и всички те в определена степен ще ползват постигнатите в резултат на нейното изпълнение резултати. За първи път на територията на община Хисаря се разработва високо интегриран подход на взаимодействие, базиран на силните и слаби страни, потенциала и заплахите, при който всяка една интервенция и проект допринасят пряко или косвено от една страна за останалите проекти и интервенции, а от друга страна - за цялостното развитие на територията на МИГ. Цялата взаимообвързана интервенционна логика се основава на възможностите на силните страни за оказване на положително влияние върху слабите и проблемни места в развитието на територията. При оценка на потенциала и възможностите за развитие на територията са преценени възможните заплахи и тяхното влияние е минимизирано. В стратегията за водено от общностите местно развитие на сдружение с нестопанска цел „Хисаря“ е направена специфична и насочена изключително за територията структура от цели, мерки, дейности и критерии, която позволява комбинирането на различни по вид и същност интервенции, които да допринесат за получаването на общ интегриран продукт. По този начин стратегията за водено от общностите местно развитие представлява новаторски интегриран комплекс от проекти, съчетаващ намеси в различни сфери с характерна специфика и целящ максимален ефект с наличните за стратегията ограничени средства.

Качествено нов подход е предприет и спрямо проектите, които ще се подкрепят по мерките на стратегията. Всички предвидени дейности, независимо от вида им и бенефициентите, които ще ги изпълняват, са свързани тясно помежду си и се допълват една с друга. Така например при предоставяне на финансов ресурс чрез стратегията за водено от общностите местно развитие за даден проект, ще се търси обвързаност на инвестицията, ще се насърчава постигане на резултати за по-голям кръг ползватели (не само за бенефициента на финансовата помощ). При финансирането на проект за преработвателно предприятие, например, ще се дава приоритет когато бенефициентът използва местни доставчици на суровини и развива местните пазари.

Иновативна характеристика	Отразяване в стратегията
Възможности за създаване на нов за територията продукт или услуга	Възможностите за създаване на нов за територията продукт или услуга се осигуряват чрез заложените механизми в мерките, които насърчават иновативните проекти чрез включването на критерии за иновативност на проекта. Стратегията предоставя реална възможност за създаване на нов за територията продукт или услуга чрез реализацията на мярка 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ „Хисаря“, която ще дава предимство на проекти, които предвиждат:

	<p>разнообразяване на туристическите дейности или създаване на нов туристически продукт/услуга на територията на общината</p> <p>дейности/мерки, които предоставят възможности за нова за територията форма на използване на природните ресурси и/или културно-историческото наследство за територията на МИГ или за населеното място, в което се реализира.</p> <p>Чрез даването на висок брой точки на тези критерии се цели именно стимулирането на кандидатите да мислят иновативно и да реализират нови продукти или услуги на територията на МИГ с помощта на настоящата стратегия.</p>
<p>Включване на дейности/мерки, които предоставят възможност за нова за територията форма на използване на природните ресурси и/или културно-историческото наследство</p>	<p>Мярка 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ „Хисаря“, мярка 8 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“ и мярка 9 „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Natura 2000 чрез подхода ВОРМ“ от стратегията стимулира именно реализирането на дейности, които предоставят възможности за нова за територията форма на използване на природните ресурси и/или културно-историческото наследство за територията на МИГ или за населеното място, в което се реализира, чрез включването на такъв критерий за оценка на проектите предложения.</p> <p>Основните цели на мярката са свързани с превръщане територията на МИГ в привлекателно място за живот и почивка чрез интересни инициативи и иновативни проекти. Предвидени са множество неизползвани до момента форми за идентифициране на местни отличителни характеристики, повишаване на осведомеността на населението и привличане на интереса към съхранение и промотиране на местното културно-историческо и природно наследство, опазване на околната среда, опазване на природни елементи и защитени биологични видове, типични за територията на МИГ, трансфер на знания и добри практики, и др. Ще се постигне запазване и подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания, предмет на опазване съгласно Директива 92/43/ЕИО.</p>
<p>Нов метод и/или начин за решаване на местните проблеми и слабости на територията</p>	<p>Комбинацията от финансови средства от различни програми, финансирани от ЕС, и изцяло нов за територията на МИГ „Хисаря“ метод за решаване на местните проблеми и слабости. Като част от стратегията нови методи и начини за решаване на местните демографски проблеми на територията са предвидени основно в мерките, финансирани от ОПРЧР и ОПНОИР:</p> <p>Мярка 10 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места чрез обучения на безработни и заети лица“;</p> <p>Мярка 11 „Интеграция на маргинализираните</p>

	<p>общности".</p> <p>Мярка 12 „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост"</p> <p>Мярка 13 „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в община Хисаря" - Осигуряване на достъп до качествено образование на маргинализирани групи от община Хисаря - чрез зелени училища и екологични уроци</p> <p>Всяка една от мерките предвижда насърчаване на проекти, предвиждащи социални иновации. Социалните иновации се отнасят до нови стратегии, концепции, идеи и организации, които посрещат социални нужди от най-различен характер - от условия на труд и образование до развитие на общности и здравеопазване. Стимулирането на социалните иновации ще допринесе за разрешаването на констатираните в анализа демографски проблеми на територията.</p> <p>Мярка 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ „Хисаря", пък, е насочена към оползотворяване на ненапълно оползотворения все още туристически потенциал, отчетен като слабост и възможност за развитие на територията.</p> <p>Проблемите и слабостите на територията по отношение на развитие на селското стопанство се цели да се решават с мерките, финансирани от ПРСР, а проблемите на икономиката - с мерките, финансирани от ПРСР и ОПИК.</p>
<p>Определяне на критерии за оценка на проектите, свързани с иновативност на проектите</p>	<p>Почти всички мерки, включени в стратегията, предвиждат критерии за оценка на проектите, свързани с тяхната иновативност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мярка 1 „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства": Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието - над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в стопанството • Мярка 2 „Подкрепа за инвестиции в преработката, предлагането на пазара и/или развитието на селскостопански продукти": Иновативност - въвеждане на нови за територията практика и/или услуга и/или продукт в предприятието - над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието • Мярка 3 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности": Иновативност - въвеждане на нови за територията практика и/или услуга и/или продукт в предприятието. • Мярка 4 "Подкрепа за разработване и внедряване на иновации в МСП": <p>В случай на разработване на продуктова и/или производствена иновация</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Новост на разработваната иновация - Пазарна приложимост и жизнеспособност на разработваната иновация - Начин на разработване на иновацията (от кандидата и/или чрез използване на външни услуги) - Степен на техническа готовност за разработване на иновацията - Подкрепа за еко-иновации <p>В случай на внедряване на продуктова и/или производствена иновация</p> <ul style="list-style-type: none"> - Степен на защита на подкрепяната по проекта иновация - Новост на подкрепяната иновация - Пазарна приложимост и жизнеспособност на иновацията - Подкрепяната по проекта иновация е резултат от съвместна дейност между кандидата и научна организация или собствена за кандидата дейност - Подкрепа за еко-иновации • Мярка 6 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“: Проектът предлага нови инициативи/включва иновативни елементи за повишаване на качеството на живот в района • Мярка 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ-Хисаря“: Проектът предлага нови инициативи/включва иновативни елементи за повишаване на качеството на живот в района. • Мярка 10 „Достъп до заетост на икономически неактивни и безработни лица и инвестиции в повишаване квалификацията на заетите лица на територията на МИГ- Хисаря“: Проектът е иновативен за територията на МИГ - предлага иновативни форми на обучение или за улесняване достъпа до заетост на целевите групи • Мярка 11 „Интеграция на маргинализираните общности“: Проектът включва социални иновации • Мярка 12 „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и подобрата пригодност за заетост“: Проектът включва иновативни дейности/услуги за територията 	
4.5. Йерархията на целите	- включително цели за крайните продукти или резултатите:	
<p>При формулирането на стратегическата рамка на стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е приложен следния подход:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Формулирани са приоритети и цели за развитие на територията на МИГ на базата на оценка на местните потребности и потенциал, изведени в следствие на извършен анализ на географския и природен потенциал, демографските и социално - икономическите характеристики и проучване на нагласите на населението на територията на МИГ относно подготовката и последващото прилагане на стратегия за ВОМР;</i> 		

- *Приоритетите и целите на СВОМР са разработени в съответствие с целите на ЕЗФРСР;*

- *Приоритетите и целите на СВОМР са разработени в съответствие с приоритетите за развитие на област Пловдив за периода 2014 - 2020 г.;*

- *Приоритетите и целите на СВОМР са разработени в съответствие с приоритетите за развитие на община Хисаря за периода 2014 - 2020 г.*

Йерархията на целите на стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Хисаря“ се състои от 5 основни нива. Най-долното ниво V обхваща всички дейности и постигнатите в резултат на тяхното изпълнение резултати. На това ниво основните изпълняващи и заинтересовани от стратегията са крайните бенефициенти. По-горното ниво IV е свързано с постигане на целите на отделните мерки, включени в стратегията за ВОМР. Основните изпълняващи и заинтересовани от стратегията са групите бенефициенти по дейности. Всяка специфична цел на стратегията се постига посредством една, две или комбинация от мерки от ПРСР, ОПИК, ОПОС, ОПРЧР и ОПНОИР. По този начин мерките в стратегията са конкретно обвързани с постигането на всяка от специфичните цели, дефинирани в стратегическата рамка, които от своя страна са насочени към приоритетите на стратегията. На ниво III се постигат специфичните цели на стратегията за ВОМР, като освен бенефициентите към стратегията на това ниво преки и косвени ползватели на резултатите от стратегията са и всички отделни групи заинтересовани лица от територията. На ниво II е предвидено постигането на приоритетите на стратегията за ВОМР. Постигането на приоритетите ще бъде от полза за основните групи заинтересовани страни по сектори - публичен, неправителствен и стопански. Постигането на общата стратегическа цел, която условно е на ниво I ще доведе до успешното реализиране на стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“, от което пряко или косвено ще се възползва цялото население на територията.

Постигането на стратегическата цел е следствие и е взаимосвързано с постигането на отделните цели на всяко едно от представените нива и се извършва с участието на всички групи заинтересовани страни от всяко от нивата. На всяко едно от представените нива на йерархията на целите се цели висока степен на свързаност между съответните цели, дейности, резултати и съответните бенефициенти. По този начин се цели максимален принос на всяка една интервенция и всеки един проект за постигане на основната цел на стратегията за ВОМР МИГ „Хисаря“.

Като хоризонтална група, отговаряща за взаимосвързаното управление и изпълнение на процеса се явява местната инициативна група с всичките ѝ звена - екип, Управителен съвет и Общо събрание. Тя отговаря за реализация на всяко от нивата и за пълната включеност на всяка една от заинтересованите групи и гарантира изпълнението на всички заложиени дейности, резултати, цели и приоритети, което да доведе до постигане на основната стратегическа цел. С всяко едно по-високо ниво се увеличава и обхвата на заинтересованите страни от постигането на съответните резултати и цели. Постигането на основната стратегическа цел обединява интересите на всички заинтересовани от изпълнението на стратегията страни и води до ползи за цялото население на територията на МИГ „Хисаря“.

Нив о I	Обща стратегическа цел <i>Устойчиво възходящо развитие на територията на „Местна инициативна група Хисаря“ пълно оползотворяване на местния потенциал и нейната идентичност чрез стимулиране на традиционните отрасли на местната икономика (селско стопанство и туризъм), подобряване на средата и качеството на живот и повишаване капацитета на човешките ресурси.</i>								
Нив о II	ПРИОРИТЕТ 1 Устойчиво развитие на местната икономика, чрез стимулиране на традиционните отрасли.			ПРИОРИТЕТ 2 Подобряване средата на живот чрез инвестиции в обновяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура, в това число туристическа инфраструктура и съхранение на местната идентичност, културно-историческото наследство и опазване на биологичното разнообразие.			ПРИОРИТЕТ 3 Развитие на човешкия капитал чрез подобряване достъпа до заетост, намаляване на бедността и осигуряване на съвременни социални услуги за лица от уязвими групи на територията на МИГ „Хисаря“.		
Нив о III	Специфична цел 1.1	Специфична цел 1.2	Специфична цел 2.1	Специфична цел 2.2	Специфична цел 2.3	Специфична цел 3.1	Специфична цел 3.2	Специфична цел 3.4	
Нив о IV	Мярка 1 Мярка 2	Мярка 3 Мярка 4 Мярка 5	Мярка 6	Мярка 7 Мярка 8	Мярка 9	Мярка 10	Мярка 11 Мярка 12	Мярка 13	
Нив о V	Изпълнение на дейности и постигане на резултати по мерките на стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“								
Управление на МИГ и популяризиране на стратегията за ВОМР									
5. Описание на мерките: <i>(не повече от 4 страници за всяка мярка)</i>									
<p>Територия на изпълнение на стратегията за ВОМР.</p> <p>Стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ се прилага на територията на община Хисаря, която от своя страна попада изцяло на територията на селски район съгласно определението в ПРСР 2014 - 2020 г. Територията е с непрекъснати граници и включва всички населени места на община Хисаря. Територията на МИГ „Хисаря“ е с население 11 344 жители към 31.12.2016 г.</p> <p>Всички дейности по проекти по мерките, включени в стратегията за ВОМР са допустими да получат финансова подкрепа ако се изпълняват на територията на МИГ</p>									

„Хисаря“.

Допустими за подпомагане по стратегията са кандидати, които имат постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ.

Финансовата помощ е предназначена за дейности, които допринасят за постигане на целите на всяка програма участваща в стратегията за ВОМР, както следва:

за ПРСР:

- а) развитие и стимулиране на предприемачество и устойчив бизнес;
- б) развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес;
- в) развитие на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията като основа за териториално развитие;
- г) развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.

за ОПИК:

- а) инвестиции за повишаване на капацитета на малките и средните предприятия (МСП) за пазарно развитие, производителността на труда и намаляване на енергоемкостта и ресурсоемкостта на производството на тези територии;
- б) насърчаване на иновационната активност, разработването и внедряването на иновации от и на тези територии, както и насърчаване на частните инвестиции в научни изследвания и иновации;
- в) подобряване на достъпа до финансиране на МСП и насърчаване създаването на нови устойчиви предприятия, които да осигуряват заетост на местното население и възможности за повишаване на доходите му.

за ОПОС - подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Natura 2000.

за ОПРЧР:

- а) преодоляване на силно изразени негативни процеси в обхванатите територии по отношение на пазара на труда и социалното включване;
- б) устойчива и качествена заетост за уязвими групи;
- в) мобилност на работната сила, както и повишаване квалификацията на населението за по-голямо съответствие на уменията на търсещите работа с нуждите на бизнеса;
- г) подобряване качеството на работните места и квалификацията и уменията на заетите; д) подобряване достъпа до социални услуги на различни групи социално изключени или в риск от социално изключване лица.

за ОПНОИР:

- а) повишаване на качеството на училищното образование в малките населени места;
- б) подобряване на достъпа до училищно образование в малките населени места;
- в) намаляване броя на необхванатите от образователната система, на отпадащите от училище и на ранно/преждевременно напусналите училище.

Период на прилагане на стратегията за ВОМР.

Стратегията за ВОМР се разработва за период до 31 декември 2020 г. Изпълнението на стратегията за ВОМР приключва с извършването на последното плащане от УО на програма към бенефициент по проект към стратегията за ВОМР. Предвиденият краен срок за изпълнение на

дейностите по проектите, финансирани от ЕЗФРСР, към стратегия за ВОМР е до 15 септември 2025г. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекти по мерки от стратегиите за ВОМР, финансирани от другите програми може да се определя в указанията по § 3 от ЗР на Постановление № 161 за общите изисквания към стратегиите за ВОМР от тези програми. Разходите са допустими за финансиране от ЕСИФ, ако те са направени от бенефициент и платени до 15 септември 2025г. Разходите са допустими за финансиране от ЕЗФРСР единствено когато ДФЗ действително е изплатил съответната помощ до 31 декември 2023 г.

Категории разходи, допустими за финансиране:

Допустими разходи за проекти към стратегиите за ВОМР са:

1. инвестиционни разходи по чл. 45 от Регламент (ЕС) № 1305/2013;
2. други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по Регламент (ЕС) № 1305/2013 и приоритетите на стратегията за ВОМР;
3. Разходи, определени на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕСИФ и ПМС № 189/28.07.2016г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и от Европейския фонд за морско дело и рибарство, разпоредбите на Регламент № 1303/2013, Регламент № 1304/2013, Регламент № 966/2012 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2014 - 2020 г.

Съгласно глава 5, раздел I от ЗУСЕСИФ, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

- разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2;
- разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи;
- разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности;
- разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
- разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
- за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
- разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи;
- да са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление в съответствие с чл. 30 на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на

Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, ЕВРАТОМ) № 1605/2002 на Съвета (ОВ, L 298 от 26.10.2012 г.).

4. определени като допустими разходи в указанията за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по съответните програми, изготвени в съответствие с § 3 на Постановление № 161.

Опростени разходи може да се прилагат, когато са предвидени за използване от съответните мерки по програмите, включени в подхода ВОМР или в указанията за подбор на проекти на съответните програми.

Не са допустими за финансиране разходи:

1. определени като недопустими в ПМС № 189;

2. за инвестиция или дейност, получила финансиране от друг ЕСИФ.

3. за придобиването на товарни автомобили за сухопътен транспорт съгласно чл. 3, т. 2 и 3 от Регламент 1407 /2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (ОВ, L 352/1 от 24 декември 2013 г.).

4. определени като недопустими в указанията по § 3 от заключителните разпоредби на ПМС № 161 за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по съответните програми.

Приложим режим на минимални/държавни помощи (ако е приложимо): За мярка от стратегия за ВОМР се прилагат условията за държавни помощи, посочени в указанията за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по съответните програми, изготвени в съответствие с § 3 на Постановление № 161.

Мерки и дейности за всеки един от фондовете поотделно: ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)

В стратегията за ВОМР МИГ може да се включат мерки, които:

1. са избрани в ПРСР 2014 - 2020 г. При избор на мерки, включени в ПРСР 2014 - 2020 г., МИГ може да определи условия, различни от програмата, но отговарящи на условията на Регламент (ЕС) № 1305/2013.

2. не са включени в ПРСР 2014 - 2020 г., но са част от Регламент (ЕС) № 1305/2013. При избор на мерки, включени в Регламент (ЕС) № 1305/2013, които не са част от ПРСР 2014 - 2020 г., мерките от стратегията трябва да съответстват на приложимите условия на регламента.

3. са извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстват на целите на регламента. При избор на мярка извън обхвата на Регламент (ЕС) № 1305/2013, финансирана от ЕЗФРСР, мярката трябва да допринесе за постигането на приоритетите на ПРСР 2014 - 2020 г. и на стратегията за ВОМР.

В стратегия за ВОМР не се избират мерки, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи фиксирани плащания, и мерки, свързани със схеми за плащания на площ, в т. ч. подмерки 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски производители“, 6.2 „Стартова помощ за неземеделски дейности“ и 6.3 „Стартова помощ за развитие на малки стопанства“ на мярка 6 „Развитие на стопанства и предприятия“ от ПРСР 2014 - 2020 г.

В стратегиите за ВОМР могат да бъдат включени дейностите по чл. 35 от Регламент (ЕС) № 1305/2013, с изключение на подмярка 16.1 „Подкрепа за сформирани и функциониране на оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост“, подмярка 16.2 „Подкрепа за пилотни проекти и за развитие на нови продукти, практики, процеси и технологии“ и подмярка 16.4 „Подкрепа за хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците във веригата на доставки за изграждането и

развитието на къси вериги на доставки и местни пазари. Подкрепа за дейности на местно равнище за популяризиране, свързани с развитието на късите вериги на доставки и местните пазари" от мярка 16 „Сътрудничество" от ПРСР 2014 - 2020 г.

В стратегията за ВОМР не се избират мерки, финансирани от ЕЗФРСР, предвиждащи инвестиции в държавна или общинска инфраструктура за здравеопазване. Не се предоставя финансова помощ от стратегията за ВОМР по подмярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата" от ПРСР 2014 - 2020 г. на кандидати за получаване на финансова помощ, на които е предоставена финансова помощ по подмярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата" от ПРСР 2014 - 2020 г.

Мерките в стратегията за ВОМР се разработват при спазване на установената липса на припокриване и координация по всички програми, финансирани със средства на ЕС.

Допустими разходи:

1. инвестиционни разходи по чл. 45 от Регламент (ЕС) № 1305/2013;
2. други допустими разходи, свързани с изпълнението на операции по Регламент (ЕС) № 1305/2013 и приоритетите на стратегията за ВОМР.

От стратегията за ВОМР не са допустими за финансиране от ЕЗФРСР и разходи:

1. за лихви по дългове;
2. за закупуването на незастроени и застроени земи на пазарна стойност над 10 на сто от общите допустими разходи за съответната операция;
3. за данък върху добавената стойност освен невъзстановимия;
4. за обикновена подмяна и поддръжка;
5. за лихви и комисиони, печалба на лизинговата компания, разходи по лихви за рефинансиране, оперативни и застрахователни разходи по лизингов договор;
6. за лизинг освен финансов лизинг, при който получателят на помощта става собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявка за междинно или окончателно плащане за същия актив;
7. за режийни разходи;
8. за застраховки;
9. за закупуване на оборудване втора употреба;
10. извършени преди 1 януари 2014 г.;
11. за принос в натура;
12. за инвестиции в селското стопанство - закупуване на права за производство и плащане, закупуване на животни, закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане;
13. за инвестиция, за която е установено, че ще оказва отрицателно въздействие върху околната среда;
14. извършени преди подаването на заявлението за предоставяне на финансова помощ, независимо дали всички свързани плащания са извършени, с изключение на разходите за предпроектни проучвания, такси, възнаграждение на архитекти, инженери и консултантски услуги, извършени след 1 януари 2014 г.;
15. за строително-монтажни работи и за създаване на трайни насаждения, извършени преди посещение на място от МИГ;
16. надвишаващи определените по реда на чл. 41 от ПМС № 189 референтните разходи;

17. определени в мерките от ПРСР 2014 - 2020 г., извън посочените в т. 1 - 15.

Няма да се предоставя финансова помощ за закупуване на превозно средство по проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР.

Няма да се предоставя финансова помощ за изграждане и обновяване на места за настаняване с повече от 20 помещения за настаняване и стойност на финансовата помощ над левовата равностойност на 50 000 лева с включен ДДС по проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР.

Допустими кандидати:

Кандидатът/получателят на финансова помощ има постоянен адрес - за физическите лица, и седалище и адрес на управление - за еднолични търговци и юридическите лица, на територията на действие на МИГ и осъществява дейностите по проект на територията на действие на МИГ.

Не е допустим кандидат/получател на помощ и/или негов законен или упълномощен представител, който не отговаря на условията, определени в точки 1 -18 от раздел „Допустими кандидати" Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за водено от общностите местно развитие, с изкл. на т. 1 за физически лица и общини (за проекти, финансирани от ЕЗФРСР);

Местната инициативна група е допустим получател на финансова помощ, ако е предвидена във финансирана от ЕЗФРСР мярка от стратегията за ВОМР.

Държавни помощи:

За мярка от стратегия за ВОМР, включена в ПРСР 2014 - 2020 г., се прилагат условията за държавна помощ за съответната мярка в ПРСР 2014 - 2020 г. За мярка от стратегия за ВОМР, финансирана изцяло или частично от ЕЗФРСР, която не е включена в ПРСР 2014 - 2020 г., се прилагат правилата за държавна помощ, определени в Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis (ОВ, L 352/1 от 24 декември 2013 г.). При изпълнение на проект, финансиран изцяло или частично от ЕЗФРСР, включващ само нестопански дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, не се прилагат чл. 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Мярка 1 „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства“

Описание на целите	<ul style="list-style-type: none">•S Повишаване на дела на селскостопанския сектор в икономиката на територията на МИГ „Хисаря“;•S Повишаване на заетостта в селскостопанския сектор на територията на МИГ „Хисаря“;•S Повишаване конкурентоспособността на земеделските стопанства на територията на МИГ „Хисаря“ чрез:<ul style="list-style-type: none">• въвеждане на нови технологии в производството;• модернизация на физическия капитал;• повишаване на производителността на труда в земеделските стопанства;• постигане съответствие със стандартите на ЕС в областта.•S Опазване на околната среда, вкл. чрез въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии, инвестиции за намаляване на замърсяването от селското стопанство.<ul style="list-style-type: none">•S Предоставяне на подкрепа за развитие на биологичното земеделие. •S Насърчаване на сътрудничеството между земеделските стопани. Мярката допринася за постигане на Специфична цел 1.1- Стимулиране устойчивото развитие на селското стопанство на територията на община Хисаря от настоящата стратегия.
Обхват на мярката	Териториален обхват на приложение на мярката - територията на МИГ „Хисаря“. Финансова помощ се предоставя на: земеделски стопани за инвестиции в техните стопанства, пряко свързани с една или няколко от дейностите по първично селскостопанско производство и съхранение само на собствени земеделски продукти, както и подготовка на продукцията за продажба (земеделските продукти могат да бъдат, както следва: Растениевъдство <ol style="list-style-type: none">1. Зърнено-житни култури2. Зърнено-бобови култури3. Маслодайни култури4. Технически култури /е изключение иа тютюн/5. Зеленчукови култури6. Медицински и ароматни култури7. Медоносни и лечебни трайни насаждения8. Овощни култури/семкови, костилкови, орехоплодни, ягодоплодни, южни култури/9. Фуражни култури10. Лозя11. Цветя12. Семена и посадъчен материал

	<p>13. Гъби, включително диворастящи видове, специално отглеждани в земеделското стопанство на кандидата с цел продажба</p> <p>14. Трюфели</p> <p>15. Бързорастящи дървесни видове, използвани като биомаса за производство на биоенергия</p> <p>16. Други живи растения</p> <p>17. Памук</p> <p>Животновъдство /включително непреработените продукти, получени в резултат на отглежданите по-долу животни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Говеда /крави/ - всички видове, включително и за разплод 2. Биволи /биволици/ - всички видове, включително и за разплод 3. Овце - всички видове, включително и за разплод 4. Кози - всички видове, включително и за разплод 5. Свине - всички видове, включително и за разплод 6. Коня - за месо, и коне от застрашени местни породи, включени за подпомагане по мярка „Агроекология и климат*“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. 7. Зайци 8. Птици /в г.ч. бройлери, кокошки носачки, пуйки, гъски, щрауси, пъдпъдъци, фазани/ 9. Пчелни семейства 10. Буби 11. Охлюви 12. Калифорнийски червей 13. Други селскостопански животни, с изключение на риба и аквакултури.)". <p>2. признати групи или организации на производители за инвестиции, които са от полза на цялата група или организация на производители и са свързани с основната земеделска дейност по производство и/или съхранение на земеделски продукти, произведени от техните членове, както и с подготовка на продукцията за продажба.</p>
<p>Допустими получатели</p>	<p>За подпомагане могат да кандидатстват лица, които към датата на подаване на заявлението за подпомагане са: 1. Земеделски стопани, които:</p> <ul style="list-style-type: none"> •S са регистрирани като земеделски стопани съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители; •S имат минимален стандартен производствен обем на земеделското стопанство не по-малко от левовата равностойност на 2 000 евро; •S ако са юридически лица, трябва да са: <ol style="list-style-type: none"> а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ, включително приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези дейности, или приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани

	<p>със земеделски дейности, или получена публична финансова помощ. Не се прилага за кандидати, създадени до 1 година преди датата на кандидатстване за проект в селски район, с инвестиции изцяло в сектори "Животновъдство", "Плодове и зеленчуци" или "Етеричномаслени и медицински култури", включително с инвестиции, в обхвата на два или повече от тези сектори;</p> <p>б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.</p> <p>2. Признати групи производители и признати организации на производители на земеделски продукти или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 "Учредяване на групи и организации на производители" от ПРСР 2014 - 2020 г. За подпомагане само за проекти за колективни инвестиции могат да кандидатстват и юридически лица, регистрирани по Търговския закон и/или Закона за кооперациите, които включват най-малко 6 лица и са извън посочените в т 1 и т. 2.</p>
<p>Допустими дейности</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или 2. Насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти; или 3. Опазване на компонентите на околната среда, включително с намаляване на вредните емисии и отпадъци; или 4. Повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или 5. Подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или 6. Подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или 7. Осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.
<p>Допустими разходи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда; 2. Закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция; 3. Създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително

	<p>трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързорастящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;</p> <p>4. Разходи за достигане съответствие с нововъведените стандарти на ЕС, включително чрез финансов лизинг;</p> <p>5. Закупуване на: съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг;</p> <p>6. Разходи за достигане на съответствие със съществуващи стандарти на ЕС - за млади земеделски стопани, получаващи финансова помощ по под- мярка 6 на ПРСР;</p> <p>7. Закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения;</p> <p>8. Закупуване на сгради, помещения и друга недвижима собственост, необходими за изпълнение на проекта, предназначени за земеделските производствени дейности на територията на селски район;</p> <p>9. Закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукцията, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;</p> <p>10. Разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация;</p> <p>11. Закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;</p> <p>12. За ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;</p> <p>13. Разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение.</p>
<p>Финансови параметри за проектите</p>	<p>Максимален размер на общите допустими разходи за един проект - левовата равностойност на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 58 674 лева (30 000 евро) - за кандидати с размер на стопанството от 2 000 до 7 999 евро СПО;

	<p>• 97 790 лева (50 000 евро) - за кандидати с размер на стопанството над 8 000 евро СПО.</p>		
<p>Интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ</p>	<p>Финансовата помощ е в размер 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Финансовата помощ се увеличава с 10 на сто за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. проекти, представени от млади земеделски стопани; 2. интегрирани проекти, включително и такива, свързани със сливания на организации на производителите; 3. проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи от 6 до 10 земеделски стопани 4. за инвестиции, изцяло свързани с изпълнявани от кандидата ангажименти по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 - 2020 г. или сходни ангажименти по мярка 214 „Агроекологични плащания“, направление „Биологично земеделие“ от ПРСР 2007 - 2013 г. и за кандидати, които са заявили подпомагане по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 - 2020 г. към датата на кандидатстване и към момента на подаване на заявка за плащане са одобрени и изпълняват ангажимент по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 - 2020 г. 5. за проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи над 10 земеделски стопани и/или групи/организации на производители. Максимално комбинирано подпомагане - 60 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. Общ бюджет на мярката - 301 004,62 лева. 		
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест</p>	Критерии		Точки
	<p>1. Кандидатът е млад фермер, който е физическо лице или едноличен търговец на възраст от 18 навършени до 40 ненавършени години, към датата на</p>		20
	<p>2. Дейностите по проекта са в областта на производството на плодове и/или зеленчукопроизводството и/или трайните насаждения и/или животновъдството</p> <ul style="list-style-type: none"> - над 50 % от инвестициите са в посочените сектори - 5 т. - над 75 % - от инвестициите са в посочените сектори - 10 т. 		10
	<p>3. Предвиждат се дейности за опазване и възстановяване на почвеното плодородие</p> <ul style="list-style-type: none"> - до 50% - 5 т. - над 50% - 10 т. 		10

	<p>4. Проектът създава нови работни места с постоянна заетост</p> <ul style="list-style-type: none"> - за 1 ново работно място - 3 т. - повече от 1 ново работно място - 5 т. - работно място за минимум 2-ма представители на уязвимите групи- 10т. 	10	
	<p>5. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието - над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в стопанството</p>	10	
	<p>6. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието</p>	10	
	<p>7. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за подобна инвестиция</p>	10	
	<p>8. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда</p> <ul style="list-style-type: none"> - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т. 	5	
	<p>9. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги</p>	5	
	<p>10. Оценка на Бизнес план /реалистичност, качество и съвместимост с целите и приоритетите на Стратегията на МИГ/:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бизнес планът е реалистичен, добре обоснован и изпълним - Проектът на бенефициента допринася за постигане целите и приоритетите на Стратегията на МИГ При изпълнение на едно от двете условия - 5 т. При изпълнение на двете условия - 10 т. 	10	
	ОБЩО	100	

Мярка 2 „Подкрепа за инвестиции в преработка/ маркетинг на селскостопански продукти“

<p>Описание на целите</p>	<p>Мярката има за цел да осигури подпомагане, насочено към модернизиране на физическите активи на предприятията и земеделски производители, преработващи земеделски продукти с цел производство на нови и качествени продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка. Инвестиционната подкрепа ще бъде насочена и към по-ефективно използване на ресурсите и постигане на стандартите на ЕС с цел повишаване на нивото на добавяне на стойност към земеделските продукти. Чрез модернизиране на активите ще се постигне въвеждане на нови и енергоспестяващи технологии и иновации. Чрез инвестиционна подкрепа насочена към преработка на земеделска продукция ще позволи</p>
----------------------------------	--

	<p>осигуряването на заетост. Подпомагането по мярката ще осигури по - пълно интегриране между преработвателите и доставчиците на суровини с цел производство на качествени и със специфични характеристики хранителни продукти, създаване на възможности за логистична свързаност между доставчици, търговци и скъсяване на пътя до пазара. По- доброто интегриране между производители и преработватели ще позволи намаляване на суровинната уязвимост за уязвимите сектори от ХВП. Чрез подпомагането по мярката ще се насърчи сътрудничеството между земеделските производители при предприемане на общи инвестиции. Мярката допринася за постигане на Специфична цел 1.1- Стимулиране устойчивото развитие на селското стопанство на територията на община Хисаря от настоящата стратегия.</p>
<p>Обхват на мярката</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географски обхват на мярката: цялата територия на МИГ „Хисаря“. 2. Обхват на инвестициите по мярката: материални и нематериални активи, които: <ol style="list-style-type: none"> а) отговарят на стандартите на Общността, отнасящи се до съответната инвестиция; б) подобряват цялостната дейност на предприятието; в) отговарят на обхвата на мярката по ПРСР.
<p>Допустими получатели</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. земеделски стопани, които имат минимален стандартен производствен обем не по-малко от 2 000 евро; 2. признати групи или организации на производители или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители“ от ПРСР 2014 - 2020 г.; 3. еднолични търговци и юридически лица, различни от кандидатите по т. 1 и 2; <p>Кандидатите по т. 1, 2 и 3 трябва да са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите.</p> <p>Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.</p>
<p>Допустими дейности</p>	<p>Допустими са само дейности на територията на МИГ „Хисаря“, които са за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. внедряване на нови и/или модернизиране на наличните мощности и подобряване на използването им, и/или 2. внедряване на нови продукти, процеси и технологии, и/или 3. намаляване на себестойността на произвежданата продукция, и/или 4. постигане на съответствие с ново въведени стандарти на ЕС, и/или 5. подобряване на сътрудничеството с производителите на суровини, и/или 6. опазване на околната среда, включително намаляване на вредните емисии и отпадъци, и/или 7. подобряване на енергийната ефективност в предприятията, и/или 8. подобряване на безопасността и хигиенните условия на производство и труд, и/или 9. подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост, и/или

	10. подобряване на възможностите за производство на биологични храни чрез преработка на първични земеделски биологични продукти.
Допустими разходи	<ol style="list-style-type: none"> 1. изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, свързани с производството и/или маркетинга, включително такива, използвани за опазване компонентите на околната среда; 2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, в т.ч. за: <ol style="list-style-type: none"> а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията; б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси; в) опазване компонентите на околната среда; г) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието, включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса; д) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните; 3. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за производствени дейности; 4. закупуване на сгради, помещения и други недвижими имоти, необходими за изпълнение на проекта, предназначени за производствени дейности на територията на МИГ; 5. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произвеждани от предприятието; 6. изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг; 7. материални инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Съюза съгласно „Минимални стандарти за защита и хуманно отношение към животни и намаляване до минимум на страданията им по време на клане“, включително чрез финансов лизинг; 8. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата; 9. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг; 10. за ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за регистрация на

	<p>търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;</p> <p>11. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 - 10. Допустимите разходи по т. 11 не може да превишават следните стойности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10, но не повече от левовата равностойност на 35 000 евро; 2. разходите за изготвяне на технически и работен проект в случаите на строително-монтажни дейности, като част от разходите т. 11 не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10; 3. разходите за изготвяне на технологичен проект, когато не е включен в разходите по т. 2, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10; 4. разходите за строителен надзор като част от разходите по т. 11 не могат да превишават едно на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10; 5. разходите за предпроектни проучвания, правни услуги и хонорари за архитекти и инженери, извън тези по т. 1, 2, 3 и 4, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 1,5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10. Разходите за закупуване на земя, сгради и други недвижими имоти по т.3 и 4 не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т.1 и 2 и т.5 - 10. <p>Разходите по т. 11 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени. Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 11, са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, независимо дали всички свързани с тях плащания са направени. Разходите за закупуване на земя, сгради и други недвижими имоти - недвижима собственост, са допустими за финансиране до размера на данъчната им оценка, валидна към датата на подаване на заявлението за подпомагане. В случай че към датата на придобиването данъчната оценка е с по-ниска стойност, допустими за финансиране са разходи до този размер.</p> <p>Закупуването чрез финансов лизинг на активите е допустимо, при условие че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за междинно или окончателно плащане за същия актив.</p>
<p>Финансови параметри за проектите</p>	<p>Минимален размер на общите допустими разходи за проект - 48 895 лева. Максимален размер на общите допустими разходи за проект - 97 790 лева.</p>

<p>Интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ</p>	<p>Интензитетът на финансовата помощ за одобрени проекти е в размер 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, представени от микро-, малки или средни предприятия, а за проекти, представени от големи предприятия, финансовата помощ е в размер на 40 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.</p> <p>Размерът на финансовата помощ се увеличава с 10% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти по линия на ЕПИ.</p> <p>Общ бюджет на мярката - 94 830,25 лева.</p>		
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест</p>	Критерии		Точки
	<p>1. Предприятието е класифицирано като микро, съгласно препоръка на ЕС 2003/361/ЕС</p>	20	
	<p>2. Проекти, насърчаващи интеграцията на земеделските стопани</p> <p>-</p> <p>Предприятието на кандидата предвижда в бизнес плана преработката на минимум 50 % собствени или на членовете на групата/организация на производители или на предприятието суровини (земеделски продукти)</p>	10	
	<p>3. Проекти с инвестиции и дейности, насочени в чувствителни сектори - преработването суровини са от растителен или животински произход, попадащи в обхвата на чувствителните сектори: плодове и/или зеленчуци и/или животновъдство.</p> <p>- над 50% от инвестицията - 5 т</p> <p>- над 75 % от инвестицията - 10 т.</p>	10	
	<p>4. Проектът създава нови работни места с постоянна заетост</p> <p>- до 3 работни места - 5 точки</p> <p>- над 3 работни места - 10 точки</p>	10	
	<p>5. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието</p>	10	
	<p>6. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика и/или услуга и/или продукт в предприятието - над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието</p>	10	
	<p>7. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за подобна инвестиция</p>	5	
	<p>8. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда</p> <p>- над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т.</p> <p>- над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.</p>	5	

	9. Проектът предвижда инвестиции за развитие производството на крайни продукти от местни суровини, включващо къси вериги на доставки	10	
	10. Оценка на Бизнес план /реалистичност, качество и съвместимост с целите и приоритетите на Стратегията на МИГ/: - Бизнес планът е реалистичен, добре обоснован и изпълним - Проектът на бенефициента допринася за постигане целите и приоритетите на Стратегията на МИГ При изпълнение на едно от двете условия - 5 т. При изпълнение на двете условия - 10 т.	10	
	ОБЩО	100	
Мярка 3 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“			
Описание на целите	<ul style="list-style-type: none"> •S Постигане на устойчиво икономическото развитие на територията на МИГ „Хисаря“ и създаване на нови работни места; •S Подкрепа за индустриалния сектор и сектора на услугите на територията на МИГ „Хисаря“; •S Подкрепа на потенциала за развитие на туризъм, съчетаващ природните, културни и исторически дадености на територията на МИГ „Хисаря“. <p>Мярката допринася за постигане на Специфична Цел 1.2 от СВOMP-Диверсификация на местната икономика чрез развитието на неземеделски дейности в сферата на туризма и услугите и стимулиране на иновативните идеи и технологичното обновление на малкия и среден бизнес на територията на МИГ "Хисаря"</p>		
Обхват на мярката	<p>1. Географски обхват: цялата територия на МИГ „Хисаря“;</p> <p>2. Обхват на инвестициите: мярката предоставя безвъзмездна помощ за материални и нематериални инвестиции на земеделски стопани или микропредприятия за създаване или развитие на неземеделски дейности.</p>		
Допустими получатели	<p>Земеделски стопани или микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.</p> <p>Стопанството на кандидати, земеделски стопани, трябва да има стандартен производствен обем над 2 000 евро. При определянето на едно предприятие за микропредприятие се следва дефиницията на Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията.</p> <p>Допустими са само кандидати със седалище за юридическите лица и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.</p>		
Допустими	1. Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и		

дейности	<p>развитие на туристически услуги);</p> <p>2. Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение №1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали);</p> <p>3. Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.);</p> <p>4. Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности.</p> <p>Няма да се подпомагат дейности, които не са допустими за подпомагане по линия на публичните фондове, като хазарт, производство на забранени, вредни продукти и др.</p>		
Допустими разходи	<p>1. Изграждане, придобиване или подобрения на недвижимо имущество;</p> <p>2. Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите;</p> <p>3. Общи разходи, свързани с разходите за точка „1" и „2", например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост;</p> <p>Разходите по т.3 не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т.1, 2 и 4.</p> <p>4. Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки.</p> <p>Не са допустими за подпомагане текущи разходи.</p> <p>Разходите са допустими само ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на общите разходи. Допустими са авансови плащания в размер до 50% от одобрената финансова помощ.</p>		
Финансови параметри проектите	за	<p>Минимална стойност на допустимите разходи по проекта - 19 558 лева.</p> <p>Максимална стойност на допустимите разходи по проекта - 97 790 лева.</p>	
Интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ	<p>Финансовата помощ не може да надвишава 75 % от общите допустими разходи и при спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013г., относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта „de minimis". Интензитетът на подпомагане на проект за развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги) не може да надвишава 5 на сто от общите допустими разходи).</p> <p>Общ бюджет на мярката - 637 779,38 лева.</p>		
Обективни критерии за	Критерии		Точки

оценка на проектите и тяхната тежест	Критерии	Точки
	1. Проекти оползотворяващи местните ресурси и продукти	10
	2. Проекти за производствени дейности	10
	3. Проекти в сферата на туризма и предлага комплексна услуга и/или алтернативни форми на туризъм /еко, спа, селски, културен и др./	10
	- 4. Проекти на кандидати до 40г. и/или жени	5
	5.Проектът предвижда инвестиции за развитие производството на крайни продукти, които ще се реализират с цел промотиране на територията на МИГ и насърчават териториалната идентичност: (акумулативно) - Проектът включва производство на местни продукти (нехранителни) от територията на МИГ - 5 т. - Дейностите по проекта имат ефект в повече от 1 населено място - 10т.	15
	б.Проектът създава нови работни места с постоянна заетост - минимум 2 нови работни места - 5 т. минимум 2 нови работни места вкл. за представители	10
	- 7. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика и/или услуга и/или продукт в предприятието.	10
	8.Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. над 50 % от инвестициите са насочени към дейности,	5
	9.Проектът предлага уникални производства или услуги, които са знакови и специфични за идентичността на територията	10
	- 10.Кандидатът е осъществявал дейност най-малко 3 години преди датата на кандидатстване	5
	ОБЩО	90

Мярка 6 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура"

Описание на	Подобряване на основните услуги за населението и инфраструктурата в
-------------	---

<p>целите</p>	<p>селата. Мярката допринася за постигане на Специфична цел 2.1 от СВОМР - Стимулиране развитието на територията на МИГ „Хисаря“ чрез обновяване на всички видове малка по мащаби инфраструктура</p>
<p>Обхват на мярката</p>	<p>1. Географски обхват на мярката - цялата територия на МИГ „Хисаря“; 2. Обхват на инвестициите по мярката - мярката предоставя подкрепа за инвестиции целящи подобряване на основните услуги за населението и инфраструктурата на цялата територия на МИГ „Хисаря“. Подкрепата е за създаване на основни услуги отнасящи се до едно селище или група от населени места и свързаното с това обезпечаване/рехабилитация на местна малко-мащабна инфраструктура.</p>
<p>Допустими получатели</p>	<p>1. Община Хисаря за всички допустими дейности; 2. Юридически лица с нестопанска цел от територията на МИГ за дейности, свързани със социалната и спортната инфраструктура и културния живот; 3. Читалища от територията на МИГ за дейности, свързани с културния живот.</p>
<p>Допустими дейности</p>	<p>1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях; 2. Изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности 3. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства; 4. Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност; 5. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура; 6. Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства; 7. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение. Инвестиции за изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на културни центрове, театри, читалища, библиотеки, музеи, галерии, изложбени зали и други обекти, свързани с културния живот, са допустими, ако не са обявени за паметници на културата от национално и световно значение. Инвестиции за реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на образователна инфраструктура с местно значение в селските райони са</p>

	допустими, ако съответстват на стратегия на МОН и не са държавна образователна инфраструктура.
Допустими разходи	<p>Допустими са разходи за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. строителство, реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 2. закупуване на оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 3. придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност; 4. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1, 2 и 3. Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва: <ul style="list-style-type: none"> • до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и; • разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП. <p>Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.</p>
Финансови параметри за проектите	Минимален размер на допустимите разходи за проект - 19 558 лева; Максимален размер на допустимите разходи за проект - 58 674 лева.
Интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ	<p>Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи.</p> <p>Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи по проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи, но размерът на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекта не надхвърля левовата равностойност на 50 000 евро.</p> <p>Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на</p>

	<p>анализ „разходи-ползи“.</p> <p>При изпълнение на проект, включващ само нестопански дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за народните читалища, не се прилагат чл.107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Общ бюджет на мярката - 1 196 928,85 лева.</p>		
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест</p>	Критерии	Точки	
	1. Дейностите по проекта се осъществяват в населени места извън общинските центрове	10	
	2. Проектът предлага нови инициативи/включва иновативни елементи за повишаване на качеството на живот в района	10	
	3. Проектът е насочен към задоволяване на потребностите на големи групи от хора - До 500 човека - 5 т. - Повече от 500 човека - 10 т.	10	
	4. Кандидатът е Юридическо лице с нестопанска цел или Читалище	10	
	5. Проектът предвижда дейности и инвестиции, свързани с цялостното подобряване облика на населените места	10	
	6. Дейностите по проекта са за развитие/предоставяне на услуги на уязвими групи от населението	10	
	7. Дейностите по проекта включват изграждането на достъпна инфраструктура и/или социализация на средата за хора с увреждания	10	
	- 8. Проектът решава проблем, идентифициран в общинския план за развитие	5	
	9. Опит на кандидата - кандидатът има изпълнен минимум 1 проект	5	
	1. Дейностите по проекта се осъществяват в населени места извън общинските центрове	10	
ОБЩО	80		
Мярка 7 „Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ „Хисаря“			
Описание на	Развитие на туризма и туристическия потенциал на територията на МИГ		

целите	<p>„Хисаря“</p> <p>Мярката допринася за постигане на Специфична цел 2.2 от СВОМР - Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ "Хисаря" чрез обновяване на инфраструктура за отдих и туризъм и инвестиции, свързани с поддържане и възстановяване на културното и природното наследство</p>
Обхват на мярката	<p>Територията на МИГ „Хисаря“</p> <p>Обхват на инвестициите: мярката предоставя помощ за инвестиции за развитие на туристическа инфраструктура и атракции за посетителите за развитие и маркетинг на туристически продукти на местно ниво</p>
Допустими получатели	<p>Община Хисаря</p> <p>Юридически лица с нестопанска цел</p>
Допустими дейности	<p>Допустими са дейности за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове; 2. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство; 3. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на централите за изкуство и занаяти с туристическа цел; 4. Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел; 5. Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки).
Допустими разходи	<p>Допустими са разходи за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Изграждане, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество; 2. Закупуване или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива; 3. Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост; 4. Следните нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки. <p>Разходите по т.3 не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т.1, 2 и 4.</p> <p>Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по подмярката</p>

	<p>Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и; • разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП. <p>Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.</p>	
<p>Финансови параметри за проектите</p>	<p>Минимумът на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 9 779 лева.</p> <p>Макимумът на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 300 000 лева.</p>	
<p>Интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ</p>	<p>Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи.</p> <p>Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи по проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи, но размерът на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекта не надхвърля левовата равностойност на 50 000 евро.</p> <p>Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.</p> <p>При изпълнение на проект, включващ само нестопански дейности и изпълняван от лице, регистрирано по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, не се прилагат чл.107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.</p> <p>Общ бюджет на мярката - 388 314,88 лева.</p>	
<p>Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест</p>	<p>Критерии</p>	<p>Точки</p>

1.Насоченост на проекта: - Проектът е насочен към обекти, които са значими за местната идентичност, свързани с туризма - 5 т. - Проектът е насочен към създаване на обществени зони за отдих в населените места - 10 т. - Проектът е предвидил дейности за социализация, адаптиране или изграждане на инфраструктура за достъп до туристически обекти или зони за отдих за хора с увреждания- 10 т.	25
2.Дейностите по проекта се осъществяват в населени места извън община Хисаря	10
3.Проекти, които отговарят на приоритетите на Общинския план за развитие	10
4.Кандидатът е Юридическо лице с нестопанска цел	10
5.Проектът е насочен към задоволяване на потребностите на големи групи от хора - До 1000 човека - 5 т. - Повече от 1000 човека - 10 т.	10
6.Проектът предлага нови инициативи/включва иновативни елементи за повишаване на качеството на живот в района	10
7.Опит на кандидата - кандидатът има изпълнен минимум 1 проект	5
ОБЩО	80
Мярка 8 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата”	
Описание на целите	Прилагането на мярката цели запазването на духовния и културния живот на населението, което е от важно значение за развитието на района. Неговото културно-историческо развитие обуславя богато културно наследство, което се запазва и съхранява в различни обекти с религиозно значение, църкви, храмове и манастири. Предвидените по мярката интервенции в този вид инфраструктура ще позволят да се запази културната идентичност и традиции и да се повиши качеството на живот на хората, живеещи на територията на МИГ. Мярката допринася за постигане на Специфична цел 2.2 от СВОМР - Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ "Хисаря" чрез обновяване на инфраструктура за отдих и туризъм и инвестиции, свързани с поддържане и възстановяване на културното и природното наследство
Обхват на мярката	Географски обхват: цялата територия на МИГ „Хисаря"
Допустими получатели	Местни поделения на вероизповеданията от територията на МИГ

Допустими дейности	В рамките на тази мярка се предоставя безвъзмездна финансова помощ за дейности за възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства.		
Допустими разходи	<p>Разходите се свеждат до:</p> <p>а) Подобренията на недвижимо имущество;</p> <p>б) Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива;</p> <p>в) Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост;</p> <p>г) Нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки.</p> <p>Разходите по т. „в" не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „а", „б" и „г".</p> <p>Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи.</p> <p>Оперативните разходи, свързани с предоставянето на услугите са недопустими за подпомагане по подмярката.</p> <p>Разходи различни от посочените в т. „б", свързани с договора за лизинг, например марж на лизингодателя, разходи за рефинансиране на лихви, административни разходи и разходи за застраховка са недопустими за подпомагане по подмярката.</p>		
Финансови параметри за проектите	<p>Минимумът на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 9 779 лева.</p> <p>Макимумът на общите допустими разходи за един проект е левовата равностойност на 24 448 лева.</p>		
Интензитет на финансовата помощ, размер на финансовата помощ	<p>За бенефициенти местни поделения на вероизповеданията, в случай, че не е налично генериране на приходи финансовата помощ за дейностите по мярката е в размер на 100% от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи и 75%, когато се установи потенциал за генериране на приходи.</p> <p>Общ бюджет на мярката - 22 107,90 лева.</p>		
Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест	Критерии		Точки
	1. Ползите от проекта обхващат населението на едно населено място	10	
	2. Ползите от проекта обхващат населението на повече от едно населено място	20	
	3. Ползите от проекта обхващат: - население до 1 000 души - 20 т. - население над 1 000 души - 30 т.	30	

4. Проектът е за инвестиции за възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с <u>религиозно значение</u>	20
5. Проектът е за инвестиции за възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение и над 30% от стойността на инвестиционните разходи на проекта е за дейности по вертикалната планировка и подобряване на <u>прилежащите пространства</u>	10
6. Проектът се изпълнява в населено място, различно от общинския център	10
ОБЩО	100
ОПОС 2014 - 2020 г. (ЕФРР)	0

Основната цел на мярката е подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Natura 2000 на територията на МИГ - Хисаря, докладвани в „неблагоприятно-незадоволително състояние“, съгласно резултатите от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“ и НПРД.

Мярка 9 „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Natura 2000 чрез подхода BOMP“

Описание на целите

Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Natura 2000 на територията на МИГ - Хисаря, докладвани в „неблагоприятно-незадоволително състояние“

Мярката обхваща видове от мрежата Natura 2000 с приоритет F2 които са докладвани в съгласно НПРД, „неблагоприятно-състояние (U1) и които попадат в териториалния незадоволително“ обхват на МИГ.

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Номер и наименование на мярката	Име на природозащитния вид	Таксономичен номер	Код на мярката	Площ на обхвата
BG0001389	Средна асена	F2	Тритон	Всички видове	ИД 71	707 (ха)
			Тритон	Всички видове	ИД 71	42
			Тритон	Всички видове	ИД 71	42

Обхват на мярката М 109 - Инвестиции в

П
р
и
о
р
и
Номер и наименование на мярката
консервационни дейности за поддържане/подобряване на

природоза
щитното
състояние
на видове
и

20

				природни местообитания.				
BG0001389	Средна гора	F2	М 109 - Инвестиции в консервационни дейности за поддържане/подобряване на природозащитното състояние на видове и природни местообитания.	Бозайници	1307	Myotis blythii/Остроух нощник	13187,99	
BG0000429	Река Стряма	F2	М 109 - Инвестиции в консервационни дейности за поддържане/подобряване на природозащитното състояние на видове и природни местообитания.	Влечуги	1220	Emys orbicularis/Обикновена блатна костенурка	56,35	
BG0001039	Попинци	F2	М 109 - Инвестиции в консервационни дейности за поддържане/подобряване на природозащитното състояние на видове и природни местообитания.	Влечуги	1220	Emys orbicularis/Обикновена блатна костенурка	24,09	

	BG0000429	Река Стряма	F2	М 109 - Инвестиции в консервацио нни дейности за поддържане/ подобряване на природозаш итното състояние на видове и природни местообитан ия.	Земн овод ни	117 1	Triturus karelinii (Triturus cristatus karelinii)/r олям гребенест тритон	165,5 0
	BG0000444	Река Пясъчн ик	F2	М 109 - Инвестиции в консервацио нни дейности за поддържане/ подобряване на природозаш итното състояние на видове и природни местообитан ия.	Земн овод ни	117 1	Triturus karelinii (Triturus cristatus karelinii)/r олям гребенест тритон	23,97
ОБЩА ПЛОЩ (ха): 20528,32 * Важно изключение по отношение на прилепите - площите на отделните видове прилепи в рамките на една защитена зона НЕ са сумирани, а е взета най-голямата за групата прилепи площ!								
Допустими дейности	<p>1. Извършване на преки консервационни дейности за видове, докладвани в неблагоприятно-незадоволително състояние;</p> <p>2. Изграждане/реконструкция/рехабилитация на инфраструктура, пряко необходима за подобряване на природозащитното състояние на видове и/или местообитания, докладвани в неблагоприятно-незадоволително състояние.</p> <p>Посочените дейности не са изчерпателни. Окончателните допустими дейности за проектите, подавани в рамките на стратегия за БОМР, ще бъдат част от указанията на УО за по чл. 37, ал. 1 по ПМС 161/2016 г.</p>							
Допустими бенефициенти	<ul style="list-style-type: none"> •S Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност със седалище и адрес на управление на 							

територията на МИГ.

S Общини със седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ.

I. РАЗХОДИ ЗА СМР /СТРОИТЕЛНО-МОНТАЖНИ РАБОТИ/

II. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

III. РАЗХОДИ ЗА НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

IV. РАЗХОДИ ЗА УСЛУГИ

V. РАЗХОДИ ЗА ТАКСИ

VI. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ

VIII. РАЗХОДИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ И УЧАСТИЕ В МЕРОПРИЯТИЯ ГС. НЕПРЕКИ РАЗХОДИ X.

Допустими разходи НЕВЪЗСТАНОВИМ ДДС ХТ НЕДОПУСТИМИ РАЗХОДИ

Конкретните допустими за финансиране разходи ще бъдат допълнително определени в насоките за кандидатстване, част „условия за кандидатстване“ по ОПОС 2014 - 2020 г.

Максимален размер на допустимите разходи за проект към стратегията за БОМР

Максималният размер на допустимите разходи за проект е съгласно насоките за кандидатстване по ОПОС 2014 -2020 г.

Процент на съ-финансиране

Процентът на съ-финансиране се определя в насоките за кандидатстване по ОПОС 2014 - 2020 г.

Критерий		Максимален брой точки
1.	Съответствие и допълняемост	14
2.	Методика и работен план	16
3.	Трудности и рискове	2
4.	Капацитет на кандидата	5
5.	Устойчивост	9
6.	Финансова оценка	6
ОБЩО		52

Обективни критерии за оценка на проектите и тяхната тежест

Детайлните критерии за админитративно съответствие и доспустимост и техническа и финансова оценка са съгласно разписаните в Приложение № 9 Указания за общите изисквания към стратегиите за водено от общностите местно развитие по отношение на мерките с финансиране по приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“ на Оперативна програма „Околна среда 2014 - 2020 г.“ от Накосите за определяне на

условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за водено от общностите местно развитие.

Максималният брой точки, който може да получи едно проектно предложение от задължителните критерии е 52. По съответните критерии, максималният брой точки е следният:

Няма да бъдат финансирани проектни предложения получили:

- Общ брой точки по всички критерии по-малък от 31 точки;
- Резултат по критерий „Съответствие и допълняемост" по-малък от 8 точки;
- Резултат по критерий „Методика и работен план" по-малък от 10 точки;
- Резултат по критерий "Трудности и рискове" по-малък от 1 точка;
- Резултат по критерий „Капацитет на кандидата" по-малък от 1 точка;
- Резултат по критерий „Устойчивост" по-малък от 3 точки;
- Резултат по критерий „Финансова оценка" по-малък от 4 точки.

Специфични критерии за оценка и тяхната тежест:

1. Проектът съответства на целите на ОПОС 2014 - 2020 г. и на СВOMP за запазване на биологичното разнообразие - **10 т.**

2. Проектът се изпълнява от бенефициент - **макс. 10 т.:**

- *Община Хисаря - 5 т.;*

- *Юридическо лице с нестопанска цел - 10 т.*

3. Видовете разходи по проекта съответстват на посочените дейности - **8 т;**

4. Налице е обоснована обвързаност между целите на проекта, включените дейности и резултатите — **10 т.;**

5. Резултатите от изпълнение на проекта подпомагат развитието на други сектори от територията (*напр. развитие на туризма, развитие на услуги и др.*) — **10 т.**

Общ брой точки на специфичните критерии: **48т.**

Общ брой точки от задължителни и специфични критерии: 100 т.
ОПНОИР 2014 - 2020 г. (ЕСФ)

Водещи принципи:

1. Ефективност и ефикасност на инвестициите - избраните дейности следва да отговарят в пълна степен на целите на ОП НОИР, при най-адекватно съотношение между очакваните разходи и ползи. При избора на проекти следва да се гарантира насочване на инвестициите към най-устойчивите предложения с най-ефективно използване на ресурсите;

2. Финансиране, основано на нуждите - избраните мерки следва да отговарят на идентифицираните потребности на целевите групи;

3. Релевантност - избраните операции следва да допринасят за изпълнението на индикаторите за изпълнение и резултат, като следва да е налице ясна връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и съответна връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му;

4. Координация, допълняемост и синергия - при избора на мерки следва да бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС, държавния бюджет, местния бюджет и други донорски програми.

5. Принцип на устойчиво развитие - при финансирането следва да се търси устойчивост на постигнатите резултати и дългосрочност на очакваните ефекти върху целевите групи;

6. Принцип на равните възможности - насърчаване на равните възможности за всички;

7. Избягване на двойно финансиране - при избора на мерки и времето за тяхното реализиране не е допустимо едни и същи представители на целевите групи да бъдат включвани в едни и същи дейности или да получават едни и същи услуги, финансирани от различни източници (друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма);

8. Недопустимост на дейности - не са допустими за финансиране дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди сключването на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Подкрепата от ОП НОИР за стратегията на МИГ се предоставя по приоритетна ос 3 (ПОЗ) „Образователна среда за активно социално включване“, Инвестиционен приоритет (ИП) 9.ii „Социално-икономическо интегриране на маргинализирани общности, като например ромите“, операция „Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони“.

Недопустими разходи:

- разходи, финансирани по други операции, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга донорска програма за едни и същи дейности;

- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута;
- разходи за възстановим ДДС;
- закупуване на дълготрайни материални активи - нови и втора употреба;
- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция;
- лихви по дългове, с изключение на свързаните с безвъзмездна финансова помощ, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;
- разходи за закупуване на инфраструктура, земя и недвижимо имущество;
- разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

На основание на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Държавни помощи:

Предоставяната по настоящата процедура безвъзмездна финансова помощ не представлява държавна помощ по смисъла на чл. 107 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) съгласно съдебна практика на Европейския съд и Съобщение на Европейската комисия от юли 2016 г. относно понятието за държавна помощ, посочено в Член 107, параграф 1 от ДФЕС, общественото образование, организирано в рамките на националната образователна система, финансирано и контролирано от държавата, се счита за неикономическа дейност.

Когато бенефициентите/партньорите, частни детски градини и училища по Закона за предучилищното и училищно образование и НПО по ЗЮЛНЦ в обществена полза, осъществяват и икономическа дейност, те следва да водят аналитична счетоводна отчетност, която еднозначно да разграничава икономическата от неикономическата дейност.

Допустимите партньори-юридически лица, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) за общественополезна дейност, когато извършват допълнителна стопанска дейност съгласно чл. 3 от ЗЮЛНЦ следва да имат разграничение на двата вида дейност отразени в устава или учредителния акт и годишните счетоводни отчети. ЗЮЛНЦ следва да докажат, че приходите от определената стопанската дейност (свързана с основната дейност) се използват за постигане на целите на сдружението, не разпределят печалба, имат аналитична счетоводна отчетност на неикономическата от икономическата дейност, видно от устав/учредителен акт, възприетата счетоводна политика и годишни финансови отчети.

Демаркация

Демаркацията на ОП НОИР 2014 - 2020 г. с други програми е подробно уредена в Раздел 8. „Координация между фондовете, ЕЗФРСР и ЕФМДР и координация с други инструменти за финансиране, национални и на Съюза, както и с ЕИБ“.

В точка 8.1. от този раздел „Координация с други фондове на ЕСИФ (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионен фонд, ЕЗФРСР, ЕФМДР) са представени демаркацията и допълняемостта на ОП НОИР с ОПРЧР, ОПИК, ОПРР, ОПОС, ОПДУ, ОПТТИ, ПРСР, ЕФМДР и Програми, съфинансирани по цел „Европейско териториално сътрудничество“.

В точка 8.2. от този раздел „Координация с други инструменти на ЕС (Хоризонт 2020, Life+, инструмента за свързване на Европа, програма за конкурентоспособност на МСП, Еразъм, и др. са определени демаркациите с цитираните инструменти на ОП НОИР. Демаркацията между ОП НОИР и ОП РЧР при прилагане на подхода ВОМР в многофондовите стратегии на МИГ е следната (подробно е разписана в приложение № 12 към Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за ВОМР):

А. Демаркация по кандидати с проекти по стратегии за ВОМР - Допустимите бенефициенти по ОП НОИР кандидатстват само с едно проектно предложение по ИП „Социално-икономическо интегриране на маргинализираните общности като например ромите“ към стратегия за ВОМР. Мярката подкрепя кандидати само от сферата на

образователната система - детски градини, училища (вкл. професионални училища) и община Хисаря.

Б. Демаркация по дейности - Демаркацията по дейностите е необходима за всеки бенефициент и всеки проект съгласно изискванията на двете програми. При идентични дейности по двете програми МИГ задължително отчитат специфичните критерии за избор на проекти по ОП НОИР и съответно по ОП РЧР, като при покана за проекти по стратегията за ВОМР се определя кои дейности от коя програма ще се финансират, според допустимите кандидати, партньорството и принципа на проверка за двойно финансиране. Мярката ще подкрепя дейности по проекти на допустими кандидати, осъществявани в рамките на самия образователен процес и съпътстващите допълнителни дейности в образователните институции.

В. Демаркация по място на изпълнение - Дейностите по ОП НОИР се изпълняват само в населени места от териториите на МИГ, съгласно чл. 4 на ПМС № 161 от 4 юли 2016г. Дейности на териториите на детските градини и училища, както и на центровете за подкрепа за личностното развитие се финансират само от ОП НОИР.

Демаркацията между ОП НОИР и ОП РЧР върви едновременно по всички изброени по-горе демаркационни линии.

Мярка 13 „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в община Хисаря ” - Осигуряване на достъп до качествено образование на маргинализирани групи от община Хисаря

Мярката съответства напълно и допринася за изпълнението на Приоритетна ос 3 „Образователна среда за активно социално приобщаване" Инвестиционен приоритет 9.ii „Социално-икономическо интегриране на маргинализираните общности" (с финансиране от ЕСФ) на ОПНОИР 2014 - 2020 г.

Мярката допринася за изпълнение на Специфична цел 1 „Повишаване броя на успешно

Съответствие на мярката с приоритета на ОП НОИР, в т.ч. цел на мярката и принос към определена специфична цел на ОП НОИР	интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализираните общности, включително роми" от Инвестиционен приоритет 9.ii. Мярката допринася за изпълнение Специфични цели на операцията: а) повишаване на качеството на предучилищното и училищното образование, вкл. професионалното образование, в малките населени места; б) подобряване на достъпа до предучилищното и училищното образование, вкл. професионалното образование, в малките населени места. Мярката напълно съответства на операция „Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно <u>достъпните райони</u>"
---	--

	Целта на мярката съвпада и съответно допринася към целите на операцията „Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони“.
Съответствие на мярката с идентифицираните проблеми на територията и специфика по отношение на обхванатата територия (съгласно направените анализи)	<p>Съгласно анализа на територията на МИГ „Хисаря“ въпреки усилията, които общината полага за пълното интегриране на маргинализираните общности, все още са необходими допълнителни дейности в тази насока. Мярката има за цел да подпомогне децата и учениците, произхождащи от етническите малцинства, да се изградят като пълноценни граждани и за успешната им професионална, социална и творческа реализация. Усилията на община Хисаря са насочени към създаване на устойчива схема за сътрудничество между местните институции, представителите на малцинствената общност и неправителствените организации. Изграждането на такова сътрудничество и поддържането на постоянен диалог е предпоставка за реализиране на стратегиите за интеграция, с гаранция за икономически просперитет. Решаването на проблеми на дадената малцинствена общност, с помощта на нейни представители, били те от конкретен и/или от общ характер, чрез активни действия за реализиране на съвместни програми, европейски проекти, информиране и превенция са залогът за бъдещо развитие. Конкретните идентифицирани проблеми тук са неефективното включване и ниски образователни резултати, ниска професионална квалификация на маргинализираните групи, нисък образователен статус на родителите в резултат от безработицата, ниските доходи. Основен проблем е и слабото владение на български език.</p>
Целева група и идентифицирани проблеми, които мярката адресира	<p>Идентифицираните в анализа на територията на МИГ проблеми са необходимостта от полагането на допълнителни усилия, за да се осигури ранно интегриране и равен достъп до образование на всички деца и ученици в т.ч. от етническите малцинства. С интервенцията по тази цел се очаква да бъде намален броя на обособените по етнически признак детски градини и училища, да бъде увеличен броя на интегрираните ученици, за които българският език не е майчин и в същото време да им бъде осигурена среда ориентирана към съхраняване на културната им идентичност.</p> <p>В тази връзка целевите групи по мярката са както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Деца и ученици от маргинализираните групи, включително роми; • Родители/настойници от маргинализираните групи, включително роми. <p><i>С цел постигане на интеграционен ефект от проектните дейности, са допустими разходи за деца и техните родители/настойници, които не са представители на маргинализираните групи.</i></p>
Допустими типове бенефициенти	Съгласно нуждите на територията, описани в извършения анализ и съгласно описаното по-горе, допустимите типове бенефициенти по мярката са както следва:

<p>съгласно неуждите и анализите на територията</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Община Хисаря; • Детски градини; • Училища. <p>Допустими партньори:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Община Хисаря; • Детски градини; • Училища; • Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) в обществена полза, съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ). <p>Допустимите получатели/партньори следва да имат седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ/МИРГ и да реализират проектите си към стратегиите по подхода ВОМР на същата територия.</p>
<p>Допустими дейности за реализиране на мярката, насочени към решаване на идентифицира ните нужди и за постигане на целите на стратегията на МИГ</p>	<p>1. Дейности за подобряване на достъпа и повишаване на обхвата на децата от маргинализирани групи в системата на предучилищното образование (детски градини и училища, в които има подготвителни групи):</p> <ul style="list-style-type: none"> > привличане и включване на допълнителни педагогически специалисти и помощник-учители за работа с деца от тези групи; > допълнително обучение по български език за децата, за които българският език не е майчин; > взаимодействие с родители; > допълнителна работа на педагогическите специалисти с деца от маргинализирани групи (вкл. работа през летните месеци); > подобряване на материално-битовите условия в образователните институции, включително съвременно ИКТ оборудване и електронни образователни продукти; > осигуряване на транспорт и хранене, когато това не се финансира от държавния или общинския бюджет; > други дейности, включени в общински програми със сходен характер. <p>2. Дейности за подобряване на достъпа и повишаване на мотивацията на ученици от маргинализирани групи за включване в системата на професионалното образование:</p> <ul style="list-style-type: none"> > осигуряване на ученическо общежитие (където е възможно); > осигуряване на хранене в професионалните гимназии; > осигуряване на транспорт от местоживеене до професионално училище и обратно; > закупуването на учебници, учебни пособия и материали; > допълнително обучение за ученици с образователни затруднения; > подобряване на материално-битовите условия в професионалните гимназии и ученическите общежития, в които са настанени деца учащи в професионални гимназии, включително закупуване на съвременна ИКТ и оборудване за провеждане на практическо

- обучение;
 - ^ допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализирани групи (включително през лятото);
 - ^ провеждане на информационни кампании за включване в системата на професионалното образование сред родителите и децата от маргинализираните групи.
3. Дейности за подобряване на достъпа до училищно образование и намаляване на процента на учениците от маргинализирани групи, преждевременно напуснали системата:
- ^ допълнително обучение за преодоляване на образователни трудности;
 - > привличане и включване на допълнителни педагогически специалисти и помощник-учители за работа с ученици от тези групи;
 - > взаимодействие с родители;
 - ^ допълнителна работа на педагогическите специалисти с ученици от маргинализираните групи (вкл. за обхващането им в системата на образованието и за предотвратяване на преждевременното им напускане);
 - ^ хранене в училищата,
 - ^ закупуване на учебни материали и пособия;
 - ^ подобряване на материално-битовите условия в училищата, включително закупуване на ИКТ;
 - ^ други дейности, включени в общински програми със сходен характер.
4. Насърчаване общуването и съвместните изяви между деца/ученици от маргинализирани и не маргинализирани групи, обучаващи се в различни образователни институции на територията на населеното място чрез допълнителни образователни услуги (вкл. през летните месеци).

Основен иновативен подход при решаването на идентифицираните в анализа на **Иновативни** територията на МИГ „Хисаря“ проблеми, свързани с малцинствената общност, е че в **подходи** при процеса на нейното изготвяне са взели активно участие представители на тази общност, **решаването** на които до голяма степен са повлияли на визията и програмата за действие за бъдещо **идентифицира** развитие. По този начин изпълнението на конкретните дейности ще бъде широко **ните проблеми** подкрепено от целевата група, към която е насочено, което е гаранция за успешно **на** **целевите** прилагане на мярката.

групи, Избран е иновативен подход, при който ще се прилагат дейности за екологично **включително** образование на целевите групи. Планувани са иновативни дейности като зелени **иновативни за** училища и екологични уроци.

територията Друг иновативен подход, е допълняемостта и синергията по ОП РЧР, освен **подходи (ако са** демаркацията - ОП РЧР ще подпомага за социални и здравни услуги, а ОП НОИР - **идентифицира** достъпът до образователни услуги. **ни такива)**

<p>Бюджет на мярката, финансови параметри на проектите, интензитет на финансовата помощ</p>	<p>Общият бюджет на мярката е в размер на 919 226 лева. Минималният размер на допустимите разходи за един проект е 50 000 лв. Максималният размер на допустимите разходи за един проект е 391 166 лв.</p> <p>Интензитетът на помощта е 100% - не се изисква съфинансиране от страна на бенефициентите с проекти по мерките от ОП НОИР в стратегиите за ВОМР на МИГ.</p>
<p>Категории допустими разходи</p>	<p>Допустимите разходи се определят на база на изискванията на Глава 5, Раздел I от ЗУСЕСИФ, приложимите подзаконови нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.</p> <p>Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2 от ЗУСЕСИФ; 2. Разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕСИФ и в одобрения проект категории разходи; 3. Разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги; 4. Разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство; 5. Разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система; 6. За направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;

7. Разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи, ако е приложимо.

Доколкото друго не е предвидено, разходите са допустими, ако са платени в срока за допустимост на разходите за съответния програмен период.

I. Разходи за персонал/участници в изпълнение на дейностите

1. Разходи за възнаграждения (включително допълнително материално стимулиране), както и осигурителните и здравноосигурителните вноски за сметка на осигурителя съгласно националното законодателство.

2. Разходи за командировки, съгласно Наредбата за командировките в страната.

2.1. Разходи за „пътни“ на персонала, включен в точка 1.

2.2. Разходи за „дневни“ на персонала, включен в точка 1.

2.3. Разходи за „квартирни“ на персонала, включен в точка 1.

2.4. Пътни разходи за лицата от допустимите целеви групи. (извън случаите, в които е предоставен организиран транспорт).

II. Разходи за материали

1. Разходи за канцеларски материали и офис консумативи.

2. Разходи за дидактически материали (учебна литература, помагала, учебни и спортни пособия и др.).

3. Разходи за оборудване и обзавеждане (активи на стойност под прага на същественост).

4. Разходи за гориво (за служебен транспорт на организацията- бенефициент за изпълнение на дейности по проекта).

III. Разходи за услуги

1. Разходи за организиран транспорт при изпълнение на дейностите по проекта, където е приложимо.

2. Режимни разходи за помещенията, в които ще се изпълняват дейности по проекта (разходи за електрически ток, студена вода, отопление, почистване и др.).

3. Разходи за изграждане на образователна ИКТ среда (окабеляване на стаи/кабинети, свързаност на сървър с компютри в мрежа и др.) в училищата и детските градини.

4. Разходи за застраховки за лицата от допустимите целеви групи, където е приложимо.

5. Разходи за хранене в детските градини и училищата.

6. Разходи за информация и комуникация.

IV. Разходи за провеждане и участие в мероприятия

1. Разходи за организиране и провеждане на мероприятия за лицата от целевите групи.

2. Разходи за участие в мероприятия на лицата от целевите групи.

V. Непреки разходи

1. Разходи за възнаграждения на екипа за организация и управление на проекта, включително осигурителните и здравно-осигурителните вноски

	<p>за сметка на осигурителя съгласно националното законодателство.</p> <p>2. Разходи за командировки на екипа за организация и управление на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната.</p> <p>3. Разходи за канцеларски материали и офис консумативи.</p> <p>4. Режимни разходи при ползване на офис за администриране на проекта (разходи за електрически ток, студена вода, отопление и др.).</p> <p>5. Разходи за наем на офис за администриране на проекта.</p>
Индикатори	<ul style="list-style-type: none"> • Брой деца, ученици и младежи от маргинализирани общности (вкл.роми), участващи в мерки за образователна интеграция и реинтеграция. • Брой деца, ученици и младежи от етнически малцинства (вкл.роми), интегрирани в образователната система. • Брой проведени екологично - образователни услуги - зелени училища, екологични уроци
Период за реализиране на стратегията и продължителност на проектите	<p>Период за реализиране на стратегията за ВОМР с мерки от ОПНОИР: 2017 - 2023 г.</p> <p>Продължителност на проектите, финансирани по стратегии за ВОМР от ОПНОИР, е не повече от три години за всеки отделен проект.</p>
Критерии за избор на проекти - задължителни съгласно ОПНОИР специфични територията, разработени в МИГ стратегията	<p>Критериите за оценка на проектните предложения и тяхната тежест са подробно представени в методология за техническа и финансова оценка на проектно предложение по процедура за подбор на проекти от МИГ при прилагане на мерки от ОПНОИР в стратегия за ВОМР към Указания за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по ОПНОИР 2014 - 2020 г. при многофондово прилагане на подхода ВОМР. Специфични критерии за оценка:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проектът включва дейности за повишаване на качеството на предучилищното и училищното образование - 15 т. 2. Проектът включва дейности насочени към подобряване на достъпа до предучилищното и училищното образование - 15 т.; 3. Проектът включва дейности насърчаващи участието на родителите в образователния процес - 5 т.; 4. Проектът включва провеждане на информационни кампании, насочени към недопускане на дискриминация, основана на раса, етнически произход или религиозна принадлежност с цел преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност — 5 т. <p>Общ брой точки: 40 т.</p>
ОПРЧР (ЕСФ)	
Общи принципи и условия при подбора на мерките от ОПРЧР, валидни за	

подхода WOMP:

1. Съответствие - със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи и с приоритетите на стратегиите за местно развитие.

2. Финансиране, основано на нуждите - Избраните мерки трябва да отговарят на идентифицираните нужди и потребности на целевите групи, произтичащи от анализа при подготовката на стратегиите за местно развитие.

3. Спазване на принципите за добро финансово управление - При избора на мерки трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на показателите на програмата. В същото време трябва да се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

4. Координация, допълняемост и синергия - При избора на мерки трябва да бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС, държавния бюджет, местния бюджет и други донорски програми, (ако е приложимо).

5. Устойчивост на инвестициите - При избора на мерки трябва да се планира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проектите.

6. Избягване на двойно финансиране - при избора на мерки и времето на тяхното реализиране не е допустимо едни и същи представители на целевите групи да бъдат включвани в едни и същи дейности или да получават едни и същи услуги, финансирани от различни източници - друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма.

7. Съответствие с хоризонталните принципи - дейностите в мерките трябва да са в съответствие с хоризонталните принципи по ОП РЧР.

8. Недопустимост на дейности - не са допустими за финансиране дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали свързани плащания са извършени от него.

Мерките, включени в стратегията за WOMP, са допустими в следните две приоритетни оси на ОПРЧР:

1. Приоритетна ос 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места“;
2. Приоритетна ос 2 „намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“.

Недопустими разходи:

- разходи, финансирани по друга операция, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, от бюджета на Общността или от друга донорска програма;

- глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;
- комисионите и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута;
- данък върху добавената стойност, освен когато не е възстановим;
- закупуване на дълготрайни материални активи - втора употреба;
- разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция, с изключение на разходите по финансови инструменти.
- лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездна финансова помощ,

предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

- субсидиране на лихва по одобрени схеми за държавни помощи и разноските за финансови трансакции;

- разходи за закупуване на инфраструктура, земя и недвижимо имущество;

- разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

На основание чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Не са допустими за финансиране разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и/или попълването на документите за кандидатстване за финансова подкрепа.

Демаркация

Демаркацията с другите програми е съгласно условията, записани в приложение № 10 Указания от Управляващия орган на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ за прилагането на подхода ВОМР с ресурси от ОПРЧР към Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за водено от общностите местно развитие.

Мярка 10 „Достъп до заетост на икономически неактивни и безработни лица и инвестиции в повишаване квалификацията на заетите лица на територията на МИГ „Хисаря“

ИП 1 „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местни инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила“, СЦ 1 Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица на възраст от 30 и 54 г. вкл.

**мярката
Съответствие на
инвестиционни
приоритети
на
програмата
и
приноса ѝ към определени
специфични цели
от ОПРЧР**

с ИП 3 „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване, и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранция за младежта“ (с финансиране от ЕСФ), СЦ 2: Увеличаване броя на безработните младежи извън образование или обучение на възраст до 29 г. (вкл.) с основна или по-ниска образователна степен, които са завършили обучение или са включени в заетост.

ИП 6 „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и

	валидиране на придобитите компетенции", СЦ 1: Увеличаване броя на заетите лица над 54 г. с придобита и/или подобрена професионална квалификация и/или ключови компетентности.
Цел на конкретната мярка от СВОМР	Мярката съответства на Специфична цел 3.1 от СВОМР - Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места чрез обучения на безработни и заети лица
Целева група или групи и идентифицирани техни проблеми, които мярката адресира	<p>Мярката е включена на базата на извършения анализ и интереса, посочен от заинтересованите страни по време на анкетното проучване и проведените срещи, и след оценка на потенциала за реализацията ѝ от гледна точка на брой и видове потенциални бенефициенти от територията на МИГ.</p> <p>Заинтересованите страни се обединиха около следното заключение: по приоритетна ос 1 да се включи <i>една мярка за обучение на безработни и заети лица</i>, насочена към различни целеви групи, съгласно нуждите. Работодателите заявиха интерес към дейности по обучение на безработни младежи до 29 г. възраст в предприятията им за повишаване на квалификацията и разнообразяване уменията на заетите в нови области, докато според представителите на общинската администрация, ангажирани с предоставянето на услуги за безработни лица, целева група следва да са основно лица от 30 до 54 и на заети лица над 54 годишна възраст.</p> <p>Целевите групи, които се подпомагат по допустимите за финансиране приоритетни оси от ОПРЧР, съвпадат с идентифицираните уязвими групи на територията на МИГ и на техните нужди и потребности, посочени в т. 3.4. „Потребности на уязвимите и малцинствени групи" от настоящата стратегия.</p> <p>Целевите групи, към които е насочена мярката са:</p> <p>ИП 1, СЦ 1: Икономически неактивни лица, извън образование и обучение, в т.ч. обезкуражени лица; търсещи работа безработни лица и групи в неравностойно положение на пазара на труда 1 . Възрастова група - от 30 и 54 г. вкл. Идентифицирани проблеми: Липса на работа и ниска квалификация/компетенции.</p> <p>ИП 3, СЦ 2: Търсещи работа безработни младежи на възраст от 15 до 29 г. вкл. с основна или по-ниска образователна степен. Идентифицирани проблеми: Липса на работа и ниска квалификация/компетенции.</p> <p>ИП 6, СЦ 1: Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица, на възраст над 54г. Идентифицирани проблеми: Липса на професионална</p>

¹ Съгласно Закона за насърчаване на заетостта. Необходимо е в допълнение да се отчетат и обхвата на специфичната цел.

	квалификация и компетентности.
<p>Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти</p>	<p>По ИП 1, СЦ 1 и ИП 3, СЦ 2 допустими типове бенефициенти са: Организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; работодатели; социални партньори; общини и райони на общини; центрове за информация и професионално ориентирани; неправителствени организации; обучителни организации.</p> <p>По ИП 6, СЦ 1 допустими типове бенефициенти са: Работодатели; сдружения от работодатели (кълстери); самостоятелно заети лица; обучителни организации; структури на социални партньори; неправителствени организации.</p> <p>Идентифицираните по двата компонента видове бенефициенти са избрани в резултат на извършения подробен социално-икономически анализ и проучване на нагласите на населението на територията на МИГ, както и в резултат на множеството информационни срещи, работни групи, семинари, конференции, обществени обсъждания и дискусии. Около избирането на видовете бенефициенти се е обединило мнозинството от присъствалите на цитираните срещи.</p>
<p>Иновативни подходи при решаването на идентифицирани проблеми на целевите групи (ако са идентифицирани такива), иновативни подходи (ако са идентифицирани такива)</p>	<p>Всички предложени подходи за решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи са разработени на база извършени анализ и проучване, но и на база широко обществено обсъждане. Отразяването на мнението на широката общественост, включително и на самите целеви групи е изцяло иновативен за територията на МИГ подход, тъй като подобни мерки до настоящия момент са изпълнявани без при тяхното изготвяне да е участвала обществеността. Принципът на WOMP „отдолу-нагоре“ се прилага за пръв път на територията на МИГ „Хисаря“, но се възприе изключително положително от местната общност.</p>
<p>Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката</p>	<p>Обучение на икономически неактивни и безработни лица</p> <p>За СЦ 1 (насочена към безработни лица възрастова група - от 30 и 54 г.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предоставяне на посреднически услуги на пазара на труда, активиране на неактивни лица, организиране и участие в трудови борси и др. подкрепящи услуги за заетост; • Професионално информирание и консултиране, вкл. по въпроси относно упражняването на трудови и осигурителни права; • Психологическо подпомагане;

- Предоставяне на мотивационно обучение;
- Предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация или придобиване на нова;
- Предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности;
- Осигуряване на заетост след предоставяне на посреднически услуги и/или обучение;
- Осигуряване на обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване;
- Предоставяне на стимули за насърчаване на мобилността на търсещи работа лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда.
- Предоставяне на стимули на работодатели за наемането на безработни лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда.
- Работа с работодателите за преодоляване на дискриминационни нагласи при наемането на представители на уязвими групи на пазара на труда, заедно с предоставянето на посреднически услуги за работодателите.

За ИП 3, СЦ 2 (Търсещи работа безработни младежи на възраст от 15 до 29 г. вкл. с основна или по-ниска образователна степен):

- Предоставяне на посреднически услуги на пазара на труда, организация на трудови борси и други подкрепящи услуги за заетост;
- Дейности за активиране на икономически неактивни младежи, които не са в образование или обучение, за включването им на пазара на труда, в т.ч. информационни кампании и събития, трудови борси, ателиета за търсене на работа и др.;
- Професионално информиране и консултиране; психологическо подпомагане;
- Предоставяне на обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация, обучение за придобиване и усъвършенстване на ключови компетентности, обучения по предприемачество;
- Осигуряване на възможност за заетост, в т.ч. обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване, след регистрация като безработно лице;
- Предоставяне на стимули за насърчаване на географската мобилност с цел работа;
- Предоставяне на стимули на работодатели за наемането на безработни младежи;
- Популяризиране и насърчаване стартирането и развитието на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество;
- Предоставяне на обучения за придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения;
- Подпомагане разработването на бизнес идеи и насочване към финансиращи програми за стартиращи предприемачи, в т.ч. по ОП РЧР.

За ИП 6, СЦ 1: Обучение на заети лица - Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица, на възраст над 54г.

- Предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация и/ или за придобиване на нова;
- Предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности;
- Осигуряване на достъп до продължаващо обучение с цел по- добра професионална реализация и повишена професионална подготовка на кадрите;
- Осигуряване на достъп до иновативни форми за учене през целия живот;
- Разработването и внедряване на системи за съобразено с нуждите на работодателите обучение на заети лица, отговарящи на високи стандарти за качество;
- Подкрепа за практики, насочени към адаптиране на знанията и уменията на заетите към реалните нужди на пазара на труда и на ниво предприятие, в т.ч. при въвеждане на нови, „зелени" и по- ресурсно ефективни технологии;
- Въвеждане на обучителни методи и програми, основани на практиката, за повишаване знанията, уменията и компетенциите на заетите съобразно нуждите на пазара на труда;
- Подкрепа за реализация на стратегии за учене през целия живот за работната сила, в сътрудничество със социалните партньори, включително обучения и развиване на умения, надграждане на преносими компетенции, като чужди езици, дигитални компетенции, предприемачество и др.

Мерките ще са насочени към придобиването на знания и създаването на подходящи умения на целевите групи, ориентирани към специфичното търсене на регионалния трудов пазар и потребностите на работодателите от работна сила с определени характеристики.

Инвестициите по инвестиционен приоритет 1 и 3 ще са насочени към постигане на дългосрочни ефекти върху целевата група за участие и реално включване в заетост. Изпълнението на мерките ще даде възможност за създаване на подходящи умения в посочените целеви групи, за да осигури по- голяма конкурентоспособност и успешна

	<p>интеграция на пазара на труда.</p> <p>Предоставянето на средства за повишаване на професионалната квалификация и ключови компетентности ще бъде свързано с осигуряването на последваща устойчива заетост на обучените.</p> <p>Предоставянето на обучения за професионална квалификация ще се извършва само от лицензирани от НАПОО центрове за професионално обучение.</p>
<p>Бюджет на мярката; интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите (минимална и максимална стойност), допустими разходи</p>	<p>Общият бюджет по мярката е в размер на 664 972 лева.</p> <p>Максимален размер на общите допустими разходи за един проект е 100 000 лева.</p> <p>Минимален размер на общите допустими разходи за един проект е 50 0 лева.</p> <p>Максималният интензитет на помощта е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи, в зависимост от приложението на режима на минимални помощи (<i>de minimis</i>) за съответния кандидат.</p> <p>Допустими разходи:</p> <p>Съгласно изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕСИФ и и ПМС № 189/28.07.2016г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и от Европейския фонд за морско дело и рибарство, разпоредбите на Регламент № 1303/2013, Регламент № 1304/2013, Регламент № 966/2012 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2014 - 2020 г.</p> <p>Съгласно глава 5, раздел I от ЗУСЕСИФ, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2; 2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи; 3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности; 4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство; 5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;

б. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;

7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи;

8. да са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление в съответствие с чл. 30 на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, ЕВРАТОМ) № 1605/2002 на Съвета (ОВ, L 298 от 26.10.2012 г.)

Видовете допустими разходи по ОПРЧР могат да бъдат представени в следния неизчерпателен списък:

- разходи за оборудване и обзавеждане;
- разходи за трудови и други възнаграждения, стипендии и други доходи на физически лица за дейности, пряко свързани с изпълнението на договора за финансиране, включително осигурителните вноски, начислени за сметка на осигурителя върху договореното възнаграждение, съгласно националното законодателство;
- разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни); стойността им се определя съгласно Наредбата за командировките в страната и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина или съгласно съответните нормативни актове на друга държава- членка на Европейския съюз, в случаите, когато не е приложимо българското законодателство;
- разходи за материали и консумативи, необходими за изпълнението на дейностите по договора за финансиране;
- разходите за стипендии и други доходи, изплатени от трети страни в полза на участниците в дадена дейност;
- разходи, свързани с участието на хора с увреждания.

		Скала	Максимале
	Критерий	за	н брой
		оценк	точки
		а	
	1. Оперативен капацитет		10
Критерии за избор на проекти	1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение през последните 5 години:	0-5	5
	1.1 А) Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години	0-4	4
	1.1 Б) Опит на партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение ² през последните 5 години	0-1	1
	1.2 Опит на законния представител на кандидата (управител, прокуриснт и др.)/собственика на капитала на организацията в организация, управление/изпълнение на проекти на проекти и/или в дейности като тези, включени в проектното предложение и/или управленски опит.	0-5	5
	2. Съответствие		15
	2.1 Описание и обосновка на целите на проекта (оценява се връзката между заложените цели и целите на процедурата, нуждите на целевите групи, както и предвидените резултати)	0-8	8
	2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди	0-7	7
	3. Методика и организация		30
	3.1 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати	0-20	20
	3.2 Яснота на изпълнение на дейностите	0-10	10

² В случай че са включени повече от един партньор, оценката се формира като средно аритметична от оценките на всеки партньор.

	4. Бюджет и ефективност на разходите - Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета	0-15	15
	5. Допълнителни специфични критерии		30
	Проектът е насочен към интегриране на пазара на труда на трайно безработни лица (над 1 година), които представляват повече от 50 % от целевата група на проекта	0-5	5
	Проектът е насочен към безработни лица от 30 до 54 г.	0-5	5
	Проектът е насочен към безработни лица до 29 г. със средно или по-ниско образование	0-5	5
	Проектът включва подобряване на квалификацията на заети лица със средно или по-ниско образование	0-5	5
	Проектът е иновативен за територията на МИГ - предлага иновативни форми на обучение или за улесняване достъпа до заетост на целевите групи	0-5	5
	Проектът включва осигуряване на постоянна заетост за безработните лица след предоставяне на посреднически услуги и/или обучение	0-5	5
	ОБЩ, максимален брой точки		100
Режим на минимални помощи	<p>Мерките по ОП РЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013г. В тази връзка следва да се има предвид, че кандидати и/или партньори са недопустими да получат минимална помощ, ако попадат в забранителните режими на помощ в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013, а именно:</p> <p>а) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в сектора на рибарството и аквакултурите, обхванати от Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013г. относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури, за изменение на регламенти (ЕО) № 1184/2006 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 104/2000 на Съвета (ОВ L 354 от 28.12.2013 г.);</p> <p>б) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в областта на първичното производство на селскостопански продукти („селскостопански продукти" са продукти, изброени в приложение I</p>		

	към Договора (ДФЕС), с изключение на продуктите на рибарството и аквакултурите, включени в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1379/2013). Когато дадено предприятие упражнява дейност в секторите, посочени по-горе в букви а) или б) , както и в един или повече от секторите или дейностите, попадащи в допустимите сектори, съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 г., то предприятието може да получи помощ само за допустимите по регламента сектори, при условие че получателят на помощта гарантира посредством подходящи средства, като например разделение на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в изключените сектори (букви а и б) не се ползват от помощ de minimis, предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 г.
Мярка 11 „Интеграция на маргинализираните общности“	
Съответствие на мярката с инвестиционен приоритет програмата приносът ѝ към определена специфична цел от ОПРЧР	Мярката е насочена към изпълнението на Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“ и е в пълно съответствие с Инвестиционен приоритет 1 „Социално- икономическа интеграция на маргинализираните общности като ромите“ от ОПРЧР 2014 - 2020 г. Специфична цел: Увеличаване на броя на лицата от уязвими етнически общности, включени в заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги с фокус върху ромите, мигранти, участници с произход от други държави Принос: Посредством реализацията на мярката ще се увеличи броя на ромите включени в заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги
Цел на конкретната мярка от СВOMP	Мярката съответства на Специфична цел 3.2 от СВOMP - Насърчаване на социалното включване на лица от маргинализираните групи, лица с увреждания, самотно-живеещи лица и др. уязвими общности
Целева група или групи идентифицирани техни проблеми, които мярката адресира	Мярката е включена на базата на извършения анализ и интереса, посочен от заинтересованите страни по време на анкетното проучване и проведените срещи, и след оценка на потенциала за реализацията ѝ от гледна точка на брой и видове потенциални бенефициенти от територията на МИГ. Заинтересованите страни се обединиха около следното заключение: по приоритетна ос 2 да бъде включена една мярка за интеграция на маргинализираните общности и една мярка за „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост“, тъй като това са сериозно изразените групи в риск с големи нужди на територията на МИГ. Целевите групи, които се подпомагат по допустимите за финансиране

	<p>приоритетни оси от ОПРЧР, съвпадат с идентифицираните уязвими групи на територията на МИГ и на техните нужди и потребности, посочени в т. 3.4. „Потребности на уязвимите и малцинствени групи" от настоящата стратегия.</p> <p>Целева група и идентифицирани проблеми:</p> <p>Представителите на ромската общност - като идентифицирани техни проблеми са висока безработица, борбата с бедността (ниските доходи), образованието и професионалната квалификация, органичен достъп до социални и здравни услуги, жилищната политика, културата и социалното изключване.</p>
<p>Допустими типове бенефициенти за изпълнение на мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти</p>	<p>Доставчици на социални и здравни услуги; работодатели; общини и райони на общини; организации, предоставящи посреднически услуги; обучителни организации; центрове за информация и професионално ориентиране; читалища; неправителствени организации; социални предприятия и кооперации за хора с увреждания; регистрирани поделения на вероизповеданията</p> <p>Идентифицираните видове бенефициенти са избрани в резултат на извършения подробен социално-икономически анализ и проучване на нагласите на населението на територията на МИГ, както и в резултат на множеството информационни срещи, работни групи, семинари, конференции, обществени обсъждания и дискусии. Около избирането на видовете бенефициенти се е обединило мнозинството от присъствалите на цитираните срещи.</p>
<p>Иновативни подходи при решаването на идентифицирани проблеми на целевите групи (ако са идентифицирани такива), вкл. иновативни подходи (ако са идентифицирани такива)</p>	<p>Всички предложени подходи за решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи са разработени на база извършени анализ и проучване, но и на база широко обществено обсъждане. Отразяването на мнението на широката общественост, включително и на самите целеви групи е изцяло иновативен за територията на МИГ подход, тъй като подобни мерки до настоящия момент са изпълнявани без при тяхното изготвяне да е участвала обществеността. Принципът на ВОМР „отдолу-нагоре" се прилага за пръв път на територията на МИГ „Хисаря", но се възприе изключително положително от местната общност.</p>
<p>Допустими дейности, конкретно необходими за</p>	<p>Мярката осигурява отговор на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на конкретната целева група. Нуждите на „отделния човек" се поставя в „центъра" при програмирането и изпълнението на мярката.</p>

<p>реализация на мярката</p>	<p>Осъществяването на мярките води до осъществяване на целите на Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г., областните стратегии и общински планове за интегриране на ромите, Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 г. и общинската стратегия за развитие на социалните услуги.</p> <p>Основните дейности по избраните направления ще са както следва:</p> <p>Направление „Подобряване достъпа до заетост“ - активиране на икономически неактивни лица; посредничество за намиране на работа; професионално информиране и консултиране; психологическо подпомагане; мотивационно обучение; предоставяне на обучение; включване в стажуване, чиракуване, заетост в т.ч. в сферата на социалната икономика; насърчаване на самостоятелната заетост и др.;</p> <p>Направление „Подобряване достъпа до социални и здравни услуги“ - подобряване достъпа до и предоставяне на качествени социални и здравни услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги, съгласно специфичните потребности на целевата група; предоставяне на индивидуални консултации и социално-здравна медиация на представителите на целевите групи; повишаване информираността относно социалните и здравните им права; насърчаване семейното планиране и отговорното родителство; повишаване здравната култура и др.;</p>
<p>Бюджет на мярката; интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите (минимална и максимална стойност), допустими разходи</p>	<p>Общият бюджет по мярката е в размер на 664 972 лева.</p> <p>Максимален размер на общите допустими разходи за един проект е 100 000 лева.</p> <p>Минимален размер на общите допустими разходи за един проект е 50 000 лева.</p> <p>Максималният интензитет на помощта е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи, в зависимост от приложението на режима на минимални помощи (<i>de minimis</i>) за съответния кандидат.</p> <p>Допустимите разходи се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕСИФ и и ПМС № 189/28.07.2016г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и от Европейския фонд за морско дело и рибарство, разпоредбите на Регламент № 1303/2013, Регламент № 1304/2013, Регламент № 966/2012 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2014 - 2020 г.</p> <p>Съгласно глава 5, раздел I от ЗУСЕСИФ, за да бъдат допустими</p>

разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2;
2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности;
4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи;
8. да са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление в съответствие с чл. 30 на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, ЕВРАТОМ) № 1605/2002 на Съвета (ОВ, L 298 от 26.10.2012 г.)

Видовете допустими разходи по ОПРЧР могат да бъдат представени в следния неизчерпателен списък:

- разходи за оборудване и обзавеждане;
- разходи за трудови и други възнаграждения, стипендии и други доходи на физически лица за дейности, пряко свързани с изпълнението на договора за финансиране, включително осигурителните вноски, начислени за сметка на осигурителя върху договореното възнаграждение, съгласно националното законодателство;
- разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни); стойността

	<p>им се определя съгласно Наредбата за командировките в страната и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина или съгласно съответните нормативни актове на друга държава- членка на Европейския съюз, в случаите, когато не е приложимо българското законодателство;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разходи за материали и консумативи, необходими за изпълнението на дейностите по договора за финансиране; - разходите за стипендии и други доходи, изплатени от трети страни в полза на участниците в дадена дейност; - разходи, свързани с участието на хора с увреждания. 			
Критерии за избор на проекти	Критерии		Скала за оценка	Максимален брой точки
	1.	Оперативен капацитет		10
	1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение през последните 5 години:		0-5	3
	1.1 А) Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години		0-1	1
	1.1 Б) Опит на партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение ¹ през последните 5 години		0-1	1
	1.2 Опит на законния представител на кандидата (управител, прокурис т и др.)/собственика на капитала на организацията в организация, управление/изпълнение на проекти на проекти и/или в дейности като тези, включени в проектното предложение и/или управленски опит.		0-5	5
2.	Съответствие		15	

¹ В случай че са включени повече от един партньор, оценката се формира като средно аритметична от оценките на всеки партньор.

	2.1 Описание и обосновка на целите на проекта	0-8	8
	2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди	0-7	7
	3. Методика и организация		30
	3.1 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати	0-20	20
	3.2 Яснота на изпълнение на дейностите	0-10	10
	4. Бюджет и ефективност на разходите - Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета	0-15	15
	5. Допълнителни специфични критерии		30
	Проектът включва дейности от различни направления	0-5	5
	Проектът осигурява постоянна заетост	0-5	5
	Проектът е насочен към представители на ромската общност, в т.ч. деца и младежи до 29 г.	0-5	5
	Проектът е насочен към дейности за подобряване на детското благосъстояние и защита правата на детето	0-5	5
	Проектът включва социални иновации	0-5	5
	Дейностите по проекта съответстват на планираните нови услуги или разширяване на съществуващи социални услуги, съгласно областната стратегия за развитие на социалните услуги на област Пловдив до 2020 г.	0-5	5
	ОБЩ, максимален брой точки		100
Режим на минимални помощи	Мерките по ОП РЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013г. В тази връзка следва да се има предвид, че кандидати и/или партньори са недопустими да получат минимална помощ, ако попадат в забранителните режими на помощ в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013, а именно:		

	<p>а) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в сектора на рибарството и аквакултурите, обхванати от Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013г. относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури, за изменение на регламенти (ЕО) № 1184/2006 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 104/2000 на Съвета (ОВ L 354 от 28.12.2013 г.);</p> <p>б) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в областта на първичното производство на селскостопански продукти („селскостопански продукти“ са продукти, изброени в приложение I към Договора (ДФЕС), с изключение на продуктите на рибарството и аквакултурите, включени в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1379/2013). Когато дадено предприятие упражнява дейност в секторите, посочени по-горе в букви а) или б) , както и в един или повече от секторите или дейностите, попадащи в допустимите сектори, съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 г., то предприятието може да получи помощ само за допустимите по регламента сектори, при условие че получателят на помощта гарантира посредством подходящи средства, като например разделение на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в изключените сектори (букви а и б) не се ползват от помощ de minimis, предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 г.</p>
<p>Мярка 12 „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост“</p>	
<p>Съответствие на мярката с инвестиционен приоритет на програмата и приноса ѝ към определена специфична цел/и от ОПРЧР</p>	<p>Целта на мярката е в синхрон с основните стратегически документи на България и с Инвестиционен приоритет 2 (ПО 2) на ОПРЧР 20142020 г., целящи създаването на условия за пълноценна интеграция на хората с увреждания. Реализацията на мярката на територията на МИГ ще има пряк принос за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Увеличаване на броя на членове на семейства с деца (включително с увреждания), които са започнали да търсят работа или са в заетост, след предоставени интегрирани мерки за социално включване (Специфична цел 1 на ИП 2). - Увеличаване на броя на хората с увреждания, които са започнали да търсят работа или са заети, чрез предоставяне на социални и здравни услуги, вкл. чрез интегрирани мерки за хора с увреждания и техните семейства (Специфична цел 2 на ИП 2). Прилагане на нови подходи за повишаване качеството на живот на уязвимите групи и превенция на социалното изключване и преодоляване на неговите последици.
<p>Цел на конкретната мярка от СВOMP</p>	<p>Мярката съответства на Специфична цел 3.2 от СВOMP - Насърчаване на социалното включване на лица от маргинализирани групи, лица с увреждания, самотно-живеещи лица и др. уязвими общности</p>

<p>Целева група или групи</p> <p>идентифицирани те</p> <p>техни проблеми,</p> <p>които мярката</p> <p>адресира</p>	<p>Семейства с деца, вкл. с увреждания; деца в риск; хора с увреждания и техните семейства; възрастни в риск; служители на доставчици на социални и здравни услуги</p> <p>След извършения анализ на територията и проведените множество срещи и обсъждания се установи, че за самотните родители и многодетните семейства и семействата с деца като цяло, рискът от изпадане в бедност е изключително голям. Причините за това са липсата на трудови доходи, продължителното време, прекарано в отглеждане на децата, особено такива с увреждания, което от своя страна обуславя затруднения при съвместяването на семейния и професионалния живот на родителите, особено за жените и ги води до социално изключване и икономическа изолация. Хората с увреждания и възрастните хора в риск все още се нуждаят от диференцирани и целенасочени действия за разширяване на възможностите им за независим и самостоятелен живот и повишаване на мотивацията и възможностите за участие в заетост. Служителите на доставчици на социални и здравни услуги се нуждаят от повишаване на тяхната квалификация и умения за работа с целевите групи.</p>
<p>Допустими типове бенефициенти за изпълнение мярката и защо са избрани тези типове бенефициенти</p>	<p>Допустими типове бенефициенти:</p> <p>Неправителствени организации; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; обучителни организации; доставчици на социални услуги; доставчици на здравни услуги, регистрирани поделения на вероизповеданията; общини работодатели</p> <p>Доставчиците на социални услуги, НПО, доставчиците на здравни услуги и организациите предоставящи посреднически услуги ще бъдат един от основните бенефициенти при предоставянето на социалните услуги. Те ще бъдат ключови при реализацията на дейности, свързани с повишаване на квалификацията на персонала, зает с изпълнение на дейности по проектите. Община Хисаря ще бъде и бенефициент и партньор по мярката, имайки в предвид богатия ѝ досегашен опит в прилагането и изпълнението на дейностите, свързани с предоставянето на такъв тип социални услуги в общността. От своя страна обучителните организации ще предоставят услуги по обучения за повишаване на квалификацията на персонала, предоставящ тези услуги и участващ в дейностите по проектите. Работодателите са посочени като бенефициент за реализация на дейности, свързани с подобряване достъпа до заетост на хората с увреждания и други уязвими групи. Освен това голяма част от тях се нуждаят от информиране за техните възможности и за позитивната им роля в обществото при решаването на проблемите. Включването на неправителствените организации като бенефициенти цели активизиране и привличане на по-голям част от местната общност в решаването на проблемите в тази сфера, както</p>

	<p>разчупване на натрупаните стереотипи. Различните типове бенефициенти са идентифицирани в резултат на извършения анализ на територията и проведените множество срещи, обсъждания и дискусии. Видовете бенефициенти по мярката са одобрени от мнозинството от участниците в цитираните събития, респективно от местната общност.</p>
<p>Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи (ако са идентифицирани такива), иновативни подходи (ако са идентифицирани такива)</p>	<p>От една страна избирането на тази мярка и включването ѝ в стратегията е извършено по иновативен за територията на МИГ подход, а именно от местната общност. За пръв път местните хора имат възможност за пряко участие в предлагането и дори изготвянето на мерки за развитие на тяхната територия. От друга страна по проектите по мярката ще се насърчават иновативни начини и интегриран подход за предоставяне на социалните услуги за целевите групи (напр. предвижда се индивидуален формат на работа, насочен към превантивни мерки, изразяващи се в психосоциална подкрепа, семейно консултиране, информиране и здравни съвети, предоставяне на мобилна социална услуга за целевите групи и др.).</p>
<p>Допустими дейности, конкретно необходими за реализация на мярката</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предоставяне на услуги за семейства с деца (включително деца с увреждания), услуги по превенция (семейно консултиране, превенция на изоставянето и други) и на подкрепящи услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги в общността или в семейна среда; 2. Подобряване достъпа до заетост на хората с увреждания и други уязвими групи, чрез интегрирани комплексни мерки и предоставяне на подкрепящи услуги, вкл. в общността; 3. Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето, в т.ч. чрез целеви действия, насочени към уязвими групи; 4. Местни социални дейности за социално включване. Териториален обхват на приложение на мярката - територията на МИГ „Хисаря“.
<p>Бюджет на мярката; интензитет на финансовата помощ; финансови параметри за проектите (минимална и максимална стойност),</p>	<p>Общият бюджет на мярката е в размер на 78 232 лева. Максималният интензитет на помощта е до 100 % от общата стойност на допустимите разходи.</p> <p>Минимален размер на допустимите разходи за проект - 20 000 лева.</p> <p>Максимален размер на допустимите разходи за проект- 40 000 лева.</p> <p>Допустими разходи:</p> <p>Те се определят на база изискванията на глава 5, раздел I от ЗУСЕСИФ и и ПМС № 189/28.07.2016г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд на Европейския съюз и от Европейския фонд</p>

допустими разходи за морско дело и рибарство, разпоредбите на Регламент № 1303/2013, Регламент № 1304/2013, Регламент № 966/2012 и приложимото национално законодателство за финансовата рамка 2014 - 2020 г.

Съгласно глава 5, раздел I от ЗУСЕСИФ, за да бъдат допустими разходите трябва да отговарят едновременно на следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2;
2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности;
4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи;
8. да са извършени в съответствие с принципа на доброто финансово управление в съответствие с чл. 30 на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, ЕВРАТОМ) № 1605/2002 на Съвета (ОВ, L 298 от 26.10.2012 г.)

Видовете допустими разходи по ОПРЧР могат да бъдат представени в следния неизчерпателен списък:

- разходи за оборудване и обзавеждане;
- разходи за трудови и други възнаграждения, стипендии и други

доходи на физически лица за дейности, пряко свързани с изпълнението на договора за финансиране, включително осигурителните вноски, начислени за сметка на осигурителя върху договореното възнаграждение, съгласно националното законодателство;

разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни); стойността им се определя съгласно Наредбата за командировките в страната и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина или съгласно съответните нормативни актове на друга държава- членка на Европейския съюз, в случаите, когато не е приложимо българското законодателство;

разходи за материали и консумативи, необходими за изпълнението на дейностите по договора за финансиране;

разходите за стипендии и други доходи, изплатени от трети страни в полза на участниците в дадена дейност;

разходи, свързани с участието на хора с увреждания.

Критерии	Скала	Макс
	за	имале н
	оце	брой
	нк	точки
	а	
		10
	0-5	5
	0-4	
Оперативен капацитет		
1.1 Опит на кандидата и партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение през последните 5 години:		
Критерии за избор на проекти		4
1.1 А) Опит на кандидата в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, като тези включени в проектното предложение през последните 5 години		
1.1 Б) Опит на партньора/партньорите в управлението на проекти и/или опит в изпълнение на дейности, подобни на тези включени в проектното предложение през последните 5 години	0-1	1
	0-5	5

Опит на законния представител на кандидата (управител, прокурист и др.)/собственика на капитала на организацията в организация, управление/изпълнение на проекти на проекти и/или в дейности като тези, включени в проектното

⁴ В случай че са включени повече от един партньор, оценката се формира като средно аритметична от оценките на всеки партньор.

	предложение и/или управленски опит.			
2.	Съответствие			15
	2.1 Описание и обосновка на целите на проекта		0-8	8
	2.2 Описание на целевите групи по проекта и техните нужди		0-7	7
3.	Методика и организация			30
	3.1 Съответствие на дейностите с целите и очакваните резултати		0-20	20
	3.2 Яснота на изпълнение на дейностите		0-10	10
4.	Бюджет и ефективност на разходите - Ефективност, ефикасност и икономичност на разходите и структурираност на бюджета		0-15	15
5.	Допълнителни специфични критерии			30
	Проектът е свързан и допълва проект по ОПИК и/или ПРСР от стратегията;		0-5	5
	Проектът решава проблем, идентифициран като такъв при анализите на територията;		0-5	5
	Проектът допълва други сходни проекти, реализирани на територията по мярка от ОПРЧР на национално ниво;		0-5	5
	Дейностите по проекта са в съответствие със програмните документи на общините в областта на социалното подпомагане		0-5	5
	Проектът включва иновативни дейности/услуги за територията		0-4	4
	Проектът включва интегрирани дейности за социално включване		0-4	4
	Дейностите по проекта, включват пълен пакет от услуги, които спомагат за социалната интеграция и за трудовата интеграция на лицата		0-2	2
	ОБЩ, максимален брой точки			100
Режим на минимални помощи	Мерките по ОП РЧР ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (правилото de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013г. В тази връзка следва да се има предвид, че кандидати и/или партньори са недопустими да			

получат минимална помощ, ако попадат в забранителните режими на помощ в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013, а именно:

а) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в сектора на рибарството и аквакултурите, обхванати от Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013г. относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури, за изменение на регламенти (ЕО) № 1184/2006 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 104/2000 на Съвета (ОВ L 354 от 28.12.2013 г.);

б) помощите, предоставяни на предприятия, които извършват дейност в областта на първичното производство на селскостопански продукти („селскостопански продукти“ са продукти, изброени в приложение I към Договора (ДФЕС), с изключение на продуктите на рибарството и аквакултурите, включени в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1379/2013). Когато дадено предприятие упражнява дейност в секторите, посочени по-горе в букви а) или б) , както и в един или повече от секторите или дейностите, попадащи в допустимите сектори, съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 г., то предприятието може да получи помощ само за допустимите по регламента сектори, при условие че получателят на помощта гарантира посредством подходящи средства, като например разделение на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в изключените сектори (букви а и б) не се ползват от помощ de minimis, предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 г.

ОПИК (ЕФРР)

Водещи общи принципи:

1. Тематична концентрация - по приоритетна ос 1 Технологично развитие и иновации подкрепата ще бъде предоставяна само за дейности, попадащи в обхвата на областите за интелигентна специализация, определени в Цел 1 и Цел 2 на ИСИС; по приоритетна ос 2 Капацитет за растеж на МСП с безвъзмездна финансова помощ ще бъдат финансирани дейности в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и секторите на „Националната стратегия за насърчаване на малки и средни предприятия“ 2014 - 2020.

2. Финансиране, основано на нуждите - избраните дейности следва да отговарят на основните предизвикателствата пред бизнеса/икономиката, които са идентифицирани на определената територия и съгласно Споразумението за партньорство, Стратегията на ОПИК 2014-2020, приложимите стратегически документи и документите в изпълнение на специфичните предварителни условия.

3. Принцип на устойчиво развитие - при финансирането ще се търси устойчивост на постигнатите резултати и дългосрочност на ефектите върху целевите групи.

4. Ефективност и ефикасност на инвестициите - избраните дейности следва да отговарят в пълна степен на целите на програмата, при най-адекватното съотношение

между очакваните разходи и ползи. При избора на проекти ще се гарантира насочване на инвестициите към най-устойчивите варианти с най-ефективно използване на ресурсите.

5. Релевантност - избраните операции следва да допринасят за изпълнението на индикаторите за продукт и резултат.

6. Принцип на равните възможности - насърчаване на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания чрез интегрирането на принципа на недискриминация.

Заложените в стратегията за ВОМР приоритети, цели и мерки, финансирани по ОПИК, трябва да са в следните направления:

1. насърчаване на разработването и въвеждането в практиката на иновации (Тематична цел 1, Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации");

2. повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, вкл. чрез диверсификация и алтернативни дейности (Тематична цел 3, Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП).

Недопустими разходи:

Недопустимите разходи се определят на основа на изискванията на Глава 5, Раздел I от ЗУСЕСИФ, приложимите подзаконовни нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

На основание на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Демаркация

Демаркацията с другите програми е съгласно условията, записани в приложение № 11 Указания за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по Оперативна програма „иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 при многофондово прилагане на подхода водено от общностите местно развитие.

Мярка 4 „Подкрепа за разработване и внедряване на иновации в МСП“

Съответствие

а **дейността** **приоритетите** **те** **н** **а** **програмата,** **в т.ч. цел и** **принос към** **определена**

Мярката съответства изцяло на Тематична цел 1 „Насърчаване на разработването и въвеждането в практиката на иновации“, Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“, Инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“ и ще допринася пряко за постигането на Специфична цел „Повишаване на иновационната дейност на предприятията“ на ОПИК 2014 - 2020 г.

специфична цел на ОПИК 20142020 г.	
Съответствие на дейността с идентифици раните проблеми на територията	Дейността е в пълно съответствие с идентифицираните на територията проблеми и ще подкрепи въвеждането на иновации в местните предприятия, което от своя страна цели повишаването на тяхната ефективност и рентабилност.
Специфика по отношение на обхванатата територия	<p>Основните характерни икономически дейности на територията на МИГ „Хисаря“ са туризмът и услугите, селското стопанство и леката промишленост. От производствените отрасли най-широко представени и традиционни са хранително-вкусовата промишленост (бутилиране на минерална вода, производство на хранителни продукти, месопреработване) дърводобивната и мебелната промишленост. Като цяло за цитираните предприятия се забелязва постоянен лек растеж на произведената продукция и приходите от дейността. Мярката може да се прилага и за повишаване на ефективността на предприятията, работещи в областта на туризма. Чрез подкрепа по мярка 4 „Подкрепа за разработване и внедряване на иновации в МСП“ се цели въвеждането на иновации в работата на предприятията с цел увеличаване на тяхното производство и приходи.</p> <p>Индикативни дейности:</p> <p>подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятията.</p> <p>Предвижда се подкрепа само за внедряване или разработване на иновации, попадащи в тематичните области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ИКТ и информатика; • Мехатроника и чисти технологии; • Индустрия за здравословен живот и биотехнологии; • Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии.
Целева група и идентифици рани Проблеми, които мярката адресира	<p>Целева група: предприятия, разработващи/внедряващи иновации, вкл. и съществуващи предприятия.</p> <p>Проблеми: съгласно извършеният анализ за състоянието на икономиката на територията на МИГ „Хисаря“ в по-голямата си част предприятията на територията на МИГ са с амортизирано оборудване, неотговарящо на съвременните изисквания. За продължаването на тяхната работа и развитие е необходимо оказването на подкрепа за въвеждането на иновативни практики в производствения процес, които да допринасят за неговото оптимизиране. Тези проблеми са отразени и в слабите страни и заплахите през развитието</p>

	на територията на МИГ, част от SWOT анализа на настоящата стратегия за ВОМР.
Допустими типове бенефициенти	Малки и средни предприятия. Категорията на предприятието се определя съгласно Закона за малките и средни предприятия и Приложение I на Регламент (ЕС) № 651/2014.
Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи (ако са идентифицирани такива), вкл. иновативни за територията подходи (ако са идентифицирани такива)	Включването на мярката в стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е в следствие на проведени широкомащабни консултации със заинтересованите страни и населението. Прякото участие на местната общност в изготвянето на стратегията за ВОМР е основен иновативен подход, който се прилага за пръв път на територията на МИГ. Възможността хората сами да предложат решения на проблемите на територията, на която живеят и работят, се посрещна с много ентузиазъм и подходът за решаване на проблеми чрез участие на всички заинтересовани страни ще се развива и усъвършенства и в бъдеще.
Бюджет - интензитет на финансовата помощ; финансови параметри на проектите	Общ бюджет на мярката - 469 392 лева. Максимален размер на общите допустими разходи за един проект - 97 790 лева. Минималният размер на общите допустими разходи за един проект - 58 674 лева. Максималният интензитет на помощта е до 90 % от общата стойност на допустимите разходи за всички категории допустими предприятия.
Категории разходи	1. Допустими разходи Допустимите разходи се определят на база на изискванията на Глава 5, Раздел I от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), приложимите подзаконовни нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на

Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:

1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2;
2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности;
4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

Доколкото друго не е предвидено, разходите са допустими, ако са платени в срока за допустимост на разходите за съответния програмен период.

2. Недопустими разходи

Недопустимите разходи се определят на основа на изискванията на Глава 5, Раздел I от ЗУСЕСИФ, приложимите подзаконови нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд,

Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.

На основание на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.

Мерките, включени в стратегиите за местно развитие, които ще се финансират по ОПИК 2014 - 2020, ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (режим на помощ de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г. Максималният размер на помощта по режим de minimis, за която се кандидатства заедно с другите получени минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро и съответно левовата равностойност на 100 000 евро в случай на едно и също предприятие, което осъществява шосейни товарни превози за чужда сметка за период от три бюджетни години.

Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ от:

- предприятието кандидат;
- предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;

Режим на помощ • всички предприятия, които са се ввели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;

- предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ de minimis, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

Очакван принос Очакваният принос от изпълнението на мярката се изразява основно в нарастване на дела на предприятията на територията на МИГ „Хисаря“, които самостоятелно разработват, внедряват и разпространяват иновации, в резултат на което ще се повиши иновационният им капацитет и конкурентоспособност.

Критерии за оценка на проектите, в т.ч. специфични критерии	1. В случай на разработване на продуктова и/или производствена иновация	Брой точки
Критерии на	Критерии на	20
	I. Иновативност и пазарна приложимост разработваната иновация	

1. Новост на разработваната иновация	10
2. Пазарна приложимост и жизнеспособност на разработваната иновация	10
II. Иновативен капацитет на екипа на кандидата и степен на техническа готовност	20
1. Опит на екипа на кандидата в изпълнението на сходни дейности	4
2. Образователно-квалификационно ниво на екипа на кандидата	4
3. Придобити права по интелектуална собственост от кандидата, управителя и/или съдружниците	4
4. Начин на разработване на иновацията (от кандидата и/или чрез използване на външни услуги)	4
5. Степен на техническа готовност за разработване на иновацията	4
III. Приоритизиране на проекти	10
1. Регионална специализация съгласно ИСИС	5
2. Подкрепа за еко-иновации	5
IV. Реалистичност на разходите и плана за действие по проекта	10
1. Реалистичност на разходите по проекта	4
2. Реалистичност на плана за действие по проекта	3
3. Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие	3
V. Допълнителни специфични критерии към СМР, определени от МИГ/МИРГ	40
1. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху опазването на околната среда	8
2. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху насърчаване на равните възможности и социалното включване	8
3. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху създаването на заетост	8
4. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху насърчаване използването на информационно-комуникационните технологии	8
5. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху енергийна ефективност	8
Максимален брой точки	100

2. В случай на внедряване на продуктова и/или производствена иновация

Критерии

Брой

**I. Иновативност и пазарна
подкрепяната иновация**

приложимост на

**точки
15**

1. Степен на защита на подкрепяната по проекта иновация	5
2. Новост на подкрепяната иновация	5
3. Пазарна приложимост и жизнеспособност на иновацията	3
4. Подкрепяната по проекта иновация е резултат от съвместна дейност между кандидата и научна организация или собствена за кандидата дейност	2
II. Иновативен капацитет и финансова стабилност на кандидата	15
1. Опит на кандидата в изпълнението на дейности, сходни с дейностите, за които се кандидатства (съгласно Справката за иновационна дейност на предприятието през последните три финансови години, подавана към НСИ)	3
2. Предприятия, занимаващи се с научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) - средно за последните три финансови години	3
3. Претеглен марж на печалбата за последните три финансови години	3
4. Претеглена брутна добавена стойност за последните три финансови години	3
5. Претеглен коефициент на рентабилност на активите за последните три финансови години	3
III. Конкурентоспособност на предприятието в резултат на изпълнението на проекта (прогнозни данни)	12
1. Вътрешна норма на възвръщаемост (IRR)	3
2. Дисконтиран срок за откупуване на инвестициите (DPP)	3
3. Нарастване на производителността на предприятието вследствие на изпълнението на проекта	3
4. Нарастване на нетните приходи от продажби/Обща стойност на проекта	3
IV. Приоритизиране на проекти	
1. Регионална специализация съгласно ИСИС	8
2. Подкрепа за еко-иновации	4
V. Реалистичност на разходите по проекта	4
1. Реалистичност на разходите по проекта	1
2. Реалистичност на плана за действие по проекта	0
3. Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие	4
VI. Допълнителни специфични критерии към СМР	3
	40

определени от МИГ/МИРГ

1. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху опазването на околната среда _____	20
2. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху насърчаване на равните възможности и социалното включване	8
3. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху създаването на заетост _____	8
4. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху насърчаване използването на <u>информационно-комуникационните технологии</u> _____	8
5. Проектът има ясно обосновано пряко положително въздействие върху енергийна ефективност _____	8
Максимален брой точки	100

Мярка 5 „Технологично обновление и внедряване на стандарти в МСП“

<p>Съответствие на дейността приоритетите на програмата, в т.ч. цел и принос към определена специфична цел на ОПИК 2014-2020 г. на дейността идентифицираните проблеми на територията</p>	<p>Основната цел на мярката е диверсификация на местната икономика и подобряване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия на територията на МИГ „Хисаря“ чрез повишаване на производствения им капацитет и засилване на експортния потенциал.</p> <p>Мярката е насочена към изпълнението на Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ и в пълно съответствие с Инвестиционен приоритет 2 „Капацитет за растеж на МСП“. Специфична цел: Повишаване на производителността и експортния потенциал на българските МСП от ОПИК 2014-2020 г.</p> <p>Съгласно извършеният за територията на МИГ „Хисаря“ анализ основната част от предприятията разполагат с остаряло оборудване, което поради свитите пазари не се натоварва достатъчно. Възрастта и състоянието на оборудването влияе пряко на вида и качеството на продукцията. Това от своя страна се явява и ограничително условие за експанзия на пазарите и за завладяването на нови. Тези зависимости и състоянието на оборудването на предприятията на територията на МИГ е отразено и в SWOT анализа към настоящата стратегия. В тази връзка е необходимо предприемането на действия за подкрепа на предприятията за обновяване на тяхната производствена база. Дейностите, които се цели да се подкрепят с настоящата мярка са за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии, подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет и подкрепа за растеж на предприятията чрез подобряване на</p>
--	--

	качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги и са в пълно съответствие с идентифицираните проблеми на територията.
Специфика по отношение на обхванатата територия	<p>Основните характерни икономически дейности на територията на МИГ „Хисаря“ са туризмът и услугите, селското стопанство и леката промишленост. От производствените отрасли най-широко представени и традиционни са хранително-вкусовата промишленост (бутилиране на минерална вода, производство на хранителни продукти, месопреработване) дърводобивната и мебелната промишленост. Като цяло за цитираните предприятия се забелязва постоянен лек растеж на произведената продукция и приходите от дейността. Мярквата може да се прилага и за повишаване на ефективността на предприятията, работещи в областта на туризма. Чрез подкрепа по мярка 5 „Технологично обновление и внедряване на стандарти в МСП“ се цели повишаване на производителността, ефективното и ефикасно използване на факторите на производство (човешки капитал, природни ресурси и технологии), подобряване на производствените процеси чрез инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, въвеждане на водещи технологични решения и/или реинженеринг на процеси, разширяване на производството чрез добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги и диверсификация на дейността чрез разнообразяване на портфолиото на предприятията и достъп до пазари. Подобряване на ефективността в предприятията и тяхната конкурентоспособност чрез внедряване на нови технологии/практики/методи/системи за подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес, въвеждане на добри практики/технологични методи/технологии/процеси за намаляване консумацията на природни ресурси, безотпадни технологии, оползотворяване на вторични суровини и производствените отпадъци, регенериране и др. Също така се цели подобряване на управлението на факторите на производство, с акцент върху изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и добри практики, както и подобряване на качеството на съществуващи процеси, продукти и услуги чрез разработване и въвеждане на базирани на ИКТ системи и приложения, включително „виртуализирани“, „облачни“, „мобилни“: за управление на бизнеса, включително такива за интеграция на различни звена и локации на дадено дружество, системи за автоматизирано проектиране, инженерни дейности и производство; за трансформиране на бизнес и операционни процеси, които водят до повишаване на производителността и конкурентоспособността; електронни платформи за бизнес за подобряване на достъпа до чужди пазари. Индикативни дейности:</p> <p>щи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и</p>

	<p>нологии;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги.
Целева група и идентифицирани Проблеми, които мярката адресира	Целевата група на мярката са малки и средни предприятия на територията на МИГ „Хисаря“, според НСНМСП.
Допустими типове бенефициенти	<p>Допустими бенефициенти: съществуващи малки и средни предприятия съгласно НСНМСП.</p> <p>Кандидатите за подпомагане трябва да са с код на основна икономическа дейност по Класификация на икономическите дейности (КИД - 2008) в една от посочените групи сектори на икономическа дейност съгласно тяхната технологична интензивност:</p> <p>Високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства (кодове от сектор С „Преработваща промишленост“);</p> <p>Интензивни на знание услуги (кодове от сектор J „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ и M72 „Научноизследователска и развойна дейност“);</p> <p>Нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства (кодове от сектор С „Преработваща промишленост“).</p> <p>Конкретните кодове на основна икономическа дейност, които попадат в посочените сектори, са подробно представени в Приложение № 11 Указания за общите изисквания към стратегиите, които ще се финансират по ОПИК 2014 - 2020 г. при многофондово прилагане на подхода ВОМР.</p>
Иновативни подходи при решаването на идентифицираните проблеми на целевите групи (ако са идентифици)	<p>Включването на мярката в стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е в следствие на проведени широкомащабни консултации със заинтересованите страни и населението.</p> <p>Прякото участие на местната общност в изготвянето на стратегията за ВОМР е основен иновативен подход, който се прилага за пръв път на територията на МИГ.</p> <p>Възможността хората сами да предложат решения на проблемите на територията, на която живеят и работят, се посрещна с много ентузиазъм и подходът за решаване на проблеми чрез участие на всички заинтересовани страни ще се развива и усъвършенства и в бъдеще.</p>

<p>рани такива), вкл. иновативни за територията подходи (ако са идентифици рани такива)</p>	
<p>Бюджет - интензитет на финансоват помощ; финансови параметри на проектите</p>	<p>Общ бюджет на мярката - 469 392 лева. Максимален размер на общите допустими разходи за един проект - 97 790 лева. Минималният размер на общите допустими разходи за един проект - 30 000 лева. Максималният интензитет на помощта е до 90 % от общата стойност на допустимите разходи за всички категории допустими предприятия.</p>
<p>Категории разходи</p>	<p>1. Допустими разходи Допустимите разходи се определят на база на изискванията на Глава 5, Раздел I от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ), приложимите подзаконовни нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета. Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия: 1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2; 2. разходите попадат във включени в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи; 3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности; 4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на</p>

	<p>Европейския съюз и българското законодателство;</p> <p>5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;</p> <p>6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;</p> <p>7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.</p> <p>Доколкото друго не е предвидено, разходите са допустими, ако са платени в срока за допустимост на разходите за съответния програмен период.</p> <p>2. Недопустими разходи</p> <p>Недопустимите разходи се определят на основа на изискванията на Глава 5, Раздел I от ЗУСЕСИФ, приложимите подзаконовни нормативни актове и национално законодателство и разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета.</p> <p>На основание на чл. 57, ал. 2 от ЗУСЕСИФ не са допустими разходи за проекти или дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него.</p>
<p>Режим на помощ</p>	<p>Мерките, включени в стратегиите за местно развитие, които ще се финансират по ОПИК 2014 - 2020, ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ (режим на помощ de minimis) по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г. Максималният размер на помощта по режим de minimis, за която се кандидатства заедно с другите получени</p>

	<p>минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро и съответно левовата равностойност на 100 000 евро в случай на едно и също предприятие, което осъществява шосейни товарни превози за чужда сметка за период от три бюджетни години.</p> <p>Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ от:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предприятието кандидат; • предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013; • всички предприятия, които са се втели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 1407/2013; • предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ de minimis, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013. 		
Очакван принос	<p>Очакваният принос е свързан с подобряване на конкурентоспособността и създаване на потенциал за експорт и като резултат - подобряване на пазарното присъствие на МСП на територията на МИГ „Хисаря“ - чрез внедрени технологии за подобряване на производствения процес, постигане на по-висока производителност, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност. Също така подобряване на капацитета на българските МСП за работа в интензивно конкурентни пазари, с повишаване на конкурентоспособността и респективно на устойчивото присъствие на българските МСП на външни пазари, както и подобряване на капацитета на МСП за правене на конкурентен и устойчив на динамично развиващите се пазари бизнес, както и за осигуряване на по-бърз и по-лесен достъп до чужди пазари чрез повишаване и подобряване на използването на ИКТ и услуги, и оптимизиране на процесите за управление на бизнеса.</p>		
Критерии за оценка на проектите, в т.ч. специфични критерии	Критерии		Брой точки
	I. Икономическа и финансова стабилност на кандидата преди изпълнение на проекта		19
	1. Коефициент на рентабилност на печалбата преди лихви, данъци и амортизации - EBITDA за три финансови години		4
	2. Производителност на кандидата за три финансови години		4
	3. Приходи от износ за три финансови години		3
	4. Съпоставимост между средната стойност на EBITDA за три финансови години на кандидата и стойността на заявените общи допустими разходи по проекта		4
5. Коефициент на задлъжнялост спрямо последната финансова година		4	

II. Капацитет на кандидата в инвестиционни проекти и управление		6	
1. Инвестиционна дейност на кандидата за последните три финансови години		3	
2. Внедрени машини/стандарти/системи за управление		3	
III. Ефект от изпълнението на проекта		10	
1. Вътрешна норма на възвръщаемост (N, N+1, N+2, N+3)		3	
2. Нарастване на производителността (N+1, N+2, N+3)		3	
3. Изменение на средните генерирани приходи от износ вследствие на инвестицията по проекта (N+1, N+2, N+3)		1	
4. Повишаване на ефективността на производствените разходи (N+1, N+2, N+3)		3	
IV. Приоритизиране на проекти		15	
1. Тематично приоритизиране в областите на ИСИС		5	
2. Инвестиции за опазване на околната среда, вкл. такива, които допринасят за смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към тях		5	
3. Устойчиво развитие		5	
V. Бюджет и ефективност на разходите		10	
1. Реалистичност на разходите по проекта		4	
2. Реалистичност на плана за действие по проекта		3	
3. Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие		3	
VI. Допълнителни специфични критерии към СМР определени от МИГ/МИРГ		40	
Проектното предложение е в областта на традиционните за територията на МИГ производства		20	
Проектното предложение е свързано с повишаване на производствения капацитет и откриване на минимум 2 работни места		20	
Максимален брой точки		100	
ПМДР (ЕФМДР)		неприложимо	
6. Финансов план:			
6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки:			
<i>(не повече от 2 страници)</i>			
Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)		1 946 021	25.53%

M1	„Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства"	469 392	6.16 %
M2	„Подкрепа за инвестиции в преработката, предлагането на пазара и/или развитието на селскостопански продукти"	469 392	6.16 %
M3	„Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности"	469 392	6.16 %
M6	„Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура"	195 580	2.57 %
M7	„Развитие на туристическия потенциал на територията на МИГ-Хисаря"	293 370	3.85 %
M8	„Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата"	48 895	0.64 %
Мерки, финансирани от ОПОС 2014 - 2020 г. (ЕФРР)		2 408 994	31.61 %
M9	„Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Натура 2000 чрез подхода ВОМР"	2 408 994	31.61 %
Мерки, финансирани от ОПНОИР 2014 - 2020 г. (ЕСФ)		919 226	12.06 %
M13	„Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в община Хисаря"- Осигуряване на достъп до качествено образование на маргинализирани групи от община Хисаря	919 226	12.06 %
Мерки, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ)		189 483,62 лв.	18.48 %
M10	„Достъп до заетост на икономически неактивни и	664 972	8.73 %

	безработни лица и инвестиции в повишаване квалификацията на заетите лица на територията на МИГ- Хисаря"		
M11	„Интеграция на маргинализираните общности"	664 972	8.73 %
M 12	„Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост"	78 232	1.03 %
Мерки, финансирани от ОПИК (ЕФРР)		938 784	12.32 %
M4	„Подкрепа за разработване и внедряване на иновации в МСП"	469 392	6.16 %
M5	„Технологично обновление и внедряване на стандарти в МСП"	469 392	6.16 %
ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:		7 621 204	100 %

Максималният размер на допустимите разходи за проект към стратегия за ВОМР, финансиран от ЕЗФРСР е в размер до левовата равностойност на 200 000 евро. Максималният размер на допустимите разходи за проект към стратегия за ВОМР, финансиран със средства от ПМДР, от ОПРЧР, от ОПИК, от ОПНОИР и от ОПОС е съгласно ПМС № 161.

Мисията на настоящата стратегия за ВОМР е да подпомогне развитието на територията на МИГ „Хисаря" като територия на община от селски район. Именно затова заинтересованите страни подкрепиха подхода максималните стойности (200 000 евро за проект) за реализация на един проект към стратегията, без значение по коя мярка, да бъдат по-ниски от допустимите съгласно нормативната уредба, с което да се даде възможност финансовият ресурс да подпомогне развитието на по-малки, но повече на брой кандидати и по този начин да има по-осезаемо и трайно въздействие върху територията.

6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки:

(не повече от 2 страници) **РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА**

СРЕДСТВАТА ПО ПРОГРАМИ

Бюджетът на стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е разработен в съответствие с максималната стойност на публичния принос, който предоставя всяка участваща в настоящата стратегия програма, съгласно Постановление на Министерския съвет № 161 за определяне на правила за координация между управляващите органи на програмите и местните инициативни групи, и местните инициативни рибарски групи във връзка с изпълнението на Подхода „Водено от общностите местно развитие“ за периода 2014 - 2020 г., както следва:

Програма	Фонд	Максимален размер на общия публичен принос в лева
Мерки, финансирани от ПРСР 2014-2020	ЕЗФРСР	1 946 021 лева
Мерки, финансирани от ОПИК 2014-2020	ЕФРР	938 784 лева
Мерки, финансирани от ОПОС 2014-2020	ЕФРР	2 408 994 лева
Мерки, финансирани от ОПРЧР 2014-2020	ЕСФ	1 408 176 лева
Мерки, финансирани от ОПНОИР 2014-2020	ЕФРР и ЕСФ	919 226 лева

Размерът на бюджета по Програмата за развитие на селските райони е 1 946 021 лева, т. к. МИГ обхваща територия с население от 10 000 до 15 000 жители - 11 344 души. Размерът на бюджета по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ е 938 784 лева. Размерът на бюджета по Оперативна програма „Околна среда“ е 2 408 998 лева. Размерът на бюджета по Оперативна програма Развитие на човешките ресурси е 1 408 176 лева. Размерът на бюджета по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ е 919 226 лева.

Размерът на текущите разходи и разходи за популяризиране на стратегия за ВОМР на МИГ „Хисаря“ е 25% от стойността на стратегията, финансирана от ЕЗФРСР съгласно чл. 4, ал. 2 от Наредба № 1 от 22 януари 2016 г.

Текущите разходи са предназначени за следните дейности:

1. Текущи разходи за управление на Стратегията за ВОМР (до 80% от общия ресурс);
2. Повишаване на информираността на населението относно подхода ВОМР и насърчаване на активното му участие в процеса на прилагане на стратегии за ВОМР (останалият финансов ресурс).

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СРЕДСТВАТА ПО МЕРКИ

Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.

Разпределението на средствата по мерки от ПРСР е направено на базата извършения анализ и на заявения интерес от страна на потенциалните бенефициенти към съответните мерки по време на анкетното проучване сред заинтересованите страни и потенциала за реализиране на проекти по всяка мярка, допълнително обсъдени на последващите консултативни срещи и обществени обсъждания, както и на базата на целите, към които е насочена настоящата стратегия.

Интересът от страна на заинтересованите лица към под-мярка 4.1 (Мярка 1 от стратегията), под-мярка 4.2 (Мярка 2 от стратегията) и под-мярка 6.4 (Мярка 3 от стратегията) на ПРСР е абсолютно идентичен, което е отразено и в стратегическата рамка на стратегията за ВОМР - първата специфична цел е насочена именно към *стимулиране развитието на земеделието на територията на МИГ*, което е подкрепено от заинтересованите страни, а специфична цел, определена на второ място - *диверсификация на местната икономика чрез развитието на неземеделски дейности в сферата на туризма и услугите*, е насочена към разнообразяване към сектори извън земеделието. Заинтересованите страни изразиха мнения в подкрепа на бюджета на мярката, отговаряща на под-мярка 6.4 на ПРСР с аргумента, че на територията на общината развиват дейност голям брой микропредприятия в сектори извън земеделието, вкл. хотелиерство и туризъм, като това становище беше подкрепено и на последвалите обществени обсъждания на проекта на стратегията. Именно затова финалното разпределение на бюджета на ПРСР по отношение на частните мерки е следното: по 469 392 лева за мярка 1, мярка 2 и мярка 3, което е прието от заинтересованите страни на финалното обществено обсъждане на стратегията.

В стратегията за ВОМР са включени още три мерки, които черпят финансиране от ПРСР - под-мярка 7.2 (Мярка 6 от стратегията), насочена към развитие на всички видове малки по мащаб инфраструктура, чийто общ публичен принос е в размер на 195 580 лева; под-мярка 7.5 (Мярка 7 от стратегията), насочена към развитието на туристическия потенциал на територията на МИГ „Хисаря“, за която са заделени общо 293 370 лева; и под-мярка 7.6 (Мярка 8 от стратегията), насочена към запазването на духовния и културния живот на населението, чийто общ публичен принос е в размер на 48 895 лева. Стойностите са съобразени с нуждите и потребностите в развитието на общината и са подкрепени от заинтересованите страни на обществените обсъждания на стратегията.

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.

Разпределението на публичния ресурс от ЕФРР по двете мерки в стратегията за ВОМР, насочени към целите на ОПИК, е по равно, като е направено на базата на интереса към съответните мерки, от заинтересованите лица проявен на проведените обучения и срещи сред представители на бизнеса, както и на базата на потенциала за реализация на съответните мерки. По 50 % от публичния ресурс от ОПИК са разпределени по двете мерки - *към дейностите за разработване и внедряване на иновации (Мярка 4 от стратегията)*, както и *към дейностите по технологично обновление на малките и средни предприятия (Мярка 5 от стратегията)*, за тях са заделени по 469 392 лева.

Оперативна програма „Околна среда“

Възможностите, които ОПОС 2014-2020 предоставя в рамките на подхода ВОМР са предвидени в Мярка 9 от стратегията чрез средства в размер на 2 408 994 лева. Мярката съответства на Приоритет 2 и по-конкретно Специфична цел 2.3 - *подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Натура 2000*. Дейностите, които се финансират в рамките на тази мярка са насочени към подобряване на природозащитното състояние на видове в мрежата Натура 2000, които са докладвани в "неблагоприятно-незадоволително" състояние съгласно Националната приоритетна рамка за действие за Натура 2000 (НПРД) и съгласно националния доклад на Република

България през 2013 г. След направения анализ са идентифицирани видовете в мрежата Натура 2000 на територията на МИГ „Хисаря“, както и необходимостта от извършване на преки консервационни дейности, изграждане/реконструкция/рехабилитация на инфраструктурата, необходима за възстановяване и поддържане на местообитанията на видовете и покупка, доставка и монтаж на специализирани машини, съоръжения и оборудване, биологични видове и др. На база наличието на защитени зони и необходимостта от допустимия брой интервенции се формира настоящия бюджет по мярката.

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.

ОПРЧР е представена с три мерки. Едната мярка (Мярка 10 от стратегията) е насочена към обучение на безработни и заети лица на територията на МИГ, тъй като е идентифициран голям интерес към дейностите по обученията и съответно потенциал за реализиране на проекти, вкл. от страна на работодатели. Планира се да има осезаем и траен ефект след изпълнение на проектите, тъй като се очаква обхванатите безработни лица да си намерят по-лесно и бързо работа след преминати обученията в рамките на мярката, което да окаже своя положителен ефект върху нивата на безработица на територията на МИГ. Тук бюджетът е 664 972 лева.

Другите две мерки (Мярка 11 и Мярка 12 от стратегията) са насочени към насърчаване на социалното включване на лица от идентифицираните уязвими и маргинализирани групи - ромски общности и лица с увреждания, вкл. самотноживеещи стари хора, за дългосрочно преодоляване на техните нужди и потребности. За тях бюджетът е съответно 664 972 лева и 78 232 лева.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“

Стимулиране на образователната среда за активно социално приобщаване се реализира чрез Мярка 1 3 от стратегията. Чрез тази мярка ще се повиши броят на успешно интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализираните общности, включително роми. Тук заделеният бюджет е 919 226 лева.

7. План за действие, показващ как целите са превърнати в действия: *(не*

повече от 4 страници)

Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Хисаря“ представлява съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности и резултати от тях, насочени за постигането на цели и приоритети от особена важност за развитието на територията на местната група. Всички мерки, включени в стратегията за ВОМР, съответстват на идентифицираните нужди и потребности на заинтересованите страни от територията на община Хисаря и на изводите от извършения социално-икономически анализ на територията на МИГ. Мерките са формулирани така, че да *доведат до изпълнението на обособените приоритети и специфични цели* от стратегията за ВОМР, като всяка специфична цел ще бъде реализирана посредством една или няколко мерки. Между заложените в стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Хисаря“ приоритети, цели, дейности и резултати и тяхната йерархична зависимост се цели постигането на висока степен на интегритет и взаимна допълняемост. Постигането на тази цел е възможно единствено посредством много добра координация при изпълнението и прилагането за всяко едно от йерархичните нива, показани в т. 4.5 от стратегията за ВОМР. Стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ предвижда подкрепа за различни типове бенефициенти и изпълнението на различни видове проекти. Това предполага необходимост от планиране, подготовка и изпълнение на различни дейности, като информиране, консултиране, обучение, откриване на приеми за проекти, оценка на проекти, сключване на договори и др. Добрата

координация при изпълнението на всички дейности и тясното взаимодействие между всички страни, включени в изпълнението на стратегията за водено от общностите местно развитие - всичките звена на МИГ (екип, УС и ОС), кандидати за финансиране, бенефициенти, участници в различните дейности, организирани и проведени от МИГ и др. представители на населението на територията, както и доброто сътрудничество с УО на ПРСР, ДФЗ - РА и УО на оперативните програми ще гарантират и успешното изпълнение на стратегията за ВОМР. Реализацията на различните етапи на този процес всъщност водят до превръщането на целите на стратегията в действия.

Планът за действие включва няколко етапа: 1.

Подготовка за изпълнение на стратегия за ВОМР

Началният или подготвителен етап от плана за превръщането на целите на стратегията в действия, след нейното одобрение за финансиране, е започване на работа на новосформирания екип на МИГ, установяването на офиса на МИГ и неговото отваряне за посещения от страна на жителите на територията. Друга основна стъпка в началото е провеждане на кампания за информиране на населението посредством електронната страница на МИГ „Хисаря“, регионални масови медии - телевизия, радио, вестници и списания, брошури, обявления и др. относно стартиране на дейностите по стратегията за водено от общностите местно развитие и възможностите за подкрепа, които тя предоставя. На този етап ще бъдат проведени и информационни срещи, семинари и работни групи.

2.Изпълнение на стратегия за ВОМР.

Най-общо този етап се характеризира със следните дейности:

ДЕЙНОСТИ	Години					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Прием и договаряне на проекти към СВОМР			31.12			
Изпълнение на проекти към СВОМР						30.06
Мониторинг и оценка на Стратегията за ВОМР		междинна оценка				до 30.09 последваща оценка
Дейности по управление и за популяризиране на СВОМР						до 30.09

След първоначалния етап по информиране за одобрената стратегия за водено от общностите местно развитие, ще стартира планът по същинското изпълнение на стратегията. За успешното прилагане на стратегията за водено от общностите местно развитие и за преодоляване на възникнали трудности в процеса на нейното изпълнение, МИГ „Хисаря“ предвижда гъвкав план за откриване на приеми по заложените в стратегията мерки. Той е разработен въз основа на анализите и проучванията, извършени на територията, както и на обществените обсъждания на стратегията за ВОМР и отразява в най-голяма степен нуждите на територията и мненията на нейните жители. Най-общо МИГ ще стартира приеми на проекти по ОПОС и ОПИК, тъй като те предполагат по-дълъг период на изпълнение. В следствие ще се открият приеми за проекти по мерките, финансирани от останалите програми - ПРСР, ОПНОИР и ОПРЧР. Детайлен план на приемите на проекти ще бъде изготвен и одобрен от ОС на МИГ, след сключване на споразумението за финансиране на изпълнението на настоящата стратегия. За максимална гъвкавост и предотвратяване на евентуални проблеми с усвояването на средствата, в случай на затруднение от страна на бенефициентите да подадат

проектни предложения по отворените покани за прием, МИГ предвижда и възможността за откриване на допълнителни приеми при положение, че има налични остатъци от средства след приключване на първоначално обявените приеми. Откриването на допълнителен

прием може да се извърши и по други причини, след вземане на решение от УС на МИГ.

Изпълнението на Стратегията включва следните дейности, осигуряващи нейното качествено и балансирано реализиране:

Поддържане деловодна система и архив на всички актове на органите на МИГ; издаване на брошури, бюлетини и други печатни материали; информиране и подпомагане на потенциалните кандидати; публикуване на електронната си страница индикативен график за приемите по съответните мерки на стратегията за ВОМР и указания и образци на документи за кандидатстване на всяка мярка паралелно с публикуването на поканата за подбор на проекти. Заедно с това МИГ приема и заявления за финансова помощ по определен ред, като извършва подбора им и определя размера на финансовата помощ. Създава и поддържа електронен регистър за постъпилите проекти, в който отразява състоянието и движението на всеки от тях. Регистърът се публикува на електронната страница на МИГ.

След приключването на конкретен прием екипа на МИГ извършва преценка за съответствие на заявленията и взема решение дали да одобри тяхното финансиране, след което ги съгласува с УО. Договори с одобрените кандидати МИГ сключва в качеството си на трета страна съгласно правилата на ПРСР.

Контрол върху работата си МИГ осъществява чрез мониторинг на изпълнението на проектите, изготвяне на доклади, анализи, отчети, справки и др. във връзка с изпълнението на стратегията за ВОМР, изисквани от УО на ПРСР 2014-2020. В срок до 15 февруари на следващата календарна година изготвя и представя на УО на ПРСР 2014-2020 г. годишен доклад за отчитане на изпълнението на стратегията за ВОМР. Информира своевременно УО на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията.

МИГ оказва методическа подкрепа на получателите на финансова помощ чрез посещения на място, разясняване на нормативната база, съдействие при работа с институции, отчитане на проектните предложения и в подготовката на заявки за плащане до ДФЗ-РА и УО на другите оперативни програми.

За проектите по СВОМР МИГ извършва оценка и прием в Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на ЕС в Република България за периода 2014 - 2020 г. (ИСУН 2020), съгласно ПМС № 161 и Наредба № 22 от 2015 г.

8. Описание на уредбата за управлението и мониторинга на стратегията, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията, и описание на специфичната уредба относно оценката:

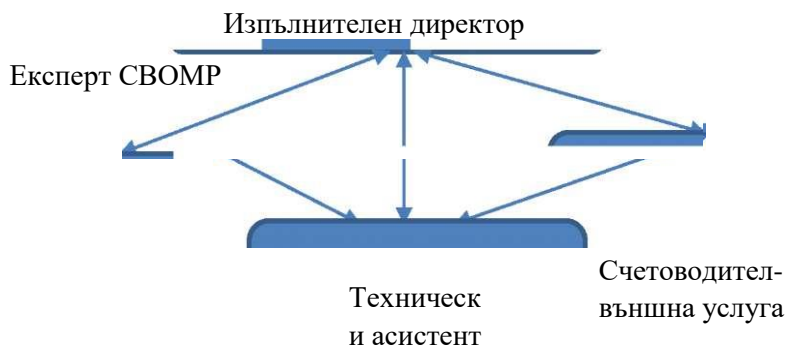
(не повече от 12 страници)

8.1. Организационна

структура на МИГ:

*организационна
структура/схема.*

8.2. Управление на МИГ:

Органите за управление на Сдружението са :

1. Върховен колективен орган на Сдружението е Общото събрание (ОС);
2. Върховен управителен орган на Сдружението е Управителният съвет (УС).

Местна инициативна група „Хисаря“ е създадена през 2016г. и регистрирана със съдебно решение на Пловдивския окръжен съд. Съгласно Устава на организацията, Общото събрание (ОС) е върховен колективен орган на Сдружението. Към момента на кандидатстване с настоящата Стратегия за ВОМР, то се състои от 33 членове на Сдружението и включва представители на 75 % от населените места на територията на МИГ:

- органи за управление и контрол;

- Публичен сектор - 4 представители (12.12%)
- Стопански сектор - 15 представители (45.46%)
- Нестопански сектор - 14 представители (42.42%),

съответно с постоянен адрес и със седалище на територията на МИГ. Нито един от представените сектори в Общото събрание не превишава 49 на сто от имащите право на глас, съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

В Общото събрание членуват представители на 9 населени места, което представлява 75 % от населените места /общо 12 броя/ на територията на МИГ.

Съгласно устава на сдружението, правомощията на Общото събрание са:

1. изменя и допълва Устава на Сдружението;
2. одобрява Стратегията за ВОМР на МИГ Хисаря;
3. изпълнява предвидените в нормативните актове и правила на ПРСР функции и задължения, свързани с прилагане на Стратегията за ВОМР;

4. приема правилник за дейността на Сдружението и други вътрешни актове;

5. приема решение за преобразуване и прекратяване на Сдружението;
6. приема решение за приемане и изключване на членове;
7. избира и освобождава Председателя и членовете на Управителния съвет;
8. назначава и освобождава регистрирани одитори за независим финансов одит на Сдружението;
9. приема годишния финансов отчет, отчета за дейността и доклада по чл. 40 от ЗЮЛНЦ;
10. назначава ликвидаторите при прекратяване на Сдружението, освен в случай на несъстоятелност;
11. разглежда жалби срещу решения на Управителния съвет за прекратяване на членство;
12. приема решение за откриване и закриване на клонове;
13. приема решение за участие в други организации;
14. приема и утвърждава бюджета на Сдружението;
15. отменя решения на Управителния съвет, когато противоречат на закона и Устава на Сдружението;
16. приема решения за съществена промяна на дейността на Сдружението;
17. приема решения за съществени организационни промени;
18. приема решения за дългосрочно сътрудничество от съществено значение за Сдружението или прекратяване на такова сътрудничество;
19. приема решения за уреждане на имуществените отношения при прекратяване на членство и за разпределянето на останалото след удовлетворяване на кредиторите имущество;
20. приема и други решения, предвидени в Устава и действащото законодателство.

Съгласно устава на сдружението, правомощията на Управителния съвет са както следва:

1. осигурява стопанисването и опазването на имуществото на Сдружението;
2. прилага одобрената от Общото събрание Стратегия за ВОМР, актуализира я при необходимост и организира нейното изпълнение при спазване на нормативните изисквания и договорните задължения към финансиращите институции;
3. приема годишния план и разпределянето на средствата за изпълнение на дейностите и разходите за управление и за придобиване на умения и постигане на обществена активност във връзка с прилагането на Стратегията за ВОМР;
4. приема доклада за прилагане на Стратегията за ВОМР, изготвен от Изпълнителния директор;

	<ol style="list-style-type: none"> 5. утвърждава критериите за избор на външни експерти, наемани от Сдружението; 6. избира външни експерти за участие в Комисията за избор на проекти; 7. извършва всички други действия, които са предвидени съгласно одобрената Стратегия за ВОМР; 8. приема решения за придобиване, отчуждаване и обременяване на недвижими имоти и учредяване на вещни права върху тях, както и отдаването им под наем; 9. определя реда и организира извършването на дейността на Сдружението, включително и тази в обща полза, и носи отговорност за това; 10. приема решения за участие на Сдружението в проекти, финансирани от ЕС, Структурни фондове и външни финансиращи организации; 11. подготвя и внася в Общото събрание отчет за дейността на Сдружението; 12. подготвя и внася в Общото събрание проект за бюджет; 13. осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание; 14. обсъжда и решава всички други въпроси, освен тези, които са от компетентността на Общото събрание, съгласно настоящия Устав.
<p>- описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</p>	<p>МИГ ще назначи следните служители:</p> <p>Изпълнителен директор, експерт по прилагане на стратегията и асистент.</p> <p>Съгласно Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за Водено от общностите местно развитие, при избор на Изпълнителен директор са спазени следните изисквания: завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; професионален стаж най-малко 5 години; управленски опит най-малко две години; опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори, и наличие на най-малко 1 г. опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР. Правомощията на изпълнителния директор се определят в устава на МИГ. Изпълнителният директор ще осъществява оперативното управление на Сдружението и ще се отчита пред УС. Съгласно устава, изпълнителния директор: организира и отговаря за изпълнението на решенията на Управителния съвет; ръководи и координира дейността на помощните органи на Сдружението; ръководи и координира дейността на персонала на Сдружението и наетите външни лица; съхранява архивите и организира деловодната дейност на Сдружението; осигурява организационно - техническото обслужване на дейността на органите на Сдружението; организира изготвянето на годишния план и разпределението на средствата за изпълнение на дейностите и разходите за управление и за придобиване на умения и постигане на обществена активност във връзка с прилагането на Стратегията за ВОМР и ги представя на Управителния съвет; подготвя и свиква заседанията на Комисията за избор на проекти; изготвя годишния</p>

доклад за прилагане на СВОМР.

Експерт „Прилагане на Стратегия за ВОМР“ има следните задължения: информира, консултира и подпомага подготовката на проекти на потенциалните кандидати; осъществява наблюдение на изпълнението на проектите; осъществява посещения на място; подпомага одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане УО и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението; изготвя годишен доклад за изпълнението на СВОМР, както и други доклади и справки за изпълнение на СВОМР, изисквани от изпълнителния директор и Управляващия орган на Сдружението; информира своевременно изпълнителния директор за проблеми възникнали при изпълнението на преките си задължения; ма подпомагащи и координиращи функции по административната дейност на организацията и ще отговаря за организирането, изпълнението и отчитането на всички дейности на МИГ по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“, включително и по обявяването и провеждането на обществените поръчки на МИГ Хисаря, съгласно ЗОП, във връзка с управлението на финансовите средства на МИГ; извършва и други дейности в рамките на своите компетенции, възложени от изпълнителния директор, във връзка с дейността на Сдружението.

При избора на Експерта се спазват следните изисквания: завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; професионален стаж най-малко две години и опит в реализиране на проекти/договори, финансирани от ЕС или други международни донори, и наличие на най-малко 1 г. опит в изпълнението на подхода ЛИДЕР.

МИГ предвижда за назначи и асистент.

Лицето, което ще бъде назначено за асистент ще отговаря за процедурното и законосъобразно водене на документацията от заседанията на Комисията за избор на проектни предложения и на Общото събрание, ще поддържа и актуализира базата данни с информация за партньори, експерти, институции и/или органи, с които Сдружението работи, ще отговаря за качеството на организацията на техническото обслужване на Изпълнителния директор, на Експерта по прилагане на СВОМР, на Управителния съвет и на Общото събрание. Асистентът е пряко подчинен на Изпълнителния директор, като конкретните му правомощия се определят с договора за наемане и утвърдена длъжностна характеристика. Изискванията са както следва: завършено висше образование; общ професионален стаж в страната най-малко 1 година. Екипът на МИГ са доказани професионалисти с опит, които са отлично подготвени за реализацията на настоящата стратегия. Напълно покриват изискванията на Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за Водено от общностите

местно развитие и на Наредба № 22/14.12.2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие“.

С избраните от УС служители са сключени предварителни споразумения за последващо наемане на трудов договор.

Всеки служител на МИГ, към момента на подписване на трудов договор, ще се ангажира да не е: общински съветник, кмет, заместник-кмет или служител на централна или териториална администрация на изпълнителната власт, на местната власт или на публично лице.

8.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:

Административен капацитет.

МИГ „Хисаря“ разполага с необходимия капацитет за реализиране на стратегия за водено от общностите местно развитие. Съставен е екип от ентузиастични и устремени хора с изключителен опит в сферата на управление, изпълнение и контрол на проекти финансирани от Европейския съюз. Това се отнася както за председателя на МИГ, неговите служители, Управителния съвет, така и за Общото събрание.

Председателят на МИГ, притежава значителен опит в изпълнението на проекти като ръководител групи. Някои от нейните проекти са "С грижа за всеки ученик" на МОН, проект „Ръка за ръка“ към ЦОИДУЕМ - бюджет 20 000 лв., BG 051PO001 - 4.2.05 „Да направим училището привлекателно за младите хора“, схема за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051P0001/4.3-01 "Ограмотяване на възрастни", проект BG05M2OP001-2.004-0004 „Развитие на способностите на учениците и повишаване мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (ТВОЯТ ЧАС) - Фаза I" и много други.

Община Хисаря е участвала в МИГ „Хисар, Калояново, Съединение“, съвместно с община Калояново и община Съединение. МИГ е била учредена по Програмата за подкрепа на общностите, финансирана от Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество (ШАРС). Целта на програмата била да подкрепя общините за подобряване на инфраструктурата и услугите, укрепване на местното самоуправление, създаване на малки и средни предприятия, развитие на здравеопазването, образованието и туризма. По проекта ФОРУМ ЛИДЕР на територията МИГ „Хисар, Калояново, Съединение“ са реализирани 7 на брой проекти на частни предприемачи (зеделски производители, кооперации) и проекти в обществена полза реализирани от НПО, читалища, училищни настоятелства и др. Част от екипа участвал в разписването, мониторинга и контрола на проектите са членове на Общото събрание на МИГ Хисаря, което затвърждава капацитета на МИГ Хисаря за реализиране на стратегия за водено от общностите местно развитие.

Технически капацитет.

Офисът на сдружението е на адрес: 4180, Хисаря, ул. „Ген. Гурко“ № 23. Локацията на сградата е на изключително възлово място.

Офисът се състои от работно помещение, помещение за провеждане на срещи и заседания (различно от работното) и архивно помещение.

Помещава се на първия етаж на сградата и има достъп /рампа, отговаряща на нормативните изисквания/ за хора в неравностойно положение.

Сдружението разполага с необходимото офис оборудвани и обзавеждане /маси, столове, стелажи, компютри, принтери, интернет, телефони и др./, обезпечавачи напълно служителите. А именно: Лаптоп - марка ASUS, модел X540SA-XX108D, сериен номер - G3N0GR01W611109 Лаптоп - марка ASUS, модел X540SA-XX108D, сериен номер - G3N0GR01W618103 Мултифункционално устройство - марка hp - LaserJet Pro, LaserJet ProMFP M225dw, сериен номер CNB8J1X7J9

Климатична система - марка DAIKIN FTXV50AB, модел - FTXV50AB Class AINVERTER COP -3 97, сериен номер - C 004458 (вътрешно тяло), C 004133 (външно тяло)

Рутер TP-LINK WIRELESS TL-W940N

Контейнер модул 18 Геномакс

Бюро модул 2 Геномакс

Етажерка модул 14 Геномакс

Стол посетител Фелиция С2 бордо Антарес

Стол офис 6012 53/40/85-96 цвят черен Биттел

Шкаф архивен метален закрит 90/40/196

Описаното оборудване и обзавеждане е закупено по изпълнен проект по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности" на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони 2014 - 2020 г. Осигурено е още едно работно място, като оборудването и обзавеждането за него са предоставени чрез договор за безвъзмездно ползване.

Финансов капацитет.

Също така за управление на СВОМР е осигурен финансов ресурс в размер на 22 701.66 лв., който е над 3 % от необходимия финансов ресурс.

Въз основа на опита на екипа на МИГ се очаква прилагането на подхода ВОМР чрез настоящата стратегия да окаже значително въздействие върху развитието на територията. Стратегията за ВОМР получи подкрепа от 379 жители, което е над 3 % от населението на територията на МИГ, при население 11 344 души.

Стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря" е одобрена с решение на Общото събрание на сдружението на 26.07.2017 г.

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:
при необходимост.

- външна междинна оценка, при необходимост;
- последваща оценка в последната година от изпълнението на Стратегията за ВОМР - 2023 г.

Основната цел на системата за текущ мониторинг и оценка е да следи непрекъснато процеса на изпълнение на стратегията за ВОМР и промените в средата, за да се анализира своевременно напредъкът, качество и проблемите в изпълнението, и да се предприемат навременни корекции, ако това е необходимо.

-
- 2 обобщаване и анализ на събраните данни по мониторинговите индикатори - поне един път годишно;
 - външна оперативна оценка, свързана с оперативни или стратегически въпроси по изпълнение на Стратегията за ВОМР като цяло или отделни приоритети или мерки,

Планирането и изпълнението на дейностите за текущ мониторинг и оценка е отговорност на Екипа на МИГ. Провеждането на външните оперативни, междинни или последващи оценки се планира и подпомага от Екипа на МИГ и се изпълнява от външни независими оценители.

МИГ ще наблюдава напредъка и качеството на изпълнението на стратегията за местно развитие с помощта на финансови индикатори, изходни индикатори, индикатори за резултат.

Информацията за финансовите индикатори, изходните индикатори и индикаторите за резултат ще се събират за всеки проект и ще се обобщават по мерки, приоритети и за Стратегията за ВОМР като цяло. Тази информация ще се актуализира регулярно след възникване на промяна (например сключване на нов договор, подадена заявка за плащане, или приключване на изпълнението на договор).

За събиране на информацията за изходните индикатори и за индикаторите за резултат във заявката за кандидатстване ще е включен раздел с целеви стойности на индикаторите: общи за стратегията за ВОМР и специфични за проекта. След приключване на договора от бенефициента ще се събира информация за фактическото изпълнение на посочените индикатори. Достоверността на подадената от бенефициента информация ще се проверява от Екипа на МИГ.

Системата за мониторинг и оценка предвижда следните видове външни оценки на стратегията за ВОМР:

- Външна оперативна оценка на конкретни оперативни или стратегически въпроси се провежда, ако е необходима за целите на подготовката на Годишния доклад за напредъка или за задълбочено проучване на определени аспекти на изпълнение на стратегията за ВОМР. Решение за провеждане на подобна оценка взема УС на МИГ.
- Външна междинна оценка се провежда, само ако е необходима за промяна на стратегията или при възникване на значителни проблеми в изпълнение на стратегията, затова нейните конкретни цели и методи се определят преди началото на провеждане. Всяка междинна оценка трябва да оцени напредъка в изпълнението на мерките на основата на изходните индикатори и индикаторите за резултат, да направи изводи и препоръки за подобряване на изпълнението. Решение за провеждане на външна междинна оценка взема УС на МИГ.
- За оценка на цялостното изпълнение на стратегията в края на нейното прилагане ще се извърши външна последваща (ex-post) оценка. Тя оценява използването на ресурсите, ефикасността и ефективността на изпълнението, въздействието и устойчивостта на основата на съпоставяне на постигнатото с предварително определените цели. Оценява се също приносът на стратегията за ВОМР за изпълнение на целите на финансиращите програми и хоризонталните политики на Общността. На база на оценката се извеждат факторите, определящи успеха/неуспеха на прилагането на стратегията за ВОМР и поуките за планиране и изпълнение на други подобни програми за развитие на територията. Оценката се прави в годината на приключване на прилагането на стратегията за ВОМР и при възможност след приключване на изпълнението на всички договори. Всички доклади за оценка се одобряват от УС на МИГ и се публикуват на интернет страницата.

МИГ изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на СВОМР, както и други доклади, анализи, отчети, справки и други във връзка с изпълнението на стратегията за ВОМР, изисквани от УО. Годишните доклади се изготвят в срок до 30 януари и се представят за одобрение от УС на МИГ.

В срок до 15 февруари на всяка следващата календарна година (след одобрението на СВОМР) МИГ представя на УО годишен доклад за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР.

Изготвянето на доклад включва:

- анализ на база мониторинг на индикаторите за срок на дейности по проектите, изпълнение на заложените финансови показатели, публичност и информираност, заложени и изпълнени резултати за всеки проект
- анализ на процеса на кандидатстване и изпълнение на проекти от бенефициенти към МИГ
- анализ на риска в изпълнението на проектите, създаване на регистър на риска при стартиране на всеки проект, проведени превантивни действия и предотвратяване на риска
- балансирано прилагане на мерките за периода.

Годишният доклад включва описание и анализ на средата и напредъка в изпълнение на целите и дейностите на стратегията, дейностите по мониторинг и оценка на стратегията. **Процедура за промяна на стратегията за ВОМР**

В края на всяка година от изпълнението на стратегията, въз основа на годишния доклад за напредъка и междинната оценка за прилагането на стратегията, УС ще прави оценка на изпълнението на СВОМР по години, мерки и изразходваните средства и в резултат на тази оценка ще прави предложения за обновяване на СВОМР. Предложенията за обновяване на СВОМР ще бъдат представяни на Общо събрание на МИГ за одобрение. Процедурата за обновяване на СВОМР може да бъде по отношение на финансовите и параметри; по отношение на процедурите за изпълнение на стратегията; при промяна на условията за допустимост, определени в мерките от УО или наредбите за тяхното прилагане; при промяна в приложимите регламенти.

Горепосочените промени се извършват след одобрение на съответния Управляващ орган, предложено от Решение на колективния върховен орган на МИГ за промяна в одобрената стратегия за ВОМР, като тази промяна се отразява в споразумението за изпълнение на стратегията за ВОМР между МИГ и УО на финансиращите програми.

9. Индикатори за мониторинг и оценка:

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места:

(не повече от 1 страница)

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Резултат	Брой проекти, финансирани по Стратегията	Брой	41	Мониторинг База данни МИГ
	Брой подадени заявления за подпомагане	Брой	50	Мониторинг База данни МИГ
	Брой на одобрените заявления	Брой	41	Мониторинг База данни МИГ
	Стойност на одобрените заявления	Лева	7 095 722,62	Мониторинг База данни МИГ
	Брой на сключените договори	Брой	41	Мониторинг База данни МИГ

Стойност на сключените договори	Лева	7 095 722,62	Мониторинг База данни МИГ	
Стойност на изплатените проекти	Лева	6 795 722,62	Мониторинг База данни МИГ	
Брой бенефициенти, подпомогнати по Стратегията	Брой	30	Мониторинг База данни МИГ	
Брой реализирани иновации в стопанския сектор	Брой	5	Мониторинг База данни МИГ	
Общ брой дейности, свързани с подпомагане на уязвими групи и маргинализирани общности	Брой	10	Мониторинг База данни МИГ	
Брой консултации, организирани или осъществени от МИГ	Брой	50	Отчети МИГ	
Брой дейности за популяризиране на Стратегията	Брой	20	Отчети МИГ	
Дял от населението на територията, което се ползва от проектите по Стратегията	%	60 %	Мониторинг База данни МИГ НСИ	
Въздействие	Създадени работни места	Брой	15	Мониторинг База данни МИГ

9.2. Индикатори по мерки:

(не повече от 1 страница за индикатори по мярка)

Индикатори по мярка 1

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	5	База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	3	База данни и отчети МИГ
	Общ обем на инвестициите /със съфинансиране/	Лева	938 784	База данни и отчети МИГ
	Брой, подпомогнати стопанства от животновъдния сектор	Брой	1	База данни и отчети МИГ
Резултат	Дял на младите фермери, финансирани по мярката	%	0	База данни и отчети МИГ

	Брой стопанства, въвели нов продукт или технология	Брой	1	База данни и отчети МИГ
	Създадени нови насаждения	Дка	30	База данни и отчети МИГ
	Брой проекти с добавена стойност към земеделски продукти	Брой	1	База данни и отчети МИГ
Въздействие	Създадени работни места	Брой	3	База данни и отчети МИГ

Индикатори по мярка 2

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	5	База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	5	База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/	Лева	938 784	База данни и отчети МИГ
Резултат	Брой предприятия, въвели нов продукт или технология	Брой	0	База данни и отчети МИГ
	Модернизирани предприятия	Брой	0	База данни и отчети МИГ
	Брой предприятия, произвеждащи биологични продукти	Брой	0	База данни и отчети МИГ
Въздействие	Създадени работни места	Брой	5	База данни и отчети МИГ

Индикатори по мярка 3

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	5	База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	5	База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/	Лева	625 856	База данни и отчети МИГ
	Брой подпомогнати нови туристически дейности	Брой	2	База данни и отчети МИГ

	Обем на инвестициите в туризъм	Лева	100 000	База данни и отчети МИГ
	Брой подпомогнати бенефициенти за нови, нетуристически услуги	Брой	3	База данни и отчети МИГ
	Обем на инвестициите в нови, не туристически услуги	Лева	525 856	База данни и отчети МИГ
Резултат	Брой подпомогнати нови дейности в предприятията	Брой	3	База данни и отчети МИГ
	Брой реализирани иновации - нова услуга за територията	Брой	2	База данни и отчети МИГ
	Подпомогнати микропредприятия в сферата на техническите услуги	Брой	1	База данни и отчети МИГ
Въздействие	Общ брой създадени работни места	Брой	3	База данни и отчети МИГ

Индикатори по мярка 4

Индикатор	Мерна единица	Цел до 2023	Източник на информация
Брой предприятия, подпомогнати да въведат нови за фирмата продукти	Предприятия	3	База данни и отчети МИГ

Брой предприятия, подпомогнати да въведат нови за пазара продукти	Предприятия	2	База данни и отчети МИГ
Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за иновации или за научноизследователски и развойни проекти	лева	52 150	База данни и отчети МИГ
Общ брой на предприятията, получаващи подкрепа	Предприятия	4	База данни и отчети МИГ

Индикатори по Мярка 5

Индикатор	Мерна единица	Цел до 2023	Източник на информация
Брой на предприятията, получаващи безвъзмездни средства	Предприятия	5	База данни на МИГ
Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията (безвъзмездни средства)	лева	52 150	База данни на МИГ

Индикатори по мярка 6				
Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	2	База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите	Лева	195 580	База данни и отчети МИГ
	Брой проекти за изграждане/подобряване на сгради, свързани с предоставяне на услуги	Брой	1	База данни и отчети МИГ
Резултат	Изградени или ремонтирани детски площадки	Брой	2	База данни и отчети МИГ
	Подобренни младежки и спортни центрове	Брой	0	База данни и отчети МИГ
Въздействие	Създадени работни места	Брой	3	База данни и отчети МИГ
	Население, облагодетелствано от дребно мащабните инвестиции	Брой	20 000	База данни и отчети МИГ

Индикатори по мярка 7

<i>Вид</i>	<i>Индикатор</i>	<i>Мерна единица</i>	<i>Цел 2023</i>	<i>Източник на данни</i>
<i>Изходен</i>	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	5	База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	3	База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите	Лева	293 370	База данни и отчети МИГ
<i>Резултат</i>	Брой посетители на подкрепените атракции	Брой	4 000	База данни и отчети МИГ
	Брой развити туристически атракции/обекти	Брой	4	База данни и отчети МИГ
	Брой туристически, посетителски или занаятчийски центрове, подпомогнати по мярката	Брой	0	База данни и отчети МИГ
	Подкрепени програми за маркетинг и реклама и проекти за развитие на продукти и маркетинг на дестинациите	Брой	2	База данни и отчети МИГ

<i>Въздействие</i>	Удовлетвореност на посетителите от атракциите и информационните услуги	%	70	База данни и отчети МИГ
	Население, облагодетелствано от инвестициите в туризма	Брой	20 000	База данни и отчети МИГ

Индикатори по Мярка 8

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	2	База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	2	База данни и отчети МИГ
	Публичен принос от стратегията за ВОМР	лева	48 895	База данни и отчети МИГ
Резултат	Проектите са насочени към запазване и развитие на културно-историческо наследство	%	100	База данни и отчети МИГ
	Принос на проекта към целите и приоритетите на Стратегията	%	100	База данни и отчети МИГ
	Проектите популяризират местната идентичност	%	100	База данни и отчети МИГ
	Проектите спомагат за запазването на духовния и културния живот на населението на територията на МИГ	%	100	База данни и отчети МИГ

Индикатори по Мярка 9				
Вид индикатор	Мерна единица	Цел до 2023	Източник на информация	
Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	7	База данни и отчети МИГ	
Публичен принос от стратегията за ВОРМ	Лева	2 408 994	База данни и отчети МИГ	
Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по- добра степен на съхраненост - 20528,32 хектара	Хектара	20528,32	База данни и отчети МИГ	
Видове, за чието опазване се изпълняват дейности - 5 брой	Брой	5	База данни и отчети МИГ	
Индикатори по Мярка 10				
Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел до 2023	Източник на информация
За изпълнен ие	Безработни участници на възраст от 30 до 54 г. вкл.	брой	50	База данни и отчети МИГ
	Безработни участници на възраст до 29г. вкл., с основна или по- ниска образователна степен	брой	50	База данни и отчети МИГ
	Заети участници, вкл. самостоятелно заети, над 54 г.	брой	50	База данни и отчети МИГ
За резултат	Участници на възраст от 30 до 54 г. вкл., придобили квалификация при напускане на операцията	брой	0	База данни и отчети МИГ
	Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., с основна или по- ниска образователна степен, които при напускане на операцията получават квалификация	брой	0	База данни и отчети МИГ
	Участници над 54 г., придобили квалификация при напускане на операцията	брой	0	База данни и отчети МИГ

	Брой проекти, финансирани по мярката	брой	0	База данни и отчети МИГ
	Размер на публичната помощ по мярката	лв.	0,00	База данни и отчети МИГ

Индикатори по Мярка 11

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел до 2023	Източник на информация
За изпълнение	Роми	брой	100	База данни и отчети МИГ
За резултат	Роми, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, или имат работа, или са ангажирани с образование/обучение или са получили квалификация или са включени в социални и здравни услуги	брой	40	База данни и отчети МИГ
	Брой проекти, финансирани по мярката	брой	7	База данни и отчети МИГ
	Размер на публичната помощ от ОПРЧР	лв.	664 972	База данни и отчети МИГ

Индикатори по Мярка 12

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел до 2023	Източник на информация
За изпълнение	Неактивни или безработни участници	брой	20	База данни на МИГ
	Деца, вкл. с увреждания	брой	20	База данни на МИГ
	Хора с увреждания над 18 г.	брой	20	База данни на МИГ
За резултат	Неактивни и безработни участници, които са започнали да търсят работа или имат работа, включително като самостоятелно заети лица, след осигурена грижа за дете	брой	0	База данни на МИГ

Деца, вкл. с увреждания, получаващи социални и здравни услуги	брой	0	База данни на МИГ
Участници с увреждания над 18г., които са започнали да търсят работа или имат работа, включително като самостоятелно заети лица	брой	0	База данни на МИГ
Участници с увреждания над 18 г., получаващи услуги	брой	0	База данни на МИГ
Брой проекти, финансирани по мярката	брой	0	База данни на МИГ
Размер на публичната помощ от ОПРЧР	лв.	0,00	База данни и отчети МИГ

Индикатори по Мярка 13				
Вид индикатор	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Източник на информация
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	6	База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	3	База данни и отчети МИГ
	Публичен принос от стратегията за ВОМР	Лева	919 226	База данни и отчети МИГ
	Брой деца, ученици и младежи от маргинализирани общности (вкл.роми), участващи в мерки за образователна интеграция и реинтеграция.	Брой	100	База данни и отчети МИГ
Резултат	Проекти с включено допълнително обучение по български език за децата и учениците	%	20	База данни и отчети МИГ
	Брой деца, ученици и младежи от етнически малцинства (вкл.роми), интегрирани в образователната система.	%	50	База данни и отчети МИГ
	Брой проведени екологично - образователни услуги - зелени училища, екологични уроци	Брой	5	База данни и отчети МИГ
	Проекти за преодоляване на негативни обществени нагласи,	%	100	База данни и отчети

	основани на етнически произход и културна идентичност			МИГ
	Проекти за повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда	%	50	База данни и отчети МИГ

10. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС: *(не*

повече от 2 страници)

10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:

Равенството между половете е един от фундаменталните принципи на Европейския съюз, който през новия програмен период отново е залегнал в законодателството на Общността. Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 1303/2013 България като държава-членка на ЕС следва да гарантира, че равенството между мъжете и жените и отчитането на социалните аспекти на половете се вземат под внимание и се насърчават през цялото време на подготовката и изпълнението на оперативните програми, финансирани чрез ЕСИФ, в т.ч. ПРСР 2014-2020 г., включително по отношение на мониторинга, докладването и оценката.

- прилагане на принципа на равенство между половете; Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Хисаря“ следва напълно тази логика. МИГ чрез своя устав и органи на управление гарантира равноправието на мъжете и жените в процеса на своята работа и в процеса на прилагане на стратегията.

Принципът е спазен в процеса на разработване на настоящата стратегия, като в проведените срещи и анкетни проучвания сред заинтересованите страни са обхванати представители на двата пола, без да са прилагани каквито и да са дискриминационни подходи при формулиране на групите заинтересованите страни и отправните покани към тях за участие в срещите. Творческият и предприемаческият потенциал на жените е важен източник на икономически растеж и създаването на нови работни места. Отчитайки проблемите на заетостта сред жените и младите хора и тяхното недостатъчно включване в социално икономическия живот на територията, Стратегията за ВОМР на МИГ „Хисаря“ подкрепя жените и младежите в

	икономическата област, за да даде възможност за придобиване на равни права в заетостта и професионалната дейност и постигането на финансова независимост, което да предотврати изоставането им.
<i>допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;</i>	<p>В процеса на подготовка на стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Хисаря“ са приложени принципите за равенство между половете и липса на дискриминация на основата на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация в съответствие с Регламент (ЕС) 1303/2013 и Регламент (ЕС) 1305/2013 г., както и Програмата за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.</p> <p>МИГ гарантира, че тези принципи ще бъдат прилагани и в процеса на изпълнение, мониториране и оценка на стратегията, тъй като допустимите кандидати за финансиране на проекти по стратегията са определени единствено в зависимост от специфичните изисквания по всяка мярка и насоките, съгласно Регламент (ЕС) 1305/2013. По стратегията за ВОМР изпълнителите на дейности ще могат да бъдат всички потенциални кандидати, без оглед на расова принадлежност, етническа принадлежност, религия или вероизповедание, увреждане, възраст, сексуална ориентация, политически убеждения, социален статус и др.</p> <p>За прилагането на СВОМР МИГ „Хисаря“ ще се съобразява с националната правна рамка, регулираща недопускане на дискриминационни практики (Кодекс на труда, Закона за защита на дискриминацията и др.).</p>
<i>- създаване на условия за превенция на дискриминацията.</i>	<p>Принципите на равенство между половете, недискриминация и достъпност са залегнали в българската законодателна и институционална система и касаят всички сфери на социалния живот, включително заетост, образование и обучение, здравеопазване, имуществено състояние, социална защита, достъп до социални услуги, икономически дейности и др. Общата рамка, гарантираща спазването на тези хоризонтални принципи, включва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конституцията на Република България (чл. 6); • Законът за защита от дискриминация; • Законът за интеграция на хората с увреждания; • Националната стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2016-2020 г.; • Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на половете за периода 2016-2020 г.; • Дългосрочна стратегия за заетост на хората с увреждания 2011 - 2020 г. и др. <p>За превенция на дискриминацията при реализацията на стратегията ще се работи целенасочено за подкрепа на представители на уязвими и малцинствени групи. По време на изпълнение на стратегията за водено от общностите местно развитие се предвижда провеждането на целенасочени обучения и информационни дейности, насочени към тези групи на територията на МИГ „Хисаря“ с цел повишаване на информираността и</p>

	придобиване на умения за подготовката и реализацията на проекти, както и за участието в тях.
10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):	

Ефективното използване на ограничените природни ресурси и опазването на околната среда от негативните последици на човешкото влияние са сред основните приоритети за развитие на територията на МИГ в следващите години и са важен елемент за постигане на устойчивото ѝ развитие. Устойчивото развитие изисква постигането на икономически растеж да се реализира успоредно с процесите на социално сближаване, подобряване на средата за живот и непрестанна грижа и опазване на околната среда. За тази цел в стратегията на МИГ „Хисаря“ са предвидени дейности, финансирани както по ОПОС, така и по ПРСР.

Подкрепата за устойчиво управление на земите и горите на територията, опазването на биоразнообразието и развитието на традиционното земеделие, но в контекста на съхраняване на природните дадености и щадящи околната среда практики, ще спомогне за съхраняване на привлекателността на територията на МИГ „Хисаря“. Насърчаването на биологичното земеделие и инвестициите в дейности по залесяване ще създадат предпоставки за развитие на алтернативни икономически дейности като туризъм, занаяти, услуги за отдих и развлечения, и не на последно място ще доведат до създаване на устойчиви стопански дейности за населението.

В рамките на стратегията за БОМР за територията на МИГ „Хисаря“ принципите на устойчиво развитие, свързани с развитие на икономиката, социалната сфера и опазването на околната среда, са интегрирани както в критерии за избор на проектите, така и в индикаторите за мониторинг.

По отношение на стратегическата цел за опазване на околната среда и прилагането на механизми за ефективната ѝ защита, в процеса на подготовка на стратегията значим принос имаше експертната оценка на профила на територията. В анализите, изготвени във връзка с разработване на стратегията, са взети предвид всички силни и слаби страни на територията по отношение на опазване на околната среда, както и са анализирани възможностите и ограниченията в тази насока. С цел максимално ефективното използване на ресурсите в условия на постоянна грижа за опазване на околната среда, в стратегията са избрани мерки, които са изцяло съобразени с този стратегически приоритет за развитие на територията. Спазването на принципа за устойчиво развитие по отношение на околната среда ще бъде отчитан и при вземане на решение за подкрепа на бенефициентите, като се гарантира, че проектите ще бъдат подпомогнати при условие, че нямат значително отрицателно въздействие върху околната среда, както и че допринасят за засилване на социалната, икономическа и екологична устойчивост на територията.

Когато дейностите включват инвестиционна подкрепа, задължително ще се изисква положително решение за оценка за въздействието върху околната среда (ОВОС), освен в случаите, когато такава не се изисква от Закона за опазване на околната среда. В мерките, насочени към подпомагане на земеделските стопанства и фирмите на територията се дава приоритет на инвестиции, целящи устойчиво използване на ресурсите, опазване на околната среда и отчитане адаптирането към климатичните промени. Тези принципи, както беше споменато по-горе, са гарантирани чрез обективните критерии за оценка на проектите.

Всички проекти, попадащи в територии от Натура 2000, преди одобрението им ще бъдат проверявани за съответствие с разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие и съответните подзаконови

нормативни актове за неговото прилагане, както и предвидените ограничения в решенията за определяне на местата и планове за управлението им. Оценката на изпълнението на Стратегията за ВОМР и нейният текущ мониторинг ще отчитат изпълнението на политиката за устойчиво развитие на територията на МИГ „Хисаря“.

За постигане на гаранции, че стратегията ще допринася за защита на околната среда, МИГ ще следи прилагането на всички принципи за устойчиво развитие от одобрените кандидати, които ще получат финансиране от стратегията за ВОМР. Информацията от прякото наблюдение за оценка ще се събира и представя от МИГ.

В допълнение към всички предвидени мерки и дейности към МИГ ще бъдат привлечени представители на различни организации от територията, работещи и имащи отношение в сферата на опазване на биоразнообразието и запазване на екологично чиста околна среда.

10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:

Прилагането на стратегията за ВОМР цели да допринесе за подобряване на конкурентоспособността на местните икономически сектори и повишаване на заетостта чрез мерки, стимулиращи модернизацията и разнообразяването на икономическите дейности. Първият приоритет на стратегията за ВОМР е насочен пряко към повишаване конкурентоспособността на предприятията и разкриването на работни места. Стратегията включва индикатори за мониторинг, които наблюдават непосредствените и дългосрочни ефекти на проектите върху повишаването на конкурентоспособността и заетостта (успешно въведени нов продукт или услуга и технология производителност, създадени работни места и др.).

Техническата експертна оценка на бизнес планове по инвестиционните проекти по мерки 3, 4 и 5 ще включва оценка на жизнеспособността на проектите, което ще осигури подпомагане на проекти, които имат най-добри шансове да допринесат за постигане на целите за конкурентоспособност и заетост.

10.4. Съответствие с програмите, финансирани от ЕСИФ:

През програмния период 2014 - 2020 г. подходът ВОМР се финансира по линия на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и получава подкрепа от Европейския фонд за морско дело и рибарство, Европейския фонд за регионално развитие и Европейския социален фонд. По този начин се цели постигането на по-голяма синергия и ефективност на финансирането по ЕСИФ като основните предизвикателства, които ще бъдат посрещнати с прилагане на подхода ВОМР, засягат необходимостта от създаване на заетост (вкл. алтернативна) и използване на местния потенциал за растеж, като се цели подобряване качеството на живот и доходите на местното население.

Приоритетите и целите на стратегията за ВОМР са разработени в съответствие със следните общи цели на подхода ВОМР и специфични цели на програмите, които я финансират:

Специфични цели на ПРСР (ЕЗФРСР)

- > Развитие и стимулиране на предприемачество и устойчив бизнес;
- > Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес;
- > Развитие на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията като основа за териториално развитие;

- > Развитие на териториална идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;

Освен това, Стратегията за ВОМР допринася и за реализацията на следните специфични цели на ОПИК, ОПОС, ОПРЧР И ОПНОИР, които се предвижда да финансират мерки от стратегията на МИГ „Хисаря“:

Цели	Стратегията допринася за реализация на целите
Специфични цели на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 - 2020 г.	
Инвестиции за повишаване на капацитета на малките и средните предприятия (МСП) за пазарно развитие, производителността на труда и намаляване на енергоемкостта и ресурсоемкостта на производството на тези територии;	Да - чрез мярка 5
Насърчаване на иновационната активност, разработването и внедряването на иновации от и на тези територии, както и насърчаване на частните инвестиции в научни изследвания и иновации;	Да - чрез мярка 4
Специфични цели на Оперативна програма „Околна среда“ 2014 - 2020 г.	
Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата Natura 2000	Да - мярка 9
Специфични цели на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 - 2020 г.	
Преодоляване на силно изразени негативни процеси в обхванатите територии по отношение на пазара на труда и социалното включване;	Да - чрез мярка 10, 11 и 12 от ОПРЧР
Устойчива и качествена заетост за уязвими групи;	Да - чрез мярка 10 и мярка 11
Мобилност на работната сила, както и повишаване квалификацията на населението за по-голямо съответствие на уменията на търсещите работа с нуждите на бизнеса;	Да - чрез мярка 10
Подобряване качеството на работните места и квалификацията и уменията на заетите;	10
Подобряване достъпа до социални услуги на различни групи социално изключени или в риск от социално изключване лица;	Да - чрез мярка 10, 11 и 12
Специфични цели на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 - 2020 г.	
Създаване на подкрепяща среда за включващо образование	Да - чрез мярка 13

Пълното съответствие на стратегията с програмите, финансирани от ЕСИФ се гарантира и чрез недопускането на двойно финансиране на проекти и дейности. Това се постига чрез съблюдаването на условията за демаркация между участващите във финансирането на стратегията на МИГ „Хисаря“ програми - ПРСР, ОПИК, ОПРЧР, ОПОС и ОПНОИР, които са записани в Насоките за определяне на условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените стратегии за водено от общностите местно развитие и приложенията (отнасящи се до условията за кандидатстване по всяка една от цитираните програми) към тях.

За проследяване напредъка в изпълнението на дейностите и резултатите от прилагане на Стратегията за ВОМР, МИГ ще прилага система за текущ мониторинг и оценка. Тази система включва всички дейности за мониторинг и оценка:

- текущо събиране на данни за мониторинговите индикатори и актуализиране на индикаторите.